

W. SCHIPPERS

De
jongens
van de
Roerdomp

DE JONGENS VAN „DE ROERDOMP”

W. SCHIPPERS

**De jongens
van „De Roerdomp“**

J. J. GROEN & ZOON N.V. — LEIDEN

INHOUD

Hard tegen hard	7
Op „Avondrust”	19
Uit de band gesprongen	31
Liever buitengaats	42
De „Sambawa” in de storm	54
De frankskes rollen, maar toch....	65
Een, twee, drie! In Gods naam!.	77
Papieren rozen	89
Niet meer alleen	102
Donker en.... geen licht vooruit....	114
„Laat haar los, Dirk; laat haar los”	128
Onder de noteboom	140

HARD TEGEN HARD

Met de rug tegen het lage deurtje van de roef geleund, de korte kromme houten pijp tussen de tanden en de harde blauwe ogen scherp gericht op de voor hem liggende kade en de straten die er op uitlopen, staat schipper Hendrik Ruishoek.

Hij staat hier reeds geruime tijd en hoewel de aprilwind tamelijk koud en scherp over de haven strijkt, schijnt dat hem niet te hinderen, anders zou hij het lage trapje wel afgaan naar beneden, want in de roef is het warm en gezellig.

Woensdagavond, bij het vallen van het donker, is schipper Ruishoek met een lading aardappelen en nog wat stukgoed van de Zeeuwse eilanden naar deze haven gekomen. Morgenochtend, voor 't aanbreken van de dag, hoopt hij weer af te varen voor de terugreis naar Brouwershaven, want daar hoort „De Roerdomp” thuis.

Beneden klinkt vanuit de roef gestommel en 't volgend ogenblik verschijnt de breedgeschouderde gestalte van Dirk voor de opening van het deurtje.

't Is de oudste zoon van schipper Ruishoek; terwijl hij halverwege op de trap blijft staan, zegt hij: „Zou u maar niet naar beneden komen, vader? 't Is boven nogal fris; Geert komt immers straks wel.”

De schipper stampet met de voet op het dek en herhaalt met een toernige klank in zijn stem de laatste woorden die Dirk daar sprak: „Geert komt straks wel, Geert komt straks wel! Hij had een half uur geleden al hier moeten zijn. Toen hij met alle geweld de wal nog op wilde, heb ik hem uitdrukkelijk gezegd, dat hij uiterlijk tien uur weer aan boord moest zijn en nu is het „bij zon en maan” reeds bijna half elf.”

Schipper Ruishoek vloekte nooit, in weerwil van zijn driftige

temperament, doch als hij zijn stopwoord „bij zon en maan” gebruikte, was dit voor hen, die hem kenden, een onmiskenbaar teken, dat het bij hem van binnen niet erg rustig was.

Zijn zoon Dirk was juist het tegendeel van zijn vader, want in diens vreedzaam en kalm gemoed scheen nooit plaats te zijn voor toorn of drift.

’t Varensvolk en ook de klanten hadden gaarne met Dirk te doen en noemden hem een „goedzak” van een vent. Ze waren het er allen over eens, dat hij een eerste klas varensman en de sterkste knaap uit geheel Brouwershaven was.

Vanuit de stad klinkt thans het geluid van een klokslag, door meerdere op groter afstand gevolgd.

„Half elf,” broemt de schipper, „’t was „bij zon en maan” dom van mij, dat ik hem hier in Antwerpen, de avond voor de afvaart, nog de wal liet opgaan.”

Vanuit een herberg op de haven, een twintigtal huizen verder, klinkt gezang en rumoer. Klaarblijkelijk gaat er de deur open, daar de mannen op „De Roerdomp” het zeer duidelijk horen.

Beide schippers turen scherp in de richting vanwaar dat geluid komt en als ze bij het wapperende licht van een gaslantaarn, die schuin tegenover de herberg staat, een troepje mannen rumoerig en luidruchtig het café zien verlaten, dan hoopt Dirk dat zijn broer Geert daar maar niet bij is.

Doch de hoop van Dirk blijkt ijdel, want als het troepje uit elkaar gaat en zich verspreidt, komen een drietal mannen in hun richting aanstappen. Ondanks het gebrekkig licht op de kade herkent Dirk toch in de langste van de drie zijn broer Geert.

De haven ligt hier vol schepen; bij een groot vaartuig nemen de twee metgezellen van de jonge Ruishoek afscheid; blijkbaar horen ze daar aan boord thuis.

Het volgend ogenblik staat Geert voor de loopplank van „De Roerdomp”. De plank ligt tamelijk steil, want het water in de haven staat hoog tegen de wal. Reeds grijpt Dirk naar een haak om die zijn broer toe te steken, teneinde hem het aan

boord komen gemakkelijker te maken. Doch eer deze de lange haak uit de klampen heeft gelicht, neemt de jongeman op de wal een aanloop en met een paar katachtige sprongen staat hij in het gangboord van „De Roerdomp”.

„Goede avond samen! Zijn jullie allebei nog aan dek?”

De schipper beantwoordt de groet en de vraag van zijn jongste zoon door hem toornig toe te voegen: „Ik dacht, dat jij om tien uur aan boord zou zijn en 't is nu al weer over half elf!”

„Nou, vader, is dat zo erg? Ik heb een poosje zitten babbelen met een paar vlaamse schippers en een glas bier gedronken, want ik had dorst. . . .”

„Als ik zeg: tien uur aan boord, moet jij niet om half elf komen. Je hoeft niet in de kroeg te gaan zitten en het gezelschap te zoeken van kerels, die net zo lang hun pottekies bier drinken tot ze hun eigen schuit niet meer kunnen vinden.”

't Schijnt dat de vrolijke stemming, waarin Geert Ruishoek daarstraks blijkbaar verkeerde, plotseling van hem wijkt, want nu klinkt ook zijn stem scherp en stug als hij zegt: „Denk er om, vader, dat ik twintig jaar oud ben en geen jongen van vijftien meer. . . .”

„Dat doet er niets toe!” buldert de schipper; „zolang je hier aan boord bent, heb je te gehoorzamen. In de eerste plaats omdat ik je vader en in de tweede plaats ook zéker, omdat ik je schipper ben.”

Geert wil driftig wat terug zeggen, doch zijn broer Dirk legt hem zijn zware hand op de schouder en zegt bedaard: „Kom nu naar beneden, Geert; je weet dat we morgen met het invallen van de vloed er uit moeten. Lig nu niet langer tegen te morrelen, we gaan rap naar de kooi.”

Geert broemt nog wel wat tussen de tanden, maar hij geeft toch gehoor aan de woorden van zijn broer en gaat het trapje af en de roef binnen.

Nu haalt Dirk met een forse ruk de loopplank in en zet die

op zijn kant in 't gangboord. Schipper Ruishoek loopt nog even naar de kop van zijn vaarttuig en laat het voortouw, waarmee het aan de wal gemeerd ligt, nog wat schieten.

„Geef 't achtertouw ook wat loos, Dirk,” roept hij en voegt er bij: „'k Ben bang dat het strak komt; er is hier zóveel val in 't water, dat je niet te voorzichtig kunt zijn.”

Zó is schipper Hendrik Ruishoek, driftig en opbruisend als iets in de weg komt, doch even snel als zijn toorn ontbrandt, is die ook weer bedaard, want als hij een ogenblik later ook in de roef komt, is er van zijn boosheid niet veel meer te bespeuren.

Een grote olielantaarn werpt een rossig licht in het tamelijk ruime „achteronder”, zoals de schipper bij voorkeur deze verblijfplaats noemt. 't Is het gewone interieur, dat men op elke tjalk in de roef zal aantreffen, doch hier op „De Roerdomp” is het toch wel te zien, dat men bij de inrichting er van niet op een kleinigheid behoefde te zien.

Hein Ruishoek was zelf ook van goede schippersfamilie, doch het meeste had zijn vrouw, de enige dochter van de oude kapitein Tipstra, hem toch aangebracht.

De oude zeeman had tot zijn dood bij hem ingewoond en toen hij — nu al weer acht jaar geleden — kwam te overlijden, werd zijn niet grote, doch degelijke woning hun eigendom en werd ook „De Roerdomp” het onbelast bezit van schipper Ruishoek.

't Mocht worden gezegd, dat hij een man was, die in de uitoefening van zijn beroep niet alleen een bekwaam schipper was, doch bovendien uiterst eerlijk en nauwgezet de belangen van zijn lastgevers behartigde, alsof het de zijne waren. Hij had doorgaans gelukkig gevaren, eerst met twee knechts en later met zijn beide zoons.

Moeder Lida echter had haar jongens nog liever wat langer aan de wal gehouden; eerst Dirk, die ondanks de gruwelijke tegenzin in het schoolgaan, er toch altijd gewillig heenging en daarna Geert, die vier jaar jonger was en die wel geen afkeer

van schoolgaan had, maar toch hunkerde om te gaan varen.

„Met Geert zul je nogal eens moeite hebben, Hendrik,” had zijn vrouw hoofdschuddend tegen haar man gezegd, toen hij een plaats op zijn schuit open kreeg door het vertrek van een jonge knecht en haar voorstelde ook zijn jongste zoon maar bij zich aan boord te nemen.

Lachend had de sterke schipper toen tegen zijn vrouw gezegd: „Zie ik er naar uit Lida, dat ik geen baas zou kunnen blijven over een jongen van dertien jaar? Of ben je bang, dat ik hem buiten boord zal wippen, als hij het soms te bont maakt?”

„Welnee, dat niet, maar jij bent vaak een driftkop, Hendrik en Geert is dat eveneens. Ik ben bang, dat er op de duur moeilijkheden uit zullen voortkomen; ik geloof, dat je wijzer zou doen, weer een vreemde knecht er bij te nemen.”

De schipper, die bijna altijd de raadgevingen van zijn vrouw opvolgde en die hoog opzag tegen haar doorzicht, kon zich echter nu niet verenigen met het denkbeeld, om met een vreemde kracht te varen, als hij het met zijn eigen jongens kon doen.

't Was in de toekomst gegaan, zoals moeder Lida het zich had voorgesteld. Maar al te vaak waren er op „De Roerdomp” moeilijkheden voorgekomen, waarvan Geert de aanleidende oorzaak was. Zolang deze nog maar een opgeschoten jongen bleef, liep het nog wel met een standje, in 't ergste geval met een paar stevige opstoppers af. Doch toen Geert zestien jaar was, zou men hem hebben aangezien voor een jonge kerel van twintig.

Nooit echter had de vader last met hem, wat het werk aan boord betrof. Vaak kon schipper Ruishoek, als hij weer na een gelukkig volbrachte reis in zijn vriendelijke woning was teruggekeerd, tegen zijn vrouw zeggen: „'t Is toch zo jammer, dat die Geert soms zo'n lastige woelwater is; hij kan aan boord toch zo'n flinke kerel zijn. Bij storm of als er iets onklaar loopt, is hij vaak nog beter bij de pinken dan Dirk en die mag er waarlijk ook zijn. Maar aan wal denkt hij slechts aan pretmaken

en als men hem iets in de weg legt, komt hij dadelijk in verzet. . . Dat kan ik „bij zon en maan” niet hebben.”

Altijd trachtte de schippersvrouw haar man zachter te stemmen en hem er op te wijzen, dat een karakter, zoals dat van Geert, beter geleid kon worden met geduld en zachtmoedigheid, dan met hardheid en geweld.

„Alles goed en wel, moeder; maar 'k wil en 'k zàl baas blijven over mijn volk aan boord van „De Roerdomp”; dat ben ik geweest over mijn knechts en dat zal ik ook blijven over mijn jongens.”

Als de schipper in de roef komt, heeft Geert zijn bovenkieren reeds uitgetrokken en op de vraag van zijn vader of hij niet eten moet, antwoordt hij kortaf: „Nee, ik ga naar de kooi!”

Dat norske antwoord verbittert de schipper weer en op barse toon voegt hij de jongeman toe: „Als men vol bier zit, blijft er niet veel plaats meer over voor eten, dat begrijp ik, maar je kunt in ieder geval wachten met naar kooi gaan tot er gelezen is.”

„Dat kon nu, dunkt mij wel achterwege blijven,” mort de jongen binnensmonds en aan zijn onverschillige houding is wel te zien, dat naar alle waarschijnlijkheid het Bijbelwoord op hem niet veel invloed zal uitoefenen.

De schipper neemt van een tegen de wand van de roef getimmerde kast de zware Bijbel met de stevige leren band. Als hij deze voor zich heeft neergelegd op de aan de vloer vastgeschroefde tafel, opent hij het boek bij de versleten roodzijden bladwijzer, waarop zijn vrouw jaren geleden met een witte draad deze woorden heeft geborduurd: „Waar liefde woont, gebiedt de Heer' de zegen”.

Het oog van de schipper valt op deze woorden; hij schuift de Bijbel naar zijn oudste zoon en zegt: „Lees jij maar, Dirk; mijn hoofd staat er nu niet naar. . . ; 'k zou mij maar bezondigen. . . .”

De stem van Dirk klinkt zwaar door de lage ruimte van het achteronder, als hij, langzaam en eerbiedig, een twintigtal

verzen leest. Als hij de Bijbel sluit en aan zijn vader overreikt, staat diens gezicht nog bewolkt en verstoord. Geert kijkt onverschillig en nors.

't Is nog bijna een uur voor 't aanbreken van de dag als de mannen van „De Roerdomp” reeds druk in de weer zijn om de haven van Antwerpen uit te komen.

Ruw en koud jaagt een regenvlaag over het klotsende water, doch schipper Ruishoek en zijn kloeke zoons kunnen daar wel tegen. Ze dragen dikke, wollen truien en de schipper aan 't roer daar overheen nog een zware duffelse jekker, terwijl ze bovendien tegen weer en wind reeds lang zijn gehard.

't Heeft nogal enige moeite gekost om Geert wakker te krijgen, want waarschijnlijk door het de vorige avond zo ruimschoots genoten bier is diens slaap nog veel vaster geweest dan anders.

De schipper, die op ieder uur van de nacht wakker kan worden, als hij dat wil, verslaapt zich nooit, doch hij wordt boos, als hij zijn jongens roept en ze komen niet aanstonds uit hun kooi.

't Gebeurt niet dikwijls, dat hij last met hen heeft, doch als het gebeurt, is het altijd met Geert, die wel onmiddellijk antwoord geeft op de eerste wekstem, maar dan nog wel eens een poosje blijft talmen, alvorens hij zijn kooi uitspringt.

Nu echter heeft de schipper, toen hij licht gemaakt had en zichzelf in de kleren gestoken, met zijn sterke stem geroepen: „Komt er uit, jongens. 't Is tijd!”

Dirk verschijnt spoedig, maar Geert, die wel met een dof „jo-o-o” een lang gerekt antwoord geeft op vaders roep, is klaarblijkelijk onmiddellijk weer ingeslapen.

De schipper is, volgens vaste gewoonte, de roef uitgegaan om naar de wind en het water te kijken. Hij loopt het gangboord uit naar de kop, blijft een ogenblik op de voorplecht staan en tuurt over het woelige water, waarop een schipper altijd iets ziet, dat zijn aandacht trekt.

Als hij weer terug komt bij de roef, hoort hij Dirk bezig om het potkacheltje aan te maken. Hij ziet al rook en vonken uit het pijpje komen, dat even boven de kap uitsteekt.

„Is Geert er al uit?“ roept hij door het deurtje.

Als de stem van Dirk hem antwoordt van omlaag, dat hij net komt, stampt de schipper driftig met zijn voet op het dek en loopt naar stuurboord om daar naar de luiken te kijken.

Dirk laat even de kachel in de steek en loopt naar de duistere hoek in de roef, waar Geert zijn kooi heeft. Met zijn brede vuist pakt hij de jongere broer bij de schouder en schudt hem heen en weer.

„Nou, nou, laat me maar los, ik kom al,“ moppert de jongen slaapdronken, maar de hand van Dirk klemt nog vaster om zijn schouder.

„Je moet er uit, Geert; we gaan varen. Vooruit nou,“ blijft Dirk aansporen.

Nu is Geert klaar wakker, want hij werpt het dek van zich af en broemt toornig: „Laat toch met die bereklauw mijn schouder los, of ben je van plan die uit het lid te draaien. . .?“

„Ziezo, nou ben je wel wakker,“ zegt Dirk grinnikend en begeeft zich onmiddellijk weer naar de kachel, die nu zijn gehele aandacht in beslag neemt.

Nu zijn ze alle drie aan dek, waar ieder zijn eigen werk heeft. Dat werk eist thans de gehele man, want de ruwe wind neemt steeds meer in kracht toe.

't Wordt een zware reis voor „De Roerdomp“; op de brede Wester Schelde jaagt de golfslag het water over het achterschip tot in de gangboorden.

Doch 't is, wat de schippers een bezeilde wind noemen en het moet al erg spoken als schipper Hendrik Ruishoek een schuilplaats zoekt in een of andere vluchthaven.

Tegen de middag liep de wind meer naar het noord-westen en nam nog steeds in kracht toe, doch de striemende regen-vlagen werden minder.

Schipper Ruishoek heeft tot nu toe zelf aan het roer gestaan; hij heeft slechts de helmstok aan Dirk overgegeven om haastig in de roef een kop koffie te drinken en zo gauw mogelijk een paar boterhammen met spek naar binnen te slaan. Ook de beide broers hebben afzonderlijk hun ontbijt gebruikt en Dirk, die doorgaans voor de pot zorgt, vindt het raadzaam om thans, nu de tjalk zo stampet en slingert, geen ketel met aardappelen of een pan met bonen op de kachel te zetten; hij kon er wel eens afduikelen.

Geert, die niet graag zijn warm middagpotje wil missen, was van oordeel geweest dat Dirk best aardappels koken kon; zó erg was het nu toch niet.

Maar de schipper, die ondanks het razen van wind en golven de woorden gehoord had, die Geert zijn broer toevoegde, riep vanaf het roer: „geen aardappels koken, Dirk en jij Geert, kijk uit en let op de fok!”

Geert ergert zich, dat vader zijn voorstel om een warm middagmaal te koken, zo kortaf van de hand wijst en ruw rukt hij aan een touw. Spoedig echter is hij die ergernis weer kwijt en heeft hij zijn ganse aandacht bij de vaart van „De Roerdomp” en bij het werk, dat hij zelf te verrichten heeft.

’t Gaat op deze manier wel naar Geert zijn zin. Vrees kent de jongen niet en de ruwe noordwestenwind drijft hun schuit immers in de goede richting? Wat kan een schipper meer verlangen?

’t Is vaders vuist, die steeds de helmstok omklemd houdt. Als hij maar even de roef ingaat, is het altijd Dirk aan wie hij zolang het roer toevertrouwt.

Zeker, Dirk is de oudste en hij is even secuur en mogelijk nog wel voorzichtiger dan vader. Maar waarom mag hij — Geert — alleen aan ’t roer staan als ’t kalm weer is en er niet het minste gevaar dreigt? Hij is toch ook geen kind meer? Hij is zelfs net zo lang als vader en een halve kop groter dan Dirk. Hij voelt zich bekwaam genoeg om, ondanks het onstuimige weer, hun goede schip te besturen als de beste. Waarom moet

vader hem altijd tegenwerken? Hij moet toch ook in ruw weer een schip kunnen besturen, als het nodig is?

Een poosje later roept de schipper tegen Geert, dat hij maar moet gaan eten; brood en spek of kaas staan in de kast en koude koffie is er nog in de ketel.

„Maak voort, Geert!” voegt de schipper er nog bij; „maak voort, want we hebben elkaar hier aan dek nodig.”

Over de glibberige luiken is de jongen naar achter gelopen, want het hoogopgezweepte water jaagt door het gangboord.

Door de kleine, dikke ruitjes van de beide raampjes in de roef valt het daglicht slechts gedempt naar binnen, want de felle wind jaagt telkens flarden water en schuim tegen het vensterglas.

Haastig grijpt Geert naar brood en spek; trekt zijn mes en snijdt zoveel hij lust. Doch alvorens met zijn eenvoudige maaltijd te beginnen, trekt hij toch eerst de zuidwester van zijn dikke, bruine haren en vouwt de handen, sluit even de ogen en zijn lippen prevelen het „Onze Vader”.

Als moeder Lida gezien had in hoe ongelooflijk korte tijd Geert zijn gebed afraffelde, zou ze zeker hebben gezegd: „Maar jongen, dat is toch geen bidden? Bedenk toch, dat je spreekt tot een heilig God; vergeet dat nooit. . . .”

Doch de jongeman denkt nu nergens anders aan, dan om zo spoedig mogelijk zijn brood naar binnen te slaan en aan dek te komen, vóór vader het roer aan Dirk overgeeft, om zelf in de roef te gaan eten.

Dof stoot de golfslag tegen het achterschip; het water schuurt en woelt klotsend langs de boorden van „De Roerdomp”; doch dit heeft niet de minste invloed op de gezonde eetlust van de stevige schippersgast, die echter in de kortst mogelijke tijd zijn maal beëindigt.

Weer vouwt hij even de handen en dankt. Hij neemt uit de koperen ketel nog een stenen kop vol koffie en ledigt die haastig.

Nu trekt hij de zuidwester weer vast op het hoofd en springt vlug de smalle trap op naar boven. Dirk is op het voorschip aan 't werk en vader staat bij het roer.

De schipper kijkt opmerkzaam naar de lucht, waar de ruwe noordwester de grauwe regenwolken voortjaagt langs het zwerk, om ze aan de zuidooster-kim op elkaar te stapelen tot grillige berggevaarten.

„De wind loop nog breder, vader; ik denk dat het tegen de avond wel stiller worden zal,” zegt Geert, zodra hij het deurtje van de roef achter zich heeft dichtgeschoven.

„Dat kan wel zijn,” meent de schipper, „doch op het oogenblik is het nog boos weer en goed uitkijken. Oppassen is de boodschap, want het vaarwater is hier tamelijk lastig.”

„Nou, vader, 't water is hoog en we hebben de ruimte. Geef mij straks het roer als u gaat eten, want dat wordt nu toch tijd,” zegt Geert en hij rekent er vast op, dat vader er geen bezwaar tegen zal hebben om zijn verzoek in te willigen.

„Dat gaat nu niet, Geert; 'k zeg je immers, dat het vaarwater hier lastig is en nu zou jij juist willen sturen. De drang van het water wringt de helmstok nu rechts en dan links en de felle stroom drukt maar steeds aan één kant tegen het roer. Nee, nu kan jij niet sturen, Geert; dat moest je zelf begrijpen.”

Het bloed stijgt de driftige jonge schipper naar de gebruikte wangen.

„Als er dan hier voor mij geen kans is om het varen te leren, laat mij dan weggaan; als dekwabber kan ik overal terecht. . . .”

Zonder acht te slaan op het water, dat op dit moment weer door het gangboord stuift, loopt Geert weer terug naar zijn post, waar hij stond, toen vader hem riep voor het middagmaal.

Geert zit vol verbittering, omdat hij meent dat zijn vader hem achteruitzet en voor minderwaardig houdt, doch hij vermoedt niet hoezeer de woorden die hij daar spreekt, de man aan het roer pijn doen.

Dirk bemerkt het wel, dat er weer wrijving is tussen zijn

vader en Geert en hij wil — als altijd — trachten de stemming te verbeteren door de gedachten van vader in een andere richting te sturen.

„’t Gaat prachtig, vader; we lopen een gang, alsof „De Roerdomp” vliegt en als ik goed zie, wil de wind nog meer ruimen.”

De zware stem van Dirk overstemt het geraas van de wind. Dat de schipper hem verstaan heeft, blijkt wel uit diens antwoord.

„Ja Dirk, de wind gaat noordelijk over; hij is al door ’t noordwesten heen en we lopen hard. ’k Zou het bakboord-zwaard nog maar wat laten zakken; het roer blijft nog wringen.”

’t Zijn maar enkele, elkander toegeschreeuwde woorden en toch brengen ze voor het ogenblik weer verandering in de gedachtengang van de verbitterde vader.

’t Is een tamelijk omslachtige reis voor een zeilschip als men van Antwerpen naar Brouwershaven moet en door het telkens veranderende vaarwater eist de vaart voor de schipper bij zulk een sterke wind een voortdurende opmerkzaamheid.

Tegen zonsondergang wordt het kalmer; de regen heeft geheel opgehouden en hier en daar begint zich een blauwe plek te vertonen tussen de nog snel voortjachtende wolken.

Van alle voordelen, die wind en stroom hun kunnen verschaffen, wordt door de schipper van „De Roerdomp” gebruik gemaakt. De reis levert verder geen moeilijkheden op en kan buitengewoon voorspoedig genoemd worden, doch de verstandhouding tussen Geert en zijn vader blijft enigszins gespannen.

Vroeger, veel vroeger dan men heeft kunnen denken, is de haven van bestemming bereikt en ligt „De Roerdomp” op zijn gewone plaats voor de wal.

OP „AVONDRUST”

„Avondrust” had kapitein Tipstra het aardige huisje genoemd en de oude zeeman had die naam goed gekozen. Hij had het huis laten bouwen, toen hij de zestig al gepasseerd was en had daarna nog vijf jaar met zijn kleine brik de zeeën doorkruist. Eerst toen besloot hij, op herhaaldelijk aandringen van zijn vrouw en enige dochter, het varen vaarwel te zeggen en de rust te zoeken aan de wal, na een welbesteed leven van trouwe plichtsbetrachting.

’t Waren goede jaren geweest, die de grijze zee kapitein in „Avondrust” had doorgebracht. Schipper Ruishoek had een onbegrensde hoogachting voor kapitein Tipstra gekoesterd en deze van zijn kant was de eerlijke, stoere schipper van harte genegen.

Alle huisgenoten, zonder onderscheid, hadden de oude man diep betreurd, toen hij, tot het laatste toe gezond en krachtig, plotseling overleden was; doch niemand was zo troosteloos geweest als de destijds twaalfjarige Geert.

Zoals gezegd, is dit nu al weer een achttal jaren geleden en mocht die tijd de herinnering aan grootvader bij de overige huisgenoten wel wat hebben verbleekt, bij Geert is dit niet het geval. Met weemoed kan hij nog terugdenken aan de tijd, toen hij de witgebaarde zeeman hoorde vertellen van diens ervaringen in Oost en West.

’t Is nu zomer en gisteravond laat is „De Roerdomp” teruggekeerd van een reis naar de Zuid-Hollandse eilanden. ’t Zal wel maandagmorgen worden voor men weer uitvaart.

Na de in het vorige hoofdstuk beschreven vaart van Antwerpen naar Brouwershaven, heeft het gedrag van Geert de

schipper nogal eens reden tot klagen gegeven, maar gelukkig zijn er toch geen dingen van ernstige aard voorgevallen.

De schipper is altijd van harte blij, als hij na de reis weer terug is bij vrouw en dochter op „Avondrust”, doch nu mengt zich in zijn anders zo opgeruimd gemoed een zekere onrust, die wel enigszins van invloed is op zijn stemming.

’t Is namelijk kermis in Brouwershaven en dan kan het er soms ruw toegaan. Nee, voor Dirk behoeft men zich op „Avondrust” niet ongerust te maken, die heeft altijd een afkeer gehad van losbandigheid of dronkenschap, maar Geert denkt daar maar al te vaak anders over en ’t is dan ook over hem, dat schipper Ruishoek en zijn vrouw niet gerust zijn.

De voormiddag is voorbijgegaan met werkzaamheden aan boord van „De Roerdomp”; er zijn wat bestelgoederen afgeleverd aan een handelaar en de schipper is naar een kantoor geweest om vracht te bespreken voor een volgende reis.

Nu is alle arbeid afgelopen en is het schippersgezin in de eenvoudige, nette huiskamer bijeen in afwachting van het middagmaal.

Zoëven heeft de blauwogige, blonde dochter des huizes, de zestienjarige Truida, die men altijd Truus noemde, een oud liedje geneuried, waarvan ze wel de wijs, maar niet de woorden kent. Geert kent die echter wel, want met forse, heldere stem valt hij in:

„Als de orkanen dond’rend loeien
En ’t wolkgewaad zich hult in ’t zwart,
Als angst en schrik de zielskracht boeien,
Waakt slechts het moedig zeemanshart.”

Ook Dirk kent het lied, dat het bedrijf schetst van de Zeeuwse loods, die op het punt staat met de reddingsboot uit te varen

naar een in nood verkerend schip, want met zware basstem zingt hij het tweede couplet mee:

„Daarginder bij de noorder Rassen
Verkeert een schip in bange nood;
Het zal verbrijz'len; ja 't zinkt reeds bij 't brassen;
De arme manschap wacht de dood.
„Op, mannen-broeders, de reddingsboot klaar!
Ik ben een loods; God roept mij dáár!”

Straks zwalpt de boot door 't schuimend water,
Door hoge golven en door branding heen.
Geen angst voor sterven of verdrinken;
Hier geldt slechts plicht en plicht alléén.
„Op, mannen-broeders, de reddingsboot klaar!
Ik ben een loods; God roept mij dáár!”

Nog enige coupletten zingen de beide jonge schippers en bij het refrein dreunen hun krachtige stemmen.

Truus zegt half ernstig, half lachend: „'k Vind het wel een mooi lied, maar het past eigenlijk niet bij dit heerlijke warme zomerzonnetje. Ik krijg net een gevoel alsof ik de novemberstorm over 't Brouwershavense Gat en de Grevelingen hoor gieren....”

Schipper Ruishoek hoort zijn jongens gaarne zingen, maar zijn gezicht betreft als een ruwe stem van buiten door het opengeschoven raam naar binnen klinkt.

„Mooi zo! mooi zo! jongens van „De Roerdomp”, dat zullen we vanavond in „'t Volle Vat” zingen, dat de kruiken van de tafel rollen....!”

't Zijn een drietal jonge varenslui, die van de haven komen

en het stadje ingaan. Een van hen heeft de zoëven genoemde woorden gesproken, waarna ze weer lachend hun weg vervolgen.

Met „'t Volle Vat” wordt een herberg bedoeld, waar doorgaans veel varensvolk komt en waar het, vooral met kermis, nogal eens ruw toegaat.

„'k Hoop niet, Geert, dat je ons het verdriet zult aandoen om met makkers, zoals die Tijs Birk, in „'t Volle Vat” kermis te vieren.”

Geert kijkt zijn moeder in de trouwe ogen, die zo ernstig vragend hem aankijken. Dan legt hij lachend zijn gespierde hand op de schouder van het kleine vrouwtje. „Wees maar niet bang, moedertje; ik ga vanmiddag eens hier en daar rondkijken. 't Kan best zijn, dat ik erg vroeg naar huis kom en een mooie kermiskoek voor jullie meebreng en voor Truus daarenboven nog een doos met pepermunt of iets dergelijks.”

De schipper schudt afkeurend het hoofd. Hij weet maar al te goed hoe weinig dergelijke beloften in de mond van zijn jongste zoon te betekenen hebben en enigszins kortaf zegt hij: „Denk er om, Geert, dat de naam „Ruishoek” hier in Brouwershaven altijd een goede klank heeft gehad; maak jij die naam dan niet tot schande door je gedrag. Laat Tijs Birk en „'t Volle Vat” maar links liggen.”

Even fronst Geert de wenkbrauwen, doch hij houdt het harde woord, dat hem op de lippen brandt, terug en keert zich naar de keukendeur, waardoor Truus met borden en vorken binnenkomt.

„Ha, ha! zus, daar zijn alvast de borden; 'k zal wat blij zijn als er wat op is, want ik verlang sterk naar een goed middagpotje en jij, Dirk?”

„Nou, dat zal waar zijn; 'k ruik zoute vis en dat is juist mijn kostje.”

Als een ogenblik later het gezin om de tafel geschaard zit en de damp van het eenvoudige, maar goed toebeide maal opstijgt naar de zoldering, heerst er weer de opgeruimde stemming,

die men in het schippersgezin gewoon is, als de mannen weer terug zijn van een goede reis. Opgewekt en met goede eetlust wordt het maal genuttigd en Truus plaagt haar broer Dirk, die aan boord van „De Roerdomp” de functie van kok vervult, dat hij niets anders kan koken dan aardappelen of erwten en bonen en dat hij niets anders kan bakken dan spek en spekpannekoeken.

„Hoor nu dat kleine nest,” zegt Dirk. „’t Is gelukkig, dat moeder de vis klaargemaakt heeft, anders hadden we misschien hetzelfde weer beleefd als de vorige keer, toen we thuis waren en zij voor ons — bij wijze van verrassing — een taart gebakken had, die met geen handspaak klein te krijgen was. . . .”

„’k Zou dat gesprek maar staken, Dirk,” merkt Geert enigszins ongeduldig op. „Truus bakt wel eens een harde taart en jij doet wel eens twee keer zout in de aardappels. De harde taart hebben we hier aan de wal toch wel opgepruimd en jouw zoute aardappels aan boord voor ’t grootste gedeelte naar binnen gewerkt; dus — stop nu maar.”

Als de mannen aan boord van hun vaartuig zijn, is het doorgaans de schipper, die, als er in de vaart gelegenheid toe is, een gedeelte uit de Bijbel voorleest, doch als ze thuis zijn op „Avondrust”, is het altijd moeder Lida, die dat doet. Dat is al geweest vanaf de tijd, dat schipper Ruishoek voor het eerst een bezoek bracht aan wat nu zijn eigen woning is en hij de dochter van kapitein Tipstra na de maaltijd hoorde voorlezen uit Gods Woord.

De schipper weet het wel, dat zijn vrouw hoger staat dan hij wat beschaving en ontwikkeling betreft, doch bovenal weet hij, of liever hij gevoelt het, dat ze ook in haar geloof oneindig veel sterker en vaster staat dan hij.

Tot dusver heeft het schippersgezin nog niet veel anders dan voorspoed in het leven gekend. De zaken gingen naar wens, de kinderen waren gezond en krachtig opgegroeid en terwijl dat zijn vrouw tot ootmoedige dankbaarheid stemt, wekt het

bij schipper Ruishoek een gevoel van hoogmoed op en vertrouwen op eigen kracht en beleid.

Vaak genoeg heeft moeder Lida hem op haar ernstige, nimmer krenkende manier er op gewezen, die hoogmoed geen plaats te geven in zijn hart. Alles kan toch immers zo snel veranderen; menselijke voorspoed en geluk, gezondheid en kracht, zijn een uiterst onzeker en wisselvallig bezit.

De schipper knikte dan toestemmend. „Zeker, zeker, Lida, dat weet ik zeer goed; het vaartuig, dat vandaag met volle zeilen en vlak voor de wind op zijn doel afgaat, kan morgen naar de kelder gaan. Maar moet nu een schipper, die een goede vaart maakt, steeds denken: morgen kan ik wel eens de ondergang vinden?”

„Nee, nee, Hendrik, dat behoeft die schipper zeker niet te doen; maar in zijn ziel kunnen de woorden van de 103de Psalm weerklank vinden:

„Loof, loof de Heer, mijn ziel, met alle krachten;
Verhef Zijn Naam, zo groot, zo heilig t' achten;
Och of nu al, wat in mij is, Hem preez'!
Loof, loof, mijn ziel, de Hoorder der gebeden;
Vergeet nooit één van Zijn weldadigheden;
Vergeet ze niet; 't is God, die z' u beweest.”

Zie, Hendrik, God danken in voorspoed en Hem bidden om geduld in tegenspoed, dat is voor de Christen de rechte verhouding. . . .”

Nee, aan tegenspoed in zijn bedrijf en tegenspoed in zijn tot dusver zo gelukkig gezin, wil schipper Ruishoek liever niet denken. In 't eerste geval kan hij wel een stootje velen en in zijn gezin is het slechts Geert, zijn jongste zoon, die hem wel eens zorgen baart door zijn neiging tot pretmaken en de geest van verzet, die de knaap soms zo weerbarstig maakt. Doch wat

zou dat? Was hij, de schipper van „De Roerdomp” niet mans genoeg de jongen voor zijn gezag te doen bukken?

’t Is even in de namiddag. Dirk en Geert zijn samen de deur uitgestapt en een paar vriendinnen uit de buurt hebben Truus afgehaald.

Op dit tijdstip, omstreeks het midden van de vorige eeuw, had de kermis in Zeeland nog het karakter van een jaarmarkt, waarop dingen uitgestald werden en te koop aangeboden, die men het gehele jaar niet meer zag en die druk werden verkocht en verhandeld. Vrijwel het grootste gedeelte der burgerij bezocht destijds de jaarmarkt, onverschillig tot welke gezindte men behoorde. Men wandelde langs de kramen, wagens en tenten; nam overal een kijkje, kocht naar gelang men kon missen of wat men meende nodig te hebben. Doch vóór de eigenlijke kermispret begon, hadden de rustige burgers met hun vrouwen en kinderen reeds weer lang hun woningen opgezocht.

Ook schipper Ruishoek en zijn vrouw wandelen op hun gemak langs de kramen, waar het allengs drukker wordt. De grote schipper draagt reeds een pakje onder de arm, dat zijn vrouw zoëven bij een koopman in wollen goederen gekocht heeft. ’t Zijn warme bouffantes, die haar man en de jongens om de hals zullen dragen op „De Roerdomp”, als straks de ruwe, koude najaarswinden weer over rivieren en stromen gieren.

Nu en dan blijven ze staan, als er iets bijzonders hun aandacht trekt. Hier is het een straatkunstenaar, die op een wankel tafel allerlei halsbrekende toeren vertoont. De schipper kijkt er met grote belangstelling naar, doch moeder Lida trekt hem aan de mouw en zegt: „Kom maar mee, Hein; dadelijk breekt die man zijn nek nog en dat zou ik niet graag zien.”

De schipper lacht, grijpt in zijn wijde jaszak en gooit een paar duiten in het blikken bakje, dat een grijnzende neger hem voorhoudt.

’t Wordt drukker; draaiorgelmuziek en het schetterend geluid

van trompetten, waarmee spullebazen het begin van hun werkzaamheden aankondigen, maken het de rustige bezoekers duidelijk, dat het tijd wordt om huiswaarts te keren.

Reeds een paar keer heeft moeder Lida tegen haar man gezegd: „Kom, Hendrik, laten we gaan, dan kunnen we daar bij die voorste kramen nog een paar snuisterijen voor Truus kopen, dan zijn we weer vroeg thuis.”

Dat wil de schipper ook wel, want als hij aan de wal is en zijn schuit goed geborgen ligt, is hij nergens liever dan op het vriendelijke „Avondrust”.

Juist als ze de weg naar huis inslaan, zien ze Dirk en Geert in gezelschap van een groepje marine-matrozen. Ruishoek herkent in één van hen een Brouwershavense schippersgast, die een jaar geleden als vrijwilliger bij de marine dienst genomen heeft.

’t Bevalt de schipper niet, dat Geert in gezelschap van die matrozen geraakt is en nog veel minder, dat hij er een bekende onder aangetroffen heeft.

„k Weet niet, moeder, ik ben bang, dat het vanavond met Geert misloopt, nu hij zo tussen dat marinevolk inzit.”

Als de schippersvrouw bedenkelijk knikt en daarmee te kennen geeft, dat ze zijn gevoelen deelt, gaat hij wrevelig voort: „Die knaap maakt het mij aan wal altijd lastig en ’t is een kwaad ding, dat nu juist die jongen van Jan Birk op de kanonneerboot is, die hier voor de wal ligt.”

„O, is het die zoon van schipper Birk? Dus een broer van Tijs, die vanmorgen Geert uitnodigde om feest te gaan vieren in „’t Volle Vat”?”

„Juist, moeder en daarom is er alle kans, dat we met Geert last krijgen; ’k weet net hoe hij is.”

„Misschien valt het nog wel mee, Hendrik. Dirk is immers bij hem en die kan altijd goed met Geert opschieten, dat is toch een feit.”

„Ja zeker, Dirk kan met alle mensen goed opschieten en met

Geert ook. Maar als straks Geert met dat troepje naar „'t Volle vat” gaat, zal Dirk misschien meegaan, als hij dorst heeft. Hij zal een glas bier drinken en als hij nog meer dorst heeft, nog één nemen; maar dan gaat hij weg en als hij weg wil, moet de man nog geboren worden, die hem terughoudt.”

„Maar hij zal toch wel een poging doen om Geert mee naar buiten te krijgen, zou hij niet?”

De schipper haalt bij deze vraag van zijn vrouw de schouders op en zegt: „Ja zeker, dat doet hij wel, moeder, maar je weet het zo goed als ik, dat hij een geweldige afkeer heeft van alles, wat naar ruzie of geweld zweemt. Bij Geert is dat net andersom, die is dadelijk geneigd om op te stuiven en in verzet te komen. Nee, Dirk zal in dit geval gemoedelijk proberen of hij zijn broer mee kan krijgen, doch als de jongen beslist niet wil, laat hij hem kalm aan zijn lot over en vertrekt alleen.”

De woning van schipper Ruishoek staat wat afgezonderd van de andere huizen. Van de omgeving, waar zich de eigenlijke kermis bevindt, is het al gauw een klein half uurtje lopen verwijderd.

„Ziezo, Hendrik, ik ben blij, dat ik weer thuis ben,” zegt moeder Lida, als ze voor de deur van „Avondrust” staat. De schipper, die de sleutel uit de binnenzak van zijn jas grabbelt en in het slot steekt, is het volkomen met haar eens.

Achter het huis is een tamelijk ruim erf, doch een groot gedeelte ervan is ingenomen door de schuur, die de schipper als bergplaats voor zijn bedrijf nodig heeft.

Tussen de schuur en het woonhuis staat een oude noteboom; die stond er al, toen kapitein Tipstra hier „Avondrust” liet bouwen.

Een tamelijk brede straat van goudgeel-geboende steentjes loopt langs de achterkant van het huis; aan deze zijde bevinden zich ook de deuren van de grote achterkamer en tevens die van de ruime keuken. Op de straat achter het huis staat een grote ronde tafel. Zodra de schipper de pakjes, die moeder Lida hem

te dragen gaf, neergelegd en zich van zijn jas ontdaan heeft, haalt hij een paar stoelen uit de keuken en zet die bij de tafel neer.

„Ziezo, moeder,” zegt hij genoeglijk, „hier wou ik voor 't verdere van de dag het anker maar laten vallen; van de kermis heb ik al meer dan genoeg.”

Op dit plekje vertoeft de schipper gaarne; als het maar even met de weersgesteldheid uitkomt en zijn vrouw het goedvindt, zal hij altijd het voorstel doen om buiten onder de noteboom zijn kop koffie of thee te drinken en er op zijn gemak de ene pijp na de andere te roken.

Tegen de muur staat een sterke, van bamboe gevlochten bank. Op de rechter- en linkerhoek van de leuning staan op de einden van de opstaande spijlen primitief gesneden mensenkoppen van een vreemd soort ijzerhard hout, terwijl de zitting bestaat uit zeldzaam fijn en sterk vlechtwerk.

Die bank heeft jarenlang in de kajuit van „De Zeezwaluw” gestaan, het schip van kapitein Tipstra, en is afkomstig van een der eilanden in de Stille Zuidzee, waar hij het voorwerp van inboorlingen kocht.

De oude zeeman was aan die bank gehecht geweest en toen hij zijn brik, zoals die reilde en zeilde, aan zijn trouwe eerste stuurman verkocht had, was daar de bank niet bij inbegrepen, die bleef zijn eigendom en hij liet haar overbrengen naar „Avondrust”.

Hoe menigmaal had hij op mooie zomeravonden op die bank gezeten, daar tegen de muur, met de kleine Geert op zijn knie. Lastig, wild en woelig kon de jongen vaak zijn, doch als grootvader hem wat vertelde uit de schat van zijn herinneringen, luisterde de knaap met stille aandacht.

Veel van wat de oude zeeman Geert eens verteld had, was deze uit de aard der zaak reeds lang vergeten, doch enkele dingen waren hem toch onwrikbaar vast in het geheugen blijven hangen.

„Wij varenslui besturen onze schepen en we doen ons best

om de gewenste haven te bereiken, doch ondanks dat komt het maar al te vaak voor, dat we ons doel missen en in plaats van de goede haven de ondergang vinden en schip en bemanning verloren gaan.

Vergeet nooit, Geert, als we ons beslist onder het gezag van de grote Gezagvoerder hierboven stellen, dat dit de énige, maar dan ook de zékere kans is, om aan 't eind van de reis in de behouden haven binnen te lopen. Begrijp je me?"

De destijds bijna twaalfjarige knaap had grootvader wel begrepen. Al had de tijd veel van de eerste indruk doen verloren gaan, vergeten was Geert Ruishoek nog niet wat de oude zeeman hem enkele dagen voor zijn plotselinge dood zo ernstig op het hart gedrukt had.

Slechts flauw dringt het toenemend gedruis van de jaarmarkt tot hier door. Schipper Ruishoek drinkt met zijn vrouw koffie, rookt zijn pijp en praat over het lief en leed, dat hem op zijn laatste reis overkomen was.

De reis had, wat de vaart betrof, een goed verloop gehad, de lading was vlot gelost, de lastgevers waren tevreden geweest en ook voor de terugreis had men voldoende lading aan boord van „De Roerdomp” gehad.

De schipper voegt er niet veel meer bij, doch aan de manier waarop hij zijn leeggerookte pijp op de palm van zijn harde hand uitklopt en weer opnieuw uit zijn stalen tabaksdoos vult, ziet moeder Lida wel, dat er iets bij hem hapert, waar hij maar liever niet over spreekt.

't Blijft geruime tijd stil onder de noteboom; de forse kop van de schipper gaat schuil achter de dikke rookwolken, die hij uitblaast en moeder Lida, die nooit geheel stil kan zitten, laat vlug de breipennen door haar vingers schuifelen.

Tenslotte laat de schippersvrouw even de handen rusten en haar man door de wolk tabaksrook in de ogen kijkend, vraagt ze: „Wat is er Hein? Heeft Geert het je moeilijk gemaakt? Zeg het maar ronduit.”

De schipper haalt verdrietig de schouders op. „Och, 't stuit me tegen de borst, moeder, om telkens als ik terug ben van de reis, tegen jou te moeten klagen over die jongen. Daarom zwijg ik maar liever.”

Nu legt het kleine vrouwtje haar hand op zijn arm en zegt, met die warme klank in haar stem, welke nooit nalaat op de grote schipper een verzachtende invloed uit te oefenen: „Dat moet je nooit doen, Hein. Je moet voor mij niets verzwijgen, wat betrekking heeft op onze kinderen. Als het niet goed gaat met Geert, wordt er de zaak niet beter door als we dat maar doodzwijgen. 't Is immers veel verstandiger, dat we het kwaad onder de ogen zien? Wat is er Hein? Zeg het mij.”

„Och, wat zou er zijn,” broemt de schipper verdrietig; „'t is altijd hetzelfde, dagelijks geeft de jongen mij ergernis.”

Weer zwijgt de schipper; hij heeft naar zijn mening over deze voor hem zo onverkwikkelijke zaak genoeg gezegd en hij wil er liever niet verder op ingaan.

Moeder Lida is daar echter niet mee bevredigd. Ze wil weten, waarin haar vaak toch zo vriendelijke en goedgehartige jongen zijn vader weer ergernis berokkend heeft.

„Hij geeft me tegenwoordig altijd ergernis,” zegt de schipper korzelig. „Een paar jaar terug had ik enkel last met hem, als we in een of andere stad voor de wal lagen, maar nu begint hij het mij aan boord ook moeilijk te maken en dat kan ik al zeer slecht verkroppen.”

„Maar op welke manier dan toch?” dringt de schippersvrouw aan. „Hij is toch niet onwillig of lui, Hendrik? Want dat zou me van Geert al bitter tegenvallen.”

„Lui,” herhaalt hij, „nee, lui is hij allesbehalve; hij is mij doorgaans al te rap.”

De schipper, die zeer goed begrijpt, dat zijn vrouw toch niet tevreden zal zijn voor ze precies weet, waardoor Geert aan boord van „De Roerdomp” de boel in de war stuurt, voegt er als het ware met tegenzin bij: „Geert is een jongen, die bij alles

zijn eigen zin zou willen doen en op een schip, waar een goede schipper aan boord is, behoort deze alleen gezag uit te oefenen. Die met hem varen, moeten zich aan dat gezag onderwerpen, onverschillig of er twee, dan wel tien man bij hem aan boord zijn.

't Gebeurt vaak, dat ik de jongen het roer in handen geef bij goed weer en kalme vaart, doch bij 't binnenlopen van een haven of als er met moeilijk weer veel drukte op het water is, heb ik liever zelf de helmstok tussen de vingers. Maar juist dan zou Geert willen sturen en als er een bonk wind staat, dat het water in de gangboorden slaat, zou hij willen varen en dat gebeurt niet! . . .”

UIT DE BAND GESPRONGEN

De late namiddagzon straalt nog warmte genoeg uit, doch de oude noteboom werpt zijn brede schaduw ver over het gele straatje. Op de plek, waar schipper Ruishoek en zijn vrouw de rust van de vrije middag genieten, is het heerlijk koel.

Moeder Lida breidt nog altijd rustig voort. Op haar vriendelijk gelaat, waarop zich doorgaans de uitdrukking afspiegelt van een vredig gemoed, zetelt thans een zekere ernst. Ze houdt de neergeslagen blik onafgewend op haar breiwerk gericht. Het gesprek over Geert heeft ze niet verder voortgezet, ze wist genoeg en vroeg haar man niet meer naar de gedragingen van hun jongste zoon. Handig heeft ze het gesprek op een ander onderwerp gebracht en de schipper is spoedig genoeg zijn ergernis over Geert te boven.

Hij heeft zitten keuvelen en tabak gerookt, tot hij tenslotte dommelig werd. Zijn pijp is uitgegaan, maar de stevige vingers van zijn op de tafel liggende hand houden de steel nog vast. Hij slaapt rustig en zijn vrouw laat hem slapen, want ze weet, dat hij van de vorige nacht een groot gedeelte aan 't roer gestaan heeft.

De schipper slaapt, maar zijn vrouw peinst en zoekt een weg om uit de moeilijkheden te raken, die door haar jongste zoon in 't leven geroepen zijn en waarbij het de schipper aan tact ontbreekt om die moeilijkheden op te lossen. Ernstig heeft ze nagedacht over wat er moet gebeuren, want zó kan het niet blijven. Ze weet hoe doldriftig de schipper zijn kan in zijn toorn en ze weet ook, hoe weinig er met Geert aan te vangen is, als men hem met geweld dwingen wil. Wat zou het worden, als haar man zijn drift eens niet meer meester blijven kon en vergat dat Geert geen jongen meer was, doch een kerel als een boom?

Och, ze zou zo zielsgaarne gewild hebben, dat haar man met zijn beide jongens op „De Roerdomp” kon blijven varen. Er is immers voor hen voldoende brood te verdienen met hun schip en als eens een van de jongens tot de trouwdag komt, welnu, dan kan hij ook wel aan een schuit geholpen worden. Maar één van de beide broers kan toch in elk geval op „De Roerdomp” blijven.

Moeder Lida, die van de aanvang af gevreesd heeft, dat het op den duur met Geert en zijn vader niet goed zou gaan, begrijpt nu, dat die vrees niet ongegrond geweest is en tevens, dat ze afstand moet doen van de hoop, dat Geert met zijn vader en zijn broer Dirk op „De Roerdomp” zou kunnen blijven varen.

Het vervliegen van die hoop verwekt evenwel geen verbittering in het vroom gemoed van de schippersvrouw. Ze heeft immers zoveel voorspoed gehad in haar huwelijksleven en onder Gods zegen zijn ze voor hun stand vermogende lieden geworden. Hun kinderen zijn voorspoedig opgegroeid en in hun woning heeft de dood enkel haar oude vader opgeëist, die een lang leven achter de rug had en bovendien bereid was om zijn laatste, grote reis te aanvaarden.

Het hoofd van de schippersvrouw buigt dieper; een ogenblik rusten de bezige handen stil in haar schoot en ze murmelt: „Geen kroon zonder kruis!....”

Dan weer: „Uw juk is zacht en Uw last is licht” en: „Komt er een kruis, o Heere, help mij het dan willig dragen en schenk mij wijsheid en kracht van Boven.”

Nu heft de schippersvrouw het hoofd weer op en als een half uur later Truus tegelijk met Dirk thuiskomt, is ze weer rustig en opgeruimd evenals gewoonlijk.

De vrolijke stem van zijn dochter maakt de schipper wakker en geuwend richt hij zich op in zijn stoel.

„Nou, vrouw, 'k geloof waarlijk dat ik een aardig poosje onder zeil geweest ben,” merkt hij met een blik op de reeds

dalende zonneschijf op. „'t Is hier achter ook zo rustig en 'k heb een korte nacht achter de rug, dan wordt men gauw dommelig,” voegt hij er als ter verontschuldiging bij.

„Ziezo, 'k heb al meer dan genoeg van dat geroezemoes op de kermis; dat gejangel van die orgels ben ik al wonder gauw zat,” verklaart Dirk en met een smak werpt hij iets op de tafel, dat in vettig papier verpakt zit.

„'k Heb mooie gerookte paling meegebracht, vader, dan hebben we straks bij de boterham een hartige hap.” Lachend gaat hij voort: „Truus trekt haar neus op voor de paling en moeder denkt: 'k wou dat Dirk dat presentje maar bij de visvrouw gelaten had. Maar ik heb voor jullie wat anders meegebracht, hoor.”

Hij grijpt in de binnenzak van zijn loshangende jas. Moeder krijgt een mooie fles Eau de Cologne en Truus een doos fijne, geurige zeep, die alleen met kermis in de Franse kraam te krijgen is en die hij tamelijk duur heeft moeten betalen.

Zie, zó is Dirk Ruishoek. Om de eigenlijke kermispret geeft hij niets; hij heeft er feitelijk een afkeer van. Voor hem is de kermis slechts jaarmarkt en 't is hem een waar genoeg om langs kramen en tenten te dwalen en te zoeken of hij iets vinden kan, waarmee hij de zijnen een pleziertje kan doen.

„Nou, je bent toch een goeie broer hoor, Dirk,” zegt Truus. Ze slaat haar arm om de forse nek van de jonge schipper en kust hem hartelijk op zijn gebruinde wang.

„Nou ben ik benieuwd, wat Geert voor ons mee zal brengen,” merkt het meisje een ogenblik later op.

„Daar zou ik maar niet te veel verwachting van hebben,” lacht Dirk, „want die is doorgaans zijn duiten al kwijt voor hij er zelf erg in heeft. . . .”

„Je bent hem zeker vanmiddag gauw genoeg kwijt geraakt?” vraagt de schipper.

Dirk knikt. „We waren nog maar net op stap of er voegden zich al een paar jonge gasten bij ons en toen er later nog meer

bij kwamen, ging ik een andere kant uit. 'k Houd nu eenmaal niet van een groot gezelschap en hoewel Geert er op aandrong, dat ik bij hen zou blijven, maakte ik er mij toch af."

„We zullen maar niet wachten op Geert met de koffiebotoerham, moeder, die komt toch vooreerst nog niet naar huis," merkt de schipper op.

Moeder knikt en gaat met Truus de keuken binnen. Daar zegt het meisje: „'k Wou dat Dirk en Geert maar bij elkaar gebleven waren, moeder. . . ."

„Wel Truus? Ze gaan toch bijna altijd ieder hun eigen weg, als ze hier thuis aan wal zijn. Geert heeft in Brouwershaven altijd vrienden en kennissen en Dirk is met alle mensen goede vrienden, doch is liefst alleen. Maar waarom zeg je dat zo?" vraagt moeder, want ze begrijpt, dat haar dochter wel enige redenen zal hebben, waarom ze wenst, dat Dirk en Geert bij elkaar gebleven waren.

„Och, moeder," zegt Truus, „we zagen straks, toen Dirk en ik hierheen kwamen, Geert met Tijs Birk en zijn broer, die bij de marine is en nog een paar andere matrozen naar binnen gaan in „'t Volle Vat"."

Moeder schudt even met een bezorgd gezicht het hoofd. „Vader en ik hebben hen ook bij elkaar op straat gezien, maar toen was Dirk nog bij hen," zegt ze.

Er wordt over Geert aan tafel niet meer gesproken, maar toch heeft ieder lid van het schippersgezin een zekere onrust van binnen of het met de lichtzinnige pretmaker deze avond mislopen zal.

De tijd verstrijkt; de lange, mooie zomerdag is al weer voorbij en door het dichte gebladerte van de noteboom op „Avondrust" werpt de bijna volle maan zilveren lichtplekken op het gele straatje, waar nog steeds het schippersgezin om de ronde tafel zit.

Dirk is weg geweest om — zoals hij doorgaans doet, wanneer „De Roerdomp" voor de wal ligt — even aan boord te kijken of daar alles in orde is voor men de nacht ingaat.

Hij is zoëven teruggekomen en op de vraag van de schipper of er nog veel marinevolk door de stad zwerft, heeft Dirk geantwoord dat de meesten wel aan boord zullen zijn, doch dat zij, die nachtpermissie hebben, er bepaald nog niet aan denken heen te gaan, zolang er nog burgers blijven hangen.

De schipper bromt op de kermis, die het jonge volk nog losbandiger maakt, dan velen uit zichzelf reeds zijn en hij betreurt het, dat juist nu die kanonneerboot hier voor de wal ligt.

't Wordt later; de mannen roken hun pijpen nog in de maneschijn onder de boom, maar in de keuken brandt reeds geruime tijd de blikken olielamp. Er wordt niet veel meer gesproken en als de schipper antwoord geeft op een of ander gezegde, klinkt zijn stem onwillekeurig stroef en kort.

„'k Zou maar naar bed gaan, Truus,” zegt moeder Lida, „'t is voor jou waarlijk hoog tijd.”

„Jij kunt ook wel gaan, Dirk; 't is nergens goed voor om langer op te blijven,” voegt de schipper de jongeman toe.

„Welnee, vader; 'k heb immers nog geen slaap. 't Is hier bovendien lekker koel en boven op de kooi zal het knap warm zijn, denk ik.”

Nee, Dirk zal niet gaan slapen, zolang zijn broer niet thuis is, want hij heeft een blik van moeder opgevangen, een blik, die hem als met duidelijke woorden vraagt: „Ga niet bij ons vandaan, mogelijk heb ik je hulp nodig.”

Zo gaat weer bijna een uur voorbij en van uit de verte klinkt hun flauw het kermisgejoel in de oren. De schipper rijst op en door de nachtlucht galmen twaalf klokslagen.

„'k Ga eens zien of ik Geert vinden kan,” zegt hij op rustige toon. Doch zowel moeder Lida als Dirk weten maar al te goed, dat het in zijn gemoed allesbehalve rustig is.

„Doe dat niet, Hendrik,” zegt de schippersvrouw, „doe dat niet! 't Is daarginds nog vol met jong en waarschijnlijk door drank opgewonden volk; je komt zo licht in moeilijkheden.”

„O ja, dat weet ik wel moeder, maar waarom kan hij niet doen, wat ik van hem verlang? Waarom kan hij niet, evenals Dirk en andere fatsoenlijke jongelui, gaan kijken naar wat er te zien is en dan behoorlijk op tijd weer naar huis komen? Zelf ben ik ook jong geweest, maar nooit heb ik willen omgaan met slampampers of nachtbrakers. Dirk doet het ook niet en van Geert, die nog zoveel jonger is, kan ik het in geen geval dulden.”

„Nee, nee, vader; blijft u maar rustig thuis. Geert is in gezelschap van die jongens van schipper Birk verzeild geraakt en die ene, die marineklant, had ook nog wat kameraden bij zich, zodat het troepje mij te talrijk werd en ik een andere kant uitkoerste. 'k Wou Geert nog meenemen, doch daar kwam niets van in.”

„Ja, ik weet het wel, Dirk; hij heeft het mij in zo menige haven gelapt, dat hij tegen mijn verbod in te laat aan boord kwam en dan wist je nooit waar hij zat, maar hier in Brouwershaven weet ik hem „bij zon en maan” wel te vinden.”

De schipper grijpt reeds naar zijn jas, maar Dirk zegt rustig en zonder enig spoor van opwinding: „Kijk eens, vader, men moet schipper Ruishoek niet op kermisnacht „'t Volle Vat” zien binnengaan om er zijn jongen uit te halen; nee, nee, dat kan niet. Blijf maar stil bij moeder; ik zal hem wel gaan halen en wees maar niet bang, moedertje, dat ik hem niet meebreng.”

Eerst wil de schipper er niet van horen, dat Dirk de stad in wil, om zijn broer op te sporen. Hij vindt, dat dit zijn plicht is als vader, maar ten slotte zwicht hij voor het verstandig betoeg van zijn vrouw.

Dirk vertrekt onmiddellijk; hij doet slechts zijn leren pantoffels aan de voeten, zet de schipperspet op zijn blond krulhaar en versmaadt het om een jas aan te trekken; 't is immers de moeite niet, hij komt zo terug.

„Wees voorzichtig Dirk, wees voorzichtig en pas op, dat je geen ruzie krijgt.”

Dirk lacht om de bezorgde woorden van zijn moeder. „Heb

maar geen zorg, hoor; 't zijn daarginds voor 't merendeel maar opgeschoten jongens en 'k weet best hoe ik met hen moet omspringen."

Ondanks het late uur is het nog druk in „'t Volle Vat" en als Dirk Ruishoek door de openstaande deur naar binnen gluurt, ziet hij, dat in de ruime gelagkamer de tafeltjes tegen de wanden geschoven zijn om ruimte te maken voor de dansende paren.

't Stuit Dirk geweldig tegen de borst om naar binnen te gaan. Buiten schijnt het maanlicht zo helder en zo rein in de zomernacht en in de gelagkamer daar voor hem slaat het op-dwarrelende stof en de tabakswalm hem als het ware op de keel. Lang aarzelt hij niet en rustig stapt hij naar binnen.

In de drukte merkt niemand hem op; zoekend dwaalt zijn oog door de rokerige ruimte en spoedig heeft hij de man gevonden, die hij zoekt. In een hoek, kort bij de deur, waardoor hij binnengekomen is, ziet Dirk zijn broer met de beide zoons van schipper Birk aan een tafel zitten, waarbij nog een drietal marine-matrozen eveneens hun stoelen hebben bijgeschoven.

't Gaat er klaarblijkelijk vrolijk toe, want met opgeheven glazen zingen ze het hoogste lied. Dat Geert gedronken heeft, ziet Dirk met één oogopslag aan zijn hoogrode kleur en drukke gebaren, doch bepaald beschonken is hij nog niet.

Daar krijgt de lange, magere Tijs Birk hem in 't oog.

„Wel, kijk eens Geert, daar is zo waar je broer Dirk nog!" roept, of liever schreeuwt hij boven het lawaai uit.

Geert zet zijn hoogopgeheven glas neer en roept luid: „Jongens, maakt als de wind een plekje open voor mijn broer! Kom Dirk," gaat hij onmiddellijk voort, „wij drinken een kruik bier en jij moet kennis maken met deze maats."

„Leve de jongens van „De Roerdomp"!" schreeuwt Tijs Birk en hij wil overeind springen, tenminste hij doet er een poging toe. Maar als Dirk hem zijn hand op de schouder legt, moet hij wel weer gaan zitten.

„Hou maar gerust je gemak, Tijs; je hebt het toch al zo warm,” zegt Dirk Ruishoek gemoedelijk, als hij de lange schippersgast neerdukt op de stoel.

Nu wenkt Dirk zijn broer met de vinger. „Luister eens even, Geert, 'k heb een boodschap voor je; kom er eens uit. . . .”

„Nee, nee, geen spelbrekerij!” roept een der halfbeschonken matrozen en hij wil Geert, die enigszins aarzelend is opgerezen, weer neertrekken op zijn stoel, doch met deze jonge schippersgast gaat dat niet zo gemakkelijk.

„Wat is er gaande, Dirk? Toch geen brand aan boord van „De Roerdomp” hoop ik?”

Dirk schudt het hoofd. „Nee, broer, dat gelukkig niet, want dan was ik zeker niet hier; doch kom er eens uit en zoek een beetje de ruimte, 't is me hier tamelijk bedompt.”

Tijs Birk heft met schorre stem een drinklied aan en doet zijn best om de kring weer te sluiten, die zich een weinig heeft geopend om Dirk aan de tafel een plaats te geven. De matrozen en ander jong volk stemmen in met het ruwe gezang van Tijs en Dirk Ruishoek bemerkt wel, dat hij andere maatregelen zal moeten nemen om zijn broer van hier weg te krijgen.

„Laat mij eens even door, maat,” zegt hij tegen de matroos, die het kortst bij Geert zit en zonder diens antwoord af te wachten draait hij de stoel, waarop de matroos zit, een halve slag om en staat daardoor vlak voor zijn broer.

„Vader wou naar hier komen, Geert, maar ik vond het beter om zelf te gaan. Ga nou mee, Geert, je maakt vader dol en moeder heeft er hartzeer van; dat kan ik niet best hebben. . . .”

Geert Ruishoek heeft veel bier gedronken en in zijn halve roes vermaakt hij zich kostelijk met het vrolijke marinevolk, doch nu zijn broer Dirk zo nuchter en kalm voor hem staat, dringt het toch in het hart van de pretmakende jongen door, dat het mis lopen zal als hij nog langer blijft.

„Moet je soms nog betalen, Geert?” vraagt Dirk weer en

als deze ten antwoord geeft, dat dit niet het geval is, dringt de oudste broer weer aan op onmiddellijk vertrek.

De anderen echter verzetten er zich tegen, dat de vrolijke makker, die straks nog het hoogste lied uitzong, uit hun gezelschap wordt weggehaald.

Een hunner, een stevige klant, dezelfde wiens stoel Dirk zo-even heeft omgedraaid, grijpt hem tamelijk ruw bij de schouder en wil Dirk buiten de kring duwen, die zich om de beide broers gevormd heeft.

„Ga toch zitten, maat, ga toch zitten; jij hebt immers nacht-permissie, maar ik verlang naar de kooi.”

Met een lach op zijn breed gelaat heeft Dirk de matroos deze woorden toegevoegd, doch onderwijl heeft zijn rechtervuist de linkerpols van de marineklant gevat.

De matroos, die op dat moment een gevoel heeft alsof hem de hand afgekneld wordt, valt met een smak terug op de plaats waar hij straks zat en de pijnlijke verwondering, die zich op zijn gezicht aftekent, maakt op Geert zo'n koddige indruk, dat hij in lachen uitbarst. De omstanders, die het zien, lachen mee en er is nu niemand meer, die een poging doet om de beide broers de doortocht te betwisten.

Als ze een ogenblik daarna in het koele maanlicht naast elkaar voortlopen, is het Geert, die het eerst de stilte verbreekt door te zeggen: „'k Wou daar in „'t Volle Vat” geen spektakel maken, Dirk, maar eigenlijk had ik niet mee moeten gaan; de andere jongens en ook het vrouwvolk vieren feest, totdat de dag aanbreekt; waarvoor is 't anders kermis?”

Dirk geeft niet dadelijk antwoord op de korzelige ontboezeming van de jongere broer en een poosje stappen ze stilzwijgend voort. Dan herhaalt hij, als tot zichzelf sprekend, diens laatste woorden: „Ja, waarvoor is 't eigenlijk kermis? Vind jij dat nou zo aanlokkelijk om daar, bij 't vervelend gedreun en gekras van een draaiorgel, bier te dringen tot je geen bier meer zien kan? Naar dronkemansgeklots luisteren of liedjes brullen, waar

anderen weer dwars doorheen schreeuwen? Je geld vermorsen en soms nog ruzie krijgen op de koop toe?"

„Houd nu nu maar op, Dirk; je maakt alles veel erger dan het is. Jij bent nu eenmaal een jongen, die als hij niet varen kan op „De Roerdomp”, 't liefst maar thuis zit op „Avondrust”.

„'t Laatste wat je daar zegt is waar Geert, ik ben op dat punt net als vader. Als we niet in de vaart zijn, is „Avondrust” mij lief. Maar wat ik daar van de kermis gezegd heb, is niet overdreven en wat ik er van genoemd heb, is nog lang niet het ergste.

Weet je nog Geert, dat twee jaar geleden de visser Gerrit Tromp in dronkenschap de haven ingelopen is en dat men eerst een week later zijn lijk opgehaald heeft? Zijn vrouw en drie kinderen bleven totaal onverzorgd achter. En weet je nog, dat een jaar tevoren, óók op een kermisnacht, die schippersknecht in een vechtpartij zodanig met een mes gestoken is, dat hij er aan gestorven is, en hij was een enige zoon.”

„Je hoeft al die ongelukken niet op te halen; zulke dingen gebeuren tòch wel, al is het geen kermis,” zegt Geert koppig.

„Dat is waar,” zegt Dirk; „maar 't is ook waar, dat Gerrit Tromp anders nooit dronk en dat die arme schippersknecht allesbehalve een twistzoeker was.”

„'k Zou nou maar stoppen met het ophalen van allerlei onheilen, die op de kermistijd hier in Brouwershaven gebeurd zijn. 'k Ben blij, dat we nu thuis zijn,” voegt hij er bij, „'k voel me tamelijk doezelig. . . .”

Als ze bijna voor de huisdeur van „Avondrust” gekomen zijn, houdt Dirk zijn broer staande en zegt ernstig: „Geert, denk er om, dat je beloofd hebt, toen we vanmiddag de stad ingingen, dat je bijtijds weer thuis zou zijn. Nou is het bijna een uur na middernacht; dus je begrijpt zelf wel, al ben je half dronken, dat vader je niet erg best ontvangen zal. Maar houd jij dan je mond en laat de bui over je heen gaan, want jij hebt weer je woord gebroken en vader is in zijn volste recht, vergeet dat niet.”

„Wees maar niet bang, Dirk; jullie zult van mij niet veel last meer beleven. 't Is reeds meer dan tijd, dat ik een andere koers uitvaar.”

Dirk weet zeer goed, wat zijn broer bedoelt; hij weet dat Geert brandt van verlangen om onder vaders gezag weg te komen. Soms denkt hij zelf ook, dat dit nog maar de beste weg zou zijn om te voorkomen, dat een of andere ernstige botsing met vader de aanleiding zou kunnen zijn tot onheil in hun kleine familiekring.

Moeder Lida staat in de open deur en kijkt naar buiten. Reeds in de verte hoort ze hier in de stille buurt hun voetstappen klinken en voor ze de hoek van de straat om zijn, weet ze, dat het haar jongens zijn, die daar naderen. Nu ziet ze beiden in 't heldere maanlicht van de zomernacht. De brede gestalte van Dirk met zijn enigszins wiegelende gang en de lange, slanke gestalte van Geert.

Het doet moeder Lida pijn in het hart als ze ziet, dat haar jongste haar huis nadert met onvaste tred. Toch is ze dankbaar, dat het Dirk gelukt is hem mee te brengen.

„Mijn brave, goeie Dirk,” mompelt ze, „wat zal het zijn als Geert zijn eigen weg gaat en er geen trouwe broer bij hem is, die zorgen kan dat hij veilig thuis komt.”

Voor ze de deur zachtjes dichttrekt, werpt ze nog een blik omhoog. Dáár, boven die glanzende sterren, zetelt toch haar Hemelse Vader, die Zijn eigen Zoon niet spaarde, maar Hem overgaf als zoenoffer voor een in zonde en schuld verloren wereld.

Waar immers haar jongen ook gaat, Gods oog zal hem toch zien, zelfs op het donkerste pad en waar geen trouwe broer meer zal zijn, die hem kan leiden naar het ouderlijk huis, daar kan toch de Heiland hem tot Leidsman zijn op de weg naar 't Vaderhuis met de vele woningen. . . .

Met harde, bittere woorden ontvangt schipper Ruishoek zijn jongste zoon. Met van drift hoogrood gelaat buldert hij hem

toe, dat door zijn gedrag de naam Ruishoek in opspraak komt en dat hij, schipper Hein Ruishoek, niet van plan is dat langer te dulden; daar moet een eind aan komen „bij zon en maan” . . .

Zonder ook maar een enkel woord tegen te spreken, heeft Geert de stortvloed van toornige woorden over zich heen laten gaan. Als de schipper even zwijgt, zegt de jongeman kalm: „'k Ben blij, vader, dat u zelf zegt dat er een eind aan moet komen. Maar dan moeten we daar liever niet veel meer over praten, doch die zaak zo gauw mogelijk afhandelen.”

Het is alsof die op zulk een voor Geert ongewoon rustige toon gesproken woorden de toorn van schipper Ruishoek enigszins ontwapenen, want op minder barse manier voegt hij de jongeman toe: „Praat geen onzin en ga aanstonds je roes uitslapen, dat is nog het beste wat je op 't ogenblik doen kunt.”

Geen half uur later of de mannen van „De Roerdomp” zijn reeds in diepe slaap, doch moeder Lida is nog wakker. Zij en zij alleen gevoelt, dat haar jongste zoon niet lang meer bij hen zal zijn en in haar hart is het gebed: „O Heere, al moet het met mijn jongen langs donkere wegen, Gij kunt hem ook op het donkerste pad zijn Heiland doen vinden.”

LIEVER BUITENGAATS

Schipper Ruishoek heeft niet gedacht, dat Geert het nu bepaald zo ernstig meende, toen hij — in een halve roes — de nadruk had gelegd op zijn vaders woorden, toen deze er over sprak om verandering in hun onderlinge verhouding te brengen.

Hij had gezegd: we moeten die zaak zo gauw mogelijk afhandelen en reeds de volgende morgen verklaart hij onomwonden, dat hij als matroos dienst wil nemen bij de marine.

Toen de schipper begreep, dat het voornemen van Geert volle ernst was en hij het niet meer beschouwen kon als een gevolg van de ontmoeting met de matrozen in „'t Volle Vat”, heeft hij getracht zijn jongste zoon tot andere gedachten te brengen.

Eerst heeft schipper Ruishoek hem er op gewezen, dat hij moet bedenken dat aan boord van een oorlogsschip niet het minste verzet tegen het gezag wordt geduld en dat dit onverbiddelijk gestraft wordt.

„Je weet totaal niets van het leven, dat je bij de marine wacht. Je hebt er nog niets anders van gezien of gehoord, dan van die jonge klanten, die aan het passagieren waren en aan wal goede sier maken, die hoog opgeven van het vrije, prettige leven aan boord van een oorlogsschip, maar als ze in de vaart zijn of straks in de gloeiende hitte van de tropen moeten dienen, dan zie jij ze niet.”

't Baat de schipper echter niets, of hij ook alles wat met de marine in betrekking staat in een zo kwaad mogelijk daglicht stelt. Geert blijft onverzettelijk bij zijn plan om dienst te nemen op 's lands vloot en niets kan de jonge schippersgast van dat voornemen afbrengen.

Op de gewone tijd is hij weer mee uitgevaren met „De Roerdomp”, doch hij schijnt het werk met tegenzin te doen. Hij

vraagt niet meer om aan het roer te mogen staan en uit alles blijkt, dat hij het slecht naar de zin heeft.

Als ze weer van die reis terug zijn en moeder Lida haar manvolk thuis heeft op „Avondrust”, heeft de schipper des zondags na kerktijd de zaak, die hen allen bezighoudt, met haar en Dirk besproken. Geert is het stadje ingewandeld en Truus is uit de kerk met een meisje uit de buurt meegegaan.

„’t Gaat niet goed, moeder; de jongen heeft het bij mij op „De Roerdomp” slecht naar de zin. Het werk, dat hij vroeger werkelijk met plezier deed, begint hem tegen te staan. Heb jij dat ook al niet opgemerkt, Dirk?” vraagt de schipper aan zijn oudste zoon.

Dirk knikt toestemmend en zegt dan enigszins droefgeestig, (wat anders niet zijn gewoonte is): „We hebben Geert de langste tijd op „De Roerdomp” gehad, vader. Hij wil met kracht en geweld van ons weg en ’t zal niets baten of we hem trachten te houden; gáán doet hij vandaag of morgen toch.”

„Nu, dan moet hij maar gaan,” merkt de schipper op en verdrietig gaat hij voort: „’t Is wel ellendig, dat juist nu, nu het druk is met de vaart en ik zo goed een flinke jonge klant op „De Roerdomp” gebruiken kan, hij de dwaasheid in zijn hoofd krijgt om niet langer bij ons te willen blijven. Doch met onwillige honden is het slecht hazen vangen en daarom zou ik zeggen, laat hij het eens proberen op een ander schip en bij een andere schipper, want met dat voornemen om bij de marine als matroos te gaan varen, heb ik niets op. Dat is goed voor lui die zich in de burgerstand onmogelijk gemaakt hebben, doch voor een jongen uit een fatsoenlijk schippersgezin vind ik het schande, als men dienst neemt op de vloot.”

„Dat heb ik ook gezegd, vader,” merkt Dirk op. „Doch het is boter aan de galg gesmeerd; mijn broer wil nergens anders heen, dan naar het oorlogsschip. We zullen hem wel moeten laten gaan, dat is tenminste mijn opvatting.”

Moeder Lida heeft zwijgend toegelisterd naar het gesprek der beide mannen, totdat de schipper vraagt: „Zeg toch ook

eens wat, moeder. Jij vindt het toch ook niet goed, dat Geert zo maar als de eerste de beste losse, onverschillige varens-gast, die men thuis liever kwijt is dan rijk, gaat tekenen bij de marine. Dat vind je toch ook niet goed, wel?"

„Nee, nee, als hij zó weg moet gaan, vind ik dat zeker niet goed; maar dat behoeft toch ook niet? Kijk eens," gaat ze voort, „Geert wordt straks een-en-twintig jaar. Doch al blijft hij nu nog in deze verhouding tien jaar op „De Roerdomp" varen, zal hij zich toch altijd als jongste knecht blijven beschouwen. Misschien is het dat, wat hem hindert."

„Dat behoeft hem niet te hinderen, moeder," zegt de schipper op forse toon. „Zie eens, als een van de jongens, 't zij Dirk of Geert, een vrouw zoekt en voor eigen rekening wil gaan varen, welnu, dan ben ik in staat en ook genegen om hem op billijke voorwaarden aan een vaartuig te helpen, waarmee hij zijn brood zal kunnen verdienen. Tenminste," voegt de schipper er met nadruk bij, „tenminste als hij zijn best wil doen om met mij goede vrienden te blijven en mij in geen enkel opzicht de voet dwars zet. . . . want dat kan ik niet dulden. Maar wat ik hier nu zeg, weet je toch ook, moeder; want we hebben het vaak genoeg samen besproken."

O zeker, moeder Lida weet dat wel, maar nu de verhouding tussen Geert en zijn vader zich telkens meer naar de ongunstige kant toespitst, staat het haar helder voor ogen, dat het zowel voor haar man als voor haar jongste zoon beter zal zijn, dat hun wegen uit elkander lopen.

„We zullen er dadelijk met Geert over spreken, als hij straks thuis komt, want hoe gauwer we tot een besluit komen, waarnaar we kunnen handelen, hoe eerder die onaangename spanning voorbij is."

Als moeder Lida deze woorden gesproken heeft, blijft dit onderwerp voorlopig rusten.

Een uur later komt Geert thuis. Er zit onweer in de lucht en een zwoele warmte drukt zwaar op de mensen. Lusteloos

neemt de jongen plaats op de oude bank onder de noteboom.

Als men even over de dreiging in de natuur gesproken heeft, is het moeder Lida, die Geert op de man af vraagt, waarom hij nu eigenlijk weg wil van „De Roerdomp”.

De jongen heeft spoedig zijn antwoord gereed. „’k Heb nu van mijn veertiende jaar af op de binnenvaart gezeten; ’k zou nu wel eens graag buitengaats willen kijken ook. Trouwens,” voegt hij er enigszins sarcastisch bij, „op „De Roerdomp” valt voor mij niet veel meer te leren en daarom geloof ik, dat het tijd voor mij wordt om de ruimte te kiezen.”

„Dat kan, als je dat met alle geweld wilt,” merkt de schipper op. „Dat kan; ik heb relaties genoeg onder de schippers van de binnenvaart niet alleen, maar ook onder schippers die op kofschepen en zeetjalken varen. ’t Zal me niet zo heel moeilijk vallen je een plaatsje op een dergelijk vaartuig te bezorgen, als je beslist van „De Roerdomp” af wilt om eens buitengaats rond te kijken.”

De schipper meent, dat Geert op dat voorstel wel ingaan zal, doch hierin vergist hij zich, want de jongeman schudt het hoofd en zegt: „Nee vader, als ik spreek van buitengaats, bedoel ik niet, dat ik wel eens, onder de wal heen, naar de Oostzee of naar een of andere Duitse haven zou willen varen op een kofschip of zeetjalk. O nee, dan blijf ik net zo lief op „De Roerdomp”; schippersknecht blijft maar schippersknecht. Als ik spreek van buitengaats, bedoel ik daarmee dat ik zou willen varen, waar grootvader eens heenvoer met „De Zeezwaluw”, maar dan op een oorlogsschip van de Hollandse vloot. . . .”

Het verweerde gelaat van schipper Ruishoek betreft en zijn breed voorhoofd rimpelt, maar de rustige stem van zijn vrouw beheerst de toestand en de opwellende toorn van de schipper zakt weer.

„Kijk, Geert,” zegt ze, „als je op de binnenvaart blijft, hetzij op „De Roerdomp” of een ander vaartuig, heb je altijd de kans en een zeer mooie kans, om zelf schipper te worden op een

eigen vaarttuig. Wat denk je echter bij de marine te bereiken?

Wil je daar enkel heen om, zoals je misschien denkt, een los en vrolijk leven te kunnen leiden? Och jongen, als dat enkel maar in je gemoed leeft, zal je — evenals zovelen — voortsnellen op het brede pad, dat je misschien een tijdlang zal blijven lokken en bekoren, doch dat altijd eindigt in te laat berouw.”

Geert haalt de schouders op. „Niemand kan van te voren zeggen, wat hij in de toekomst bereiken zal. In elk geval hoop ik mijn best te doen om vooruit te komen; meer kan ik niet zeggen.”

„’t Gewone praatje van alle jonge snuiters, die in ’s lands dienst willen, ’t zij bij leger of vloot, doch als men ze na jaar en dag weer eens ontmoet, zijn ze doorgaans nog niet veel verder gekomen,” broemt de schipper.

„Dat kan zijn; maar om mijn leven lang als schippersknecht of later misschien als schipper, op een tjalk de rivieren en binnenwateren op en neer te varen, dat lijkt mij niet. . . .”

„Juist, dat lijkt jou niet, omdat je een dwaas bent, die zich vergaapt aan dingen, waarvan je feitelijk niets afweet, maar die je mooi toeschijnen, omdat je er enkel de mooie kant van ziet, of liever, wat jij mooi vindt. Jij hebt er niets anders van gezien dan matrozen aan de wal, die daar met zang en dans, zoals hier op de kermis, hun gage verbrassen; maar hoe zuur ze dat geld vaak moeten verdienen, daarvan weet je niets.”

„Dat is waar, vader; van hun leven aan boord weet ik niets, doch ik ben vast besloten om het te leren kennen,” zo beantwoordt Geert de tegenwerpingen van de schipper en hij doet dat vrijwel op dezelfde harde toon als zijn vader.

Die toon doet Dirk het hoofd schudden en het doet moeder Lida pijn, doch tevens geeft het vaster vorm aan haar overleggingen, dat Geert en zijn vader liever niet bij elkander moeten blijven, hoe zwaar haar ook de gedachte valt, dat haar jongste zoon het schip van zijn vader en zijn ouderlijk huis de rug toekeren wil.

Buiten barst de onweersbui los. De schipper en Dirk gaan naar de voorkant van het huis, omdat ze vandaar beter de lucht kunnen waarnemen.

Geert blijft echter nog zitten op de bank met de grijnzende, barbaarse koppen op de hoeken en terwijl de donder rommelt en de zwarte wolken met kracht opdringen uit het zuid-oosten, legt moeder Lida haar hand op de schouder van haar jongen.

„Zeg Geert, jij wilt naar zee en ik zal daar niet veel op afdingen. Zelf ben ik de dochter van een zeeman en ik stam uit een familie, waar de mannen bijna allen zeelieden waren, misschien zit jou dat ook in 't bloed. 'k Had natuurlijk liever, dat je bij ons bleef, Geert. Als dat nu eenmaal niet kan, hoop ik daar in te berusten. Maar weet je wat voor mij zwaar zou zijn om te dragen?” Het kleine vrouwtje zwijgt even en ze wacht tot Geert haar in de ogen kijkt. Dan gaat ze voort: „'t Zou mij zo hard vallen, Geert, als je van ons wegging met bitterheid in 't gemoed. Bedenk, mijn jongen, dat het jaren duren kan, eer je weer de voet zet in je ouderlijk huis. Dan kon het wel eens zijn, dat je er niet allen meer terug vond, die er waren, toen je ons verliet...”

Alle hardheid is thans weg uit het knappe gezicht met de forse trekken en bijna verschrikt kijkt hij haar aan.

„Voelt u zich misschien niet goed, moeder? 't Kan zijn dat de warmte...”

„Nee, nee, jongen, dat is het niet. We zijn gelukkig op 't ogenblik hier in „Avondrust” allen nog gezond en wel, doch dat zegt niets. Het leven is een damp, de dood wenkt ieder uur en daarom zeg ik je nog eens, Geert, als je van ons weggaat, laat het dan niet zijn met bitterheid in 't gemoed. Beloof je mij dat, mijn jongen?”

„Zeker, moeder, dat kan ik gemakkelijk genoeg beloven, want haatdragend ben ik niet, maar ik kan het zo slecht verkroppen, dat vader bij het minste of geringste tegen mij uitvaart...”

„Kijk, Geert,” valt zij hem in de rede, „als vader tegen jou

uitvaart, kun je dat niet verdragen en kom je in verzet en hij doet dat zeer zeker niet als hij er geen reden toe heeft. Maar zul je het straks kunnen verdragen als de een of andere kwartiermeester of bootsman tegen je uitvaart? Wat zal dan het gevolg zijn, als er van jouw kant verzet komt?"

„'k Ben vast besloten mijn plicht te doen, moeder. Ik meen toch, dat men dan geen reden heeft om iemand hard te behandelen.”

„O, dat voornemen is wel goed, Geert; maar ach — voornemens in eigen kracht genomen, blijken in de storm van het leven maar al te vaak ijdelheid te zijn. Geert, mijn jongen, ik weet, dat de dingen der eeuwigheid niet veel invloed uitoefenen op jouw gemoed en toch klopt de Heiland ook aan jouw hart. De goede God hierboven is ten allen tijde machtig de mens, ook al is hij tegenstrevend, staande te houden op het hellend pad, dat naar het verderf leidt. Dáárom kan ik bidden, Geert.”

Zware regendruppels vallen kletterend op het gebladerte van de noteboom en Geert Ruishoek springt op van de bank. Een felle donderslag ratelt.

De jongeman legt zijn sterke arm om de schouders van het kleine schippersvrouwkje en zich tot haar overbuigend, zegt hij: „Wees maar gerust hoor, moedertje; ik kom nog wel eens bij jullie hier op „Avondrust” met de strepen op mijn mouw. Nu gaan we gauw naar binnen; de bui breekt los.”

Nog één reis maakt Geert mee met „De Roerdomp”. Op deze laatste reis geeft hij de schipper niet de geringste reden tot klagen. Het valt de schipper en Dirk zwaarder dan ze laten blijken, als ze weer thuis voor de wal liggen en hij de spulletjes die hem toebehoren, bij elkaar zoekt en in een zeildoeken zak pakt.

„Mijn oliejas, mijn zuidwester en mijn laarzen zal ik maar aan boord laten, vader; die kunnen jullie allicht gebruiken. Wat ik van die soort dingen nodig heb, krijg ik straks wel van de marine,” zei hij lachend.

„Praat maar niet vooruit, misschien word je nog wel afgekeurd, dat kun je zelf nooit weten,” heeft Dirk nog wijsgerig opgemerkt, al gelooft hij het zelf niet.

„'k Zou niet weten, waarvoor men mij afkeuren moet, zover ik weet mankeer ik niets. Maar ik heb wel gehoord, dat men voor de zeedienst scherp gekeurd wordt.”

De schipper heeft zich niet ingelaten met het al of niet goed-gekeurd worden van zijn jongste zoon. Toch betrapt hij er zich op, dat diep in zijn gemoed een klein hoopje gevestigd is, dat Geert voor de zeedienst ongeschikt mocht blijken. Zeker, de jongen was vlug en gespierd; hij was in het schippersleven tegen weer en wind gehard, maar . . . . een weinig doof aan rechter- of linkerkant, het ene oog wat sterker dan het andere, is reeds voldoende om te worden afgekeurd.

Die heimelijke en tegen niemand geuite hoop van schipper Ruishoek blijkt ijdel te zijn, want Geert wordt zonder slag of stoot goedgekeurd en verbindt zich voor zes jaar aan 's lands dienst op de vloot.

Opgewekt heeft hij afscheid van de zijnen genomen. Van vader en Dirk met een forse handdruk en van moeder en Truus met een kus.

Met een vreemde, jonge knecht in de plaats van Geert, is „De Roerdomp” uitgevaren en als de tjalk in rustig water, met een flauw koeltje in de zeilen, voortdrijft op de brede Scheldestroom, mist men de vrolijke, beweeglijke gezelschap, die, als er niets was dat de harmonie aan boord verstoorde, altoos fluitend of zingend zijn werk deed.

De schipper is boos op zichzelf, dat hem nu telkens reeds lang vergeten en onbetekenende voorvallen in de gedachten komen, waarbij Geert het op een of andere manier verkorven had en hij daarover tegen hem uitgevaren was.

Vreemd, dat hij thans die dingen in een gans ander licht ziet dan destijds. Zeker, als de jongen bijvoorbeeld te laat aan boord kwam, als hij in een of andere haven de wal opgegaan was, had

hij toch als vader en als schipper het recht en de plicht de knaap daarvoor te bestraffen.

Maar — behoefde dat wel met dreigen en bulderen gepaard te gaan? Zou hij niet meer hebben bereikt, als hij kalm en met beleid getracht had de jonge gast onder zijn gezag te brengen? Hoe menigmaal heeft moeder Lida er hem op gewezen, dat Geert met een goed woord wel te leiden was, doch hij had dat van de hand gewezen door te zeggen, dat de kwajongen zich zonder meer aan zijn gezag te onderwerpen had. . . .

De schipper tracht die kwellende en thans immers nutteloze gedachten van zich af te werpen, doch het is daarmee als met sommige lastige vliegen, die telkens terugkomen, hoe dikwijls men ze ook verjaagt.

Om zich wat afleiding te verschaffen, is hij met Dirk een praatje begonnen, die, met de brede rug tegen de roef geleund, aardappelen schilt voor de middagpot, terwijl de nieuwe knecht, nog wat onwennig, zijn werkzaamheden verricht op de voorplecht van de tjalk.

't Gesprek met Dirk wil ook niet vlotten, want deze geeft telkens zulke lakonieke antwoorden, dat de schipper er zich aan ergert en hem bij zichzelf een saaie kerel noemt.

Ook bij de maaltijden in 't achteronder wordt niet veel gesproken. Als men die eerste avond op een stille plek buiten het stroomgebied voor anker gaat, om daar de nacht door te brengen, heeft Dirk, die op de luiken zijn pijp rookt, zo langs zijn neus weg gezegd: „'t Was toch wel gezellig, vader, toen Geert hier nog wat leven in de brouwerij bracht.”

Echter in het voor de schipper steeds drukke leven van alle dag, past men zich doorgaans vrij spoedig aan bij enigszins veranderde levensomstandigheden.

Ook aan boord van „De Roerdomp” is dat het geval, al kan niet worden ontkend, dat het de schipper telkens opnieuw ergert, als hij in de havens of aan de wal de vraag moest be-

antwoorden, die hem herhaaldelijk door bekende varenslui gesteld werd: „Is je andere zoon, die lange Geert, niet meer bij je aan boord, Ruishoek?”

Zie, dan kon de vader, als het tenminste maar een oppervlakkige bekende was, er zich met een kort: „Nee, buurman, die vaart nu een andere koers uit” afmaken, doch meer goede bekenden lieten zich met zulk een antwoord niet afschepen en verlangden te weten, waar Geert thans verblijf hield.

Ook deze, door de schipper niet gewenste belangstelling verdween en daar de nieuwe knecht een geschikte, flinke jongen bleek te zijn, die vooral met Dirk goed kon opschieten, ging alles aan boord van „De Roerdomp” zo ongeveer zijn oude gang, echter met deze uitzondering, dat Dirk niet meer tussenbeide behoefde te treden in dreigende conflicten.

Geert was inmiddels op een te Amsterdam liggende kruiser geplaatst, die daar tijdelijk als wachtschip dienst deed. Bij zijn vertrek van huis had hij beloofd diezelfde week nog tijding naar huis te zenden en in die brief te melden hoe hem het leven aan boord van het oorlogsschip beviel.

Moeder en Truus hadden, zodra ze maar enigszins met grond een schrijven van Geert konden verwachten, naar tijding van hem uitgezien. 't Duurde echter volle veertien dagen eer hen een brief uit Amsterdam bereikte.

Geert schreef, dat het hem tot dusver uitstekend beviel op de „Sumbawa”, doch dat de tijd, die hij er op doorgebracht had, nog veel te kort was om er veel van te vertellen. Verder deelde hij mede hoeveel volk er aan boord van de kruiser was; hij schreef iets over de dienst, vertelde wat van de bewapening, doch wat voor zijn familie en voor hemzelf in de eerste plaats van groot belang was, meldde hij het laatst.

Aan het eind van zijn brief schreef hij: „Ik heb het hier aan boord van de „Sumbawa” uitstekend naar de zin, maar toch worden ik en de meeste maats met mij, het moe om hier voor de wal te blijven liggen. Wij verlangen er naar om

buitengaats te komen, want dat is toch onze bestemming, niet waar?

Eerst bij geruchte, maar spoedig daarop van hoger hand, vernamen wij, dat de „Sumbawa” in gereedheid gebracht wordt voor een reis naar Indië. De rekening is, dat we in de helft van de volgende maand afvaren. Doch dan kom ik eerst nog met verlof naar huis. . . .”

Op een vrijdagavond, juist als het begint te schemeren, is Geert Ruishoek thuis gekomen.

De dag is warm geweest en de keukendeur staat open, als hij met de lichte tred, die hem eigen is, achterom het huis komt en met een lach op de lippen om de hoek blijft staan.

Met de rug naar hem toe zit Truus me de oude koffiemolen tussen de knieën geklemd, de koffiebonen fijn te malen en onderwijl zingt ze uit volle borst het lied, dat haar broers voorheen zo dikwijls zongen als ze thuis waren op „Avondrust”. Het is het lied van de Zeeuwse loods:

„Als de orkanen dond’rend loeien
En ’t wolkgewaad zich hult in ’t zwart,
Als angst en schrik de zielskracht boeien,
Waakt. . . .”

Verder komt Truus niet, want plotseling wordt het pikdonker om haar heen, omdat een paar gespierde handen zich om haar gezicht leggen. De ene hand bedekt haar ogen en de andere sluit haar de mond.

Van schrik zou ze de koffiemolen op de grond hebben laten vallen, als de matroos die niet snel gegrepen had. Door die beweging komt haar mond vrij en half boos, maar toch nog meer blij, roept ze: „Ben je toch dol, Geert? Is me dat laten schrikken.”

Moeder Lida komt de keuken binnen lopen en met hartelijke moederliefde begroet ze haar jongen, die straks, als deze korte verloftijd om is, wegvaren zal naar verre, vreemde kusten.

Maar moeder Lida is een zeemansdochter en in haar vroom gemoed leeft het vaste geloof, dat Gods trouwe Vaderzorg zich over haar zoon uitstrekken kan, onverschillig waar ergens in de wereld hij zich later bevinden zal.

Wat staat die wijde broek, dat korte, blauwe baadje en die brede braniekraag de jonge matroos goed. Truus is trots op hem nu hij weer bij hen op „Avondrust” vertoeft. Ze denkt er niet aan, hoe snel hij uit hun midden zal moeten verdwijnen.

De volgende dag, zeer kort na de middag, is „De Roerdomp” voor de wal gekomen. De schipper en Dirk kijken vreemd op, dat Geert al thuis is, want men heeft hem eerst de volgende week verwacht.

Geert heeft veel te vertellen over het leven aan boord van de „Sumbawa” en men blijft die zaterdagavond een uurtje langer dan men gewoon is bij elkaar op de bank onder de noteboom.

Doordat Geert zo druk praat, valt het niet op dat de schipper zo stil is. Moeder Lida begrijpt het wel en als de jongens en Truus ter ruste gegaan zijn, heeft hij op eigenaardige toon tot haar gezegd: „’k Had gedacht, dat het Geert wel tegengevallen zou zijn als hij eenmaal op een oorlogsschip was, doch ’k heb me vergist, moeder. Hij heeft het daar naar de zin en hij zal en straks in den vreemde vrolijk op los leven en zowel „De Roerdomp” als „Avondrust” vergeten.”

DE „SUMBAWA” IN DE STORM

Geert Ruishoek kan uitstekend met de maats van de „Sumbawa” opschieten.

Een oorlogsschip is als het ware een wereldje op zichzelf en veel meer dan aan de wal is men daar op elkander aangewezen; ieder natuurlijk in de rang waartoe hij behoort. Dit neemt echter niet weg, dat ieder afzonderlijk toch ook weer zijn persoonlijke vrienden en — soms ook zijn vijanden heeft.

Vrienden had Geert er gauw genoeg; hij was gemakkelijk in de omgang, altoos bereid om, als hij kon, de makkers behulpzaam te zijn en — wat in een dergelijke omgeving een jonge gast altijd een grote voorsprong geeft — Geert was sterk en vlug.

Wat de dienst betreft, doet hij steeds zijn uiterste best, want aan boord van „De Roerdomp” heeft schipper Ruishoek hem werken geleerd en het werk hier op de „Sumbawa” trekt hem aan.

Hierbij komt nog, dat Geert werkelijk in dienst gegaan is met het vaste voornemen hoger in rang te klimmen. Het denkbeeld alleen, dat hij zijn tijd zal uitdienen als gewoon matroos, is hem onverdraaglijk.

Zoals gezegd, heeft Geert spoedig vrienden. Doch het duurt niet zo heel lang of hij zal ondervinden, dat er onder zoveel verschillende karakters allicht zijn, waarmede zijn karakter niet best harmonieert.

Doorgaans bemerkt men dat eerst door kleinigheden, die op zichzelf niets te betekenen hebben, doch die desniettemin staande gauw aanleiding geven tot ergernis.

Er wordt op een oorlogsschip veel werk gemaakt van de voor de dienst noodzakelijke lichaams oefening en dank zij zijn lenig-

heid en spierkracht is Geert Ruishoek daarin spoedig de meesten van zijn makkers vooruit.

Een der schepelingen echter schijnt niet best te kunnen verdragen, dat een knaap, die nog maar pas enkele maanden dient en die voor het eerst buitengaats is, door zijn maats de vlugste en sterkste kerel van het jongere scheepsvolk wordt genoemd.

Bedoelde schepeling is een korporaal van de mariniers. Tot dusver heeft hij aanspraak gemaakt op de titel de beste gymnast aan boord van de „Sumbawa” te zijn; vandaar zijn naijver ten opzichte van Ruishoek.

De naijver van korporaal Lippe kan zich aanvankelijk niet anders uiten dan door kleine hatelijkheden aan het adres van de matroos Ruishoek, want de ijzeren discipline op de oorlogsschepen maakt het vrijwel onmogelijk aan boord vijandelijk tegen elkander op te treden.

Aanvankelijk slaat Geert niet veel acht op de bedekte schimp-scheuten van de korporaal, doch het duurt niet lang of hij begrijpt, dat korporaal Lippe hem met opzet onaangenaam tracht te zijn.

In gewone omstandigheden, of liever, als hij nog gewoon schippersknecht was geweest, had hij reeds onmiddellijk de korporaal met gelijke munt betaald. Nu echter is deze zijn meerdere en dat verandert voor Geert Ruishoek de situatie volkomen.

Met het vaste voornemen om bij de marine vooruit te komen is hij in dienst gegaan en hoe kort hij nog aan boord van een oorlogsschip is, weet hij toch al, dat — indien hij het doel wil bereiken, dat hij zich voorgesteld heeft — hij dan in de eerste plaats moet zorgen vrij te blijven van straf.

Als Geert zich eenmaal voorgenomen heeft, zich niet te laten verlokken tot iets, wat hem aan boord in moeilijkheden zou kunnen brengen, bepaalt hij zich er toe de korporaal zoveel mogelijk uit de weg te blijven.

Dit echter vestigt bij deze de mening, dat de jonge Zeeuw

bang voor hem is en dat maakt hem nog overmoediger in zijn plagerijen.

Die plagerijen bestonden doorgaans hierin, dat hij Geert belachelijk trachtte te maken door op een overdreven manier diens nogal sterk Zeeuwse tongval na te bootsen.

Lang niet altijd heeft korporaal Lippe de lachers op zijn hand, want vaak genoeg zet Geert hem met een kwinkslag schaakmat. Daar onder het scheepsvolk meer Zeeuwen zijn, gebeurt het soms, dat dezen zich tegen de korporaal keren en met gelijke munt betalen.

Dit alles was van weinig betekenis, zolang men zich aan boord van de „Sumbawa” bevond, doch het werd toch de aanleiding tot iets wat erger gevolgen had kunnen hebben.

Op de reis naar Indië doen oorlogsschepen vaak verschillende havens aan. Zo heeft de „Sumbawa” eerst een paar dagen te Genua vertoefd en 't is voor Geert een waar genot geweest om voet aan wal te zetten in een buitenlandse havenstad.

Met een troepje matrozen, jonge, levenslustige mannen, evenals hij, was Geert — zoals de zeeman dat noemt — gaan passagieren.

Ze hadden geld op zak, de wijn was er goedkoop en de zwartogige Italiaanse meisjes lachten vriendelijk tegen de vreemde, jonge zeelieden in hun nette uniformen.

Voor een ogenblik kwam de gedachte aan moeder bij hem boven; aan moeder, die hem, voor hij naar de marine ging, nog zo met klem op het hart had gedrukt, dat de grootste gevaren voor de jonge zeeman vaak aan de wal te vinden zijn. Moeder had hem de weg wel gewezen, waar hij kracht en bijstand kon vinden om weerstand te bieden aan alle verzoeking, doch . . . . moeder was zo ver en broer Dirk zou hem hier niet komen zoeken om hem mee te nemen naar huis, naar „Avondrust”, evenals op die laatste kermis te Brouwershaven.

Veel tijd tot uitspattingen was de zeelieden van de „Sumbawa” niet verstrekt, want de jongere schepelingen moesten

om tien uur des avonds aan boord zijn. Was men te laat, dan volgde strenge straf.

Geert Ruishoek had zich ook hier een vrolijke klant getoond, evenals toen hij nog bij zijn vader op „De Roerdomp” was en in Antwerpen of in een andere grote havenplaats aan de wal zijn vermaak zocht.

De vurige, koppige wijn steeg hem naar het hoofd en als niet een der oudere, zich in het café bevindende matrozen hen met een fors: „Schiets op, jongens! jullie moeten naar boord,” had gewaarschuwd, zouden Geert en zijn makkers waarschijnlijk in hun halve roes uur en tijd vergeten hebben.

Thans echter was Ruishoek de eerste die opsprong en tegelijk met hem verlieten ook enige mariniers van de „Sumbawa” het café; een van hen was de korporaal Lippe.

Om de hoek van de deur op het lage bordes stond een oude bedelaar en deze hield met smekend gebaar in voor de Hollanders onverstaanbare, maar toch wel begrepen woorden, hun de vormloze hoed voor, waarin zich reeds enig kopergeld bevond.

De meeste Hollandse zeelieden sloegen op de bedelaar geen acht; anderen, die nog wat losse muntstukjes achteloos in hun zak gestoken hadden, wierpen het in de oude hoed. Ook Geert greep in zijn zak; hij heeft immers toch niets aan die paar stukjes Italiaans geld.

Juist toen hij zijn gave in de hoed wierp en de oude man in zijn taal de milde vreemdeling dankte, liep er met geweld iemand van achter tegen hem op.

Door de schok schoot Geert naar voren en kwam daardoor met de bedelaar in botsing. Deze kon zich niet op de been houden en rolde over de straat.

Onmiddellijk had Geert hem op de been geholpen en raapte de paar geldstukjes voor hem op, die uit zijn hoed gevallen waren.

Eerst hadden de matrozen gelachen, toen de lange Ruishoek de bedelaar omver wierp; want men dacht, dat hij door de

haast om bijtijds aan boord te komen en door de genoten wijn, op het bordes gestruikeld was en daardoor tegen de oude man aantuimelde.

Maar nadien lachte men niet meer. Want toen Geert de bedelaar geholpen had, stond hij plotseling vlak voor korporaal Lippe en ogenschijnlijk bedaard, maar met harde stem, vroeg hij: „Was die stoot, die je me daar gaf, per ongeluk of was het soms met opzet, korporaal?”

Korporaal Lippe was ongetwijfeld een vermete, sterke knaap. Die hem kenden, wisten maar al te goed, dat hij nooit tegen een vechtpartij opzag; integendeel. Maar hij zorgde er wel voor niets te doen, wat zijn bevordering in de weg zou kunnen staan. Want evenals bij Geert Ruishoek, was dit ook bij de korporaal hoofdzaak.

Toen de jonge matroos hem deze vraag stelde, begreep hij onmiddellijk, dat er ook voor hem moeilijkheden uit voortvloeien konden, als het hier in deze vreemde havenstad tussen hem en die sterke Zeeuw tot een botsing zou komen.

„Wat bedoel je eigenlijk met die vraag?” voegde hij de matroos toe.

„Wel, dat is nogal duidelijk, dunkt me,” gaat Ruishoek voort. „Als het per ongeluk was, dat je tegen me opliep, zou ik zeggen: die korporaal vond hier de wijn zo lekker, dat hij niet best koers meer kon houden en daarom tegen me oplaveerde. Maar was het opzet, welnu, dan zou ik je willen verzoeken, dat niet meer van achter te doen, want dat vind ik op zijn zachtst uitgedrukt, een kwajongensstreek, korporaal! Dàt wilde ik enkel maar zeggen.”

't Bloed steeg de marinier naar de wangen en juist toen hij in zijn drift wilde opstuiven, klonk een barse commandostem hem van de overzijde der straat in de oren.

„Wat is dat hier, mannen? Wil je spektakel maken in een vreemde haven? Mars! naar boord en vooral jij, korporaal, wees voorzichtig. Mars!”

Aan de andere kant van de brede straat, op een langs de gehele voorzijde van het gebouw lopend balcon zat een drietal heren; één van hen was de commandant van de „Sumbawa”. Naast deze zat een deftige heer met blonde bakkebaard; de andere was een hoge officier van de Engelse marine.

Zoëven voerden zij nog een druk gesprek in de Engelse taal, totdat het incident met de bedelaar en het Hollandse marinevolk hun aandacht trok en hen even het gesprek deed staken.

„Dat loopt mis tussen die twee grote knapen,” zei de heer met de blonde baard en voegde er bij: „De schuld ligt bij die korporaal; ik zag toevallig dat hij de matroos opzettelijk tegen het lijf liep.”

De Engelse zeeofficier lachte hartelijk. „’t Kan geen kwaad, dokter, dat die jonge klanten eens een kloppartijtje onder elkaar hebben; ’t is voor hen een goede training voor het geval dat het eens ernst wordt.”

De dokter schudde het hoofd en ook de commandant van de „Sumbawa” scheen het niet met zijn Engelse collega eens te zijn, want hij sprong op, boog zich over de balustrade van het balcon en riep zijn scheepsvolk de reeds gemelde woorden toe.

Verschrikt keken de voor het café verzamelde matrozen en mariniers omhoog. Zodra ze de commandant bemerkten, sprongen zij snel in de houding, salueerden en sloegen onmiddellijk de weg in naar de haven.

Op het balcon van het voorname hotel rookten de heren hun Havanna-sigaren en vervolgden het afgebroken gesprek.

Het onbeduidende, niets betekenende voorval met de bedelaar en de zeelieden was reeds weer vergeten. Weinig echter kon dokter William Heddington (de heer met de blonde bakkebaard), vermoeden, dat hij die lange Hollandse matroos nog eens onder geheel andere omstandigheden zou terugzien.

Slechts twee dagen had de „Sumbawa” in Genua vertoefd en toen sneed zijn scherpe boeg weer door de blauwe wateren

van de Middellandse Zee om zijn weg naar Java's kust te vervolgen.

Dikwijls, zeer dikwijls moet Geert Ruishoek denken aan zijn grootvader, de oude kapitein Tipstra. Hoe vaak zou deze niet met zijn brik „De Zeezwaluw” hier hebben rondgekruist, eer hij voor goed de steven wendde naar de vaderlandse kust?

Geert voelt zijn borst zwellen bij de gedachte dat hij, evenals grootvader, zal varen over de wereldzeeën.

Straks zal ook hij de palmen zien wuiven op Java's strand. Hoge voorgebergten zal hij zien oprijzen uit door de felle tropenzon beschenen wateren. Vreemde volkeren, waarvan hij grootvader zo gaarne hoorde vertellen, zal hij zelf zien met eigen ogen; hij is nu immers ook een zeeman? En de schepen der Nederlandse marine vertonen toch de oude driekleur, die zo fier wapperde boven hun dek, in alle werelddelen?

Het leven aan boord van de „Sumbawa” schijnt Geert aanmerkelijk aantrekkelijker dan hij verwacht heeft. Als hij terugdenkt aan de tijd, vooral de laatste tijd, die hij op zijn vaders schip doorgebracht heeft, nee, dan zou hij voor geen geld meer terug willen naar „De Roerdomp”.

Toch, diep in zijn gemoed, spreekt er nog wel eens een zachte stem, die hem als het ware toefluistert: „Je wilt zwerven Geert, waar grootvader eens met zijn schip heenvoer en je wilt varen naar verre kusten en voet aan wal zetten in vreemde landen, maar . . . . zul je op 't eind een „Avondrust” vinden, zoals hij? Zul je ten slotte, zwervensmoe, rustig het einde kunnen afwachten en de eeuwigheid ingaan met het vaste vrouwen, dat daar over dood en graf de haven der behoudenis wacht?”

Zo was het einde van grootvader geweest. . . . Maar toen dat einde kwam, was hij reeds meer dan tachtig jaar oud en hij was immers nog maar pas een-en-twintig.

Och, als men jong en sterk is, denkt men zo lichtvaardig,

dat er nog wel een lang leven voor ons ligt. O zeker, men is aanstonds gereed om volmondig er mee in te stemmen, dat ook jonge mensen sterven; maar . . . . dat geldt anderen. Eerst als ziekte of een zich plotseling opdoend gevaar op onze weg komt, dan, ja dan begint het wel te klemmen.

Maar wijkt de ziekte weer of is men aan het dreigend gevaar ontkomen, dan kan men God danken voor zijn behoud en men kan korter of langer tijd de indruk bewaren van dat feit, doch . . . . die indruk verdwijnt en als men jong is, ligt het leven weer voor ons als een lange, lange weg.

Spoedig zou Geert Ruishoek de ervaring opdoen, dat er ook voor jonge, krachtige mensen slechts één schrede is tussen leven en dood.

Tot nu toe heeft alles aan boord van de „Sumbawa” een buitengewoon gunstig verloop gehad; de gezondheidstoestand van de bemanning liet hoegenaamd niets te wensen over en de vaart was over het algemeen zo voorspoedig als men maar wensen kon.

Thans — men bevindt zich reeds ver op de Indische Oceaan — zullen Geert en diegenen van zijn maats, die evenals hij voor het eerst de reis naar Indië meemaken, ondervinden wat een storm op deze breedte en in deze wateren betekent.

Dagenlang had de „Sumbawa” zijn weg vervolgd onder een volkomen windstille hemel, waaraan geen wolkje te bespeuren was en waaruit de zon zijn gloeiende stralen onbarmhartig neerzond op de schepelingen, wie thans de minste arbeid onnoemelijk zwaar viel.

't Loopt tegen de avond en hoewel het nog bladstil blijft, bemerkt Geert, die met nog andere matrozen tot de bootsmansgasten behoort en onder leiding van een onderofficier zijn werk aan dek doet, dat er over de tot nu toe gladde zee een lange deining begint te lopen.

Ook de bootsman, die een reeds niet meer jonge en zeer bevaren zeeman is, heeft het opgemerkt.

„Schiet wat op, jongens!” beveelt hij kortaf. „We krijgen storm; ’t zal raak zijn ook, als ik me niet vergis.”

Ook op de commandobrug heeft men gezien, wat er in de natuur dreigt en onmiddellijk wordt alles gedaan, wat de bekwame gezagvoerder en zijn officieren nodig achten om weerstand te kunnen bieden aan het noodweer, dat met onbegrijpelijke snelheid nadert.

Reeds dikwijls heeft Geert Ruishoek een storm meegemaakt, gedurende de tijd, die hij met vader en broer Dirk op „De Roerdomp” heeft doorgebracht. ’t Kan er geducht spoken op de brede Zeeuwse stromen; doch thans zal hij een storm beleven, waarover hij grootvader vaak heeft horen vertellen, waarvan de werkelijkheid de meest levendige beschrijving ver overtreft.

In ondenkbaar korte tijd is de strakblauwe, van zonnegloed stralende hemel zo zwart als inkt en het water begint reeds te klotsen en te woelen vóór de eerste rukwind door de touwen giert.

Niemand blijft aan dek, dan de daartoe aangewezen manschappen, waartoe ook Geert behoort.

Nauwelijks in men gereed of de storm barst los met ontzettend geweld. Zonder ophouden rolt de donder. Hoewel het volgens de tijd nog helder dag is, wordt het zó donker, dat men zonder het helle licht van het hemelvuur niet van stuurboord tot bakboord kan zien.

De „Sumbawa” keert zijn scherpe, sterke boeg tegen de aanrollende golven, die er schuimend op breken, doch die spoedig zó hoog oplopen, dat geweldige watermassa’s over het dek jagen.

Zó oorverdovend rolt de donder, buldert de stormwind en brullen de golven, dat geen commando kan worden verstaan.

Al wat niet aan het schip vastgebouwd is, is in alle haast geborgen en wat niet naar beneden kan worden gebracht, zit zo stevig mogelijk en vakkundig vastgesjord. Ook het weinige scheepsvolk, dat noodzakelijk aan dek is.

Kort in de nabijheid van Geert Ruishoek bevindt zich een jonge matroos, met wie hij aan boord van de „Sumbawa” veel omgang heeft. Dit komt waarschijnlijk wel hierdoor, dat Jan Wegland ook een Zeeuw is.

Wegland is afkomstig uit Zierikzee en heeft met Geert dit gemeen, dat hij ook tegen de wens van zijn moeder niet thuis had willen blijven, doch naar zee was gegaan.

Jan heeft het Geert wel eens verteld, dat zijn vader stuurman op de grote vaart geweest is; zelf heeft hij hem nooit gekend, omdat hij op zekere dag uitgevaren was en niet meer terugkeerde.

Dat was gebeurd toen Jan nog maar een jaar of vier was en om die reden had zijn moeder hem niet naar zee willen laten gaan. Toen hij ouder werd, had ze het niet langer kunnen keren en was hij, evenals zoveel anderen, toch gegaan.

Nu vaart hij reeds drie jaar, doch dit was zijn eerste reis naar de Oost. Evenals Geert is hij vol verlangen om straks voet aan land te zetten op het eiland Java, dat hij echter nimmer zal bereiken.

„Zo heb ik het nog niet meegemaakt, Ruishoek,” schreeuwt Jan Wegland Geert in de oren.

De bootsman, die zo juist een sjorring nog vaster heeft aangehaald, voegt er met stentorstem bij: „’t Wordt nog veel erger!”

Het wordt erger, want heviger rolt de donder en feller nog scheuren de blauwe bliksemstralen het zwarte, laag neerhangende zwerk. De storm wordt een orkaan en de torenhoog opgestuwde golven bespringen thans het oorlogsschip van alle kanten, want de wind draait telkens in andere richting.

De „Sumbawa” heeft reeds meer dergelijke stormen in de tropische zeeën doorstaan en de commandant zowel als zijn scheepsofficieren zijn ongetwijfeld bekwame, moedige mannen, terwijl ook het feit, dat men zich in volle zee bevindt, hun zeer ten goede komt.

Bepaald angst gevoelt Geert Ruishoek niet, maar wel is zijn hart vol onrust, als hij er aan denkt, hoe een enkele verkeerde manoeuvre hun ondergang ten gevolge kan hebben; en . . . . wat dan, als hij nu eens de dood moet vinden?

„Bereid uw huis, want gij zult sterven!” gonst het door zijn brein. Was hij bereid?

De blauwe gloed van 't bliksemvuur jaagt over het schip en bij dat weer even snel verdwijnend licht ziet hij dat het gebronsde gelaat van de bootsman geen enkel teken van vrees vertoont. Dat is voor Geert voldoende om ook zelf die onrust, welke hem straks beklemde, van zich af te schuiven.

De bui, die zo plotseling opgekomen is, heeft zijn hoogtepunt reeds bereikt. In 't westen begint de lucht te breken en laag aan de kim wordt nog iets zichtbaar van de rode glans, die de in de onstuimige zee wegzinkende zon achterlaat.

Met langer tussenpozen rolt de donder, het lichten wordt minder, doch de stormwind schijnt zijn laatste krachten te verzamelen voor de aanval op het geheel met schuim bedekte oorlogsschip.

Een muur van water richt zich torenhoog op boven de „Sumbawa” om dan met donderend geweld op het schip te storten. 't Is of alles kraakt en barst aan boord en als de watermassa weer afvloeit, ligt de matroos Jan Wegland kreunend op het natte dek. Een zwaar losgerukt voorwerp heeft de arme jongen tegen de borst getroffen.

Met veel moeite gelukt het de zwaar gewonde matroos naar beneden te brengen, naar de „ziekenboeg”, waar hij dadelijk in ontvangst wordt genomen door de dokter en zijn assistenten.

Even snel als de donderbui opgekomen is, verdwijnt hij weer en ook de stormwind neemt nu hand over hand af.

Heerlijk rijst de volgende morgen de zon op aan een wolkenloze hemel, maar Jan Wegland zal ze niet meer zien ondergaan.

Tegen de middag wordt Geert op diens verzoek bij de gewonde toegelaten. Als hij in de ziekenboeg bij het bed staat,

waarop Wegland ligt, schrikt hij onwillekeurig van zijn veranderd, reeds door de dood getekend gelaat.

Als Geert bij hem komt, opent hij de ogen en zijn bleke lippen prevelen iets. Doch eerst als Geert zich zo diep over hem heen buigt, dat de gewonde in zijn oor fluisteren kan, verstaat hij zijn telkens afgebroken woorden.

„Ruishoek, wil je wat voor mij doen, als je nog eens terugkomt in 't vaderland?”

„Ja zeker, Wegland; ja zeker, wat in mijn vermogen is, zal ik voor je doen. Zeg het maar kameraad,” antwoordt Geert met schorre stem.

„Breng dan mijn moeder en mijn zuster mijn laatste groet en zeg tegen moeder, dat Jan vergiffenis vraagt voor het verdriet dat hij haar in zijn jonge leven heeft aangedaan, maar dat hij toch zielsveel van haar gehouden heeft . . . . Zeg moeder van Jan „goe. . . . nacht. . . .”

Meer kan Geert niet van de stervende matroos verstaan, want er komt bloedig schuim op zijn lippen en de bange doodstrijd begint. . . .

DE FRANKSKES ROLLEN, MAAR TOCH....

't Is feest in Antwerpen, een nationaal feest en de ganse stad neemt er aan deel. Overal triomfbogen, bloemfestoenen en vlaggen. Nu de avond neergedaald is op de oude stad, lijkt het wel een toverwereld, want overal fonkelen en schitteren de lichten in fantastische kleurenpracht.

Met de handen in de zakken van zijn jekker, een bonten muts op de blonde krullekop en de korte houten pijp tussen de tanden, wandelt Dirk Ruishoek door de versierde straten van Antwerpen.

Een goed half uur geleden is hij aan wal gestapt. „De Roerdomp” ligt op dezelfde plaats, waar de tjalk van schipper Ruishoek altijd zijn ligplaats heeft als men hier lading lost of inneemt.

Dirk heeft volop de tijd, want op het kantoor, waar hij een lastbrief moet ontvangen, vindt hij de deuren gesloten en moet hij onverrichterzake weer vertrekken.

Hij is niet gewoon om veel langer dan nodig is in de stad te vertoeven. Doch vader is op bezoek bij een met zijn vaartuig naast „De Roerdomp” liggende bevriende schipper en de knecht is alleen aan boord.

Dit is waarschijnlijk de aanleiding, dat Dirk verder de stad indwaalt dan hij gewoon is.

't Is koud op straat, want hoewel hoog boven de huizen de sterren fonkelen aan een helderblauwe hemel, jaagt de noordenwind fel om de hoeken der straten.

Dirk Ruishoek heeft echter geen last van die gure novemberwind. Hij is goed gekleed en wat meer zegt, door 't schippersleven tegen alle soorten van weer gehard.

Een poos, misschien een uur, vermaakt hij zich met het

kijken naar de smaakvolle versieringen en de op sommige plaatsen zo prachtige verlichting. Hij loopt de ene straat uit en de andere weer in; als er in de verte iets is, wat zijn aandacht trekt, gaat hij er heen.

De jonge schipper van „De Roerdomp” is wel voldoende bekend in het havenkwartier van Antwerpen, doch meer in de binnenstad weet hij heg noch steg. Daar bekommert hij zich niets om en in de beste stemming wandelt hij voort.

Spoedig echter bemerkt hij dat het stadsgedeelte verandert, de straten worden smaller en de versiering der huizen is minder kostbaar, doch de drukte op straat is ook hier geweldig.

Grote drommen jong volk, voor 't merendeel kwistig uitgedost met papieren rozen, dringen zingend en springend langs Dirk heen.

Deze krijgt er genoeg van en onwillekeurig moet hij denken aan zijn broer Geert, voor wie, als hij zich nu hier in het juichende en zingende Antwerpen bevonden had, de verzoeking om mee feest te vieren te sterk zou zijn geweest.

Daar omringt hem weer een groep jongelui en men tracht de jonge schipper mee te trekken in hun uitgelaten kring. Dirk weert lachend die poging af en besluit om nu maar gauw naar boord terug te gaan. Hij heeft genoeg gezien en verlangt nu weer naar de stilte en de rust van 't achteronder.

Ginds om die hoek lijkt het hem niet zo druk meer. Dirk besluit om daar heen te koersen en dan maar net zo lang te lopen, totdat hij aan de oever van de Schelde komt; dan weet hij verder de weg wel naar zijn schip.

Juist als hij op de hoek gekomen is, treedt hem een meisje in de weg en houdt hem een bosje papieren rozen voor, die ze uit een mandje neemt, dat ze aan de arm draagt.

„Wilt u niet een paar papieren rozen van mij kopen, mijnheer?” vraagt ze met zachte, maar toch opmerkelijk heldere stem.

De schipper lacht even. „Nee, kind; ik ben geen feestganger.

Ik doe juist mijn best er zo gauw mogelijk uit te komen”.

Als hij reeds om de hoek van de straat is, meent hij een zucht te horen en kijkt nog even om. Het meisje heeft de papieren bloemen weer in het mandje gelegd en Dirk ziet hoe ze de dunne grijswollen doek vaster om de schouders trekt. Een gevoel van medelijden komt op in het gemoed van de goedhartige varensman, als hij ziet hoe ze huivert in de gure noordenwind, die door de bochtige straat snerpt.

Hij tast in zijn zak en terwijl hij naar zijn beurs grijpt, zegt hij: „Geef mij toch maar een paar van je rozen. Misschien kan ik ze wel aan de lantaarn hangen in de roef van ons vaartuig, dan vieren wij aan boord ook feest.”

Haastig grijpen haar van koude verkleumde vingers een paar van haar mooiste rozen; de ene donkerrood en de andere zacht geel gekleurd. Ze noemt het luttele bedrag en als de schipper haar een frank in de hand stopt, kleurt ze even.

„Kunt u het niet passen, mijnheer? Ik. . . heb geen geld terug.”

„Laat maar zitten, kind; ik kan met jullie pasmunt toch niet uit de voeten. Ik ben een Zeeuw en met Belgisch geld niet op de hoogte.”

Hij bergt de papieren bloemen zo goed mogelijk in een binnenzak van zijn ruime jekker en hij weert met een handbeweging de dank van de arme bloemenverkoopster af.

„Van die rozen komt niet veel meer terecht, die werpt hij aanstonds in de goot,” mompelt het meisje voor zich heen en ze kijkt de breedgeschouderde gestalte van die vreemde schipper na, totdat hij in het straatgewoel verdwijnt.

Dirk Ruishoek vervolgt weer zijn weg en loopt op goed geluk verder in de richting, die hem ten slotte toch aan de oever van de Schelde brengen moet; of dat wat korter of langer duurt, laat hem tamelijk koud.

Zoëven voor hij die bloemenverkoopster heeft ontmoet, heeft hij aan zijn broer Geert gedacht, van wie er pas een brief uit Genua „Avondrust” heeft bereikt.

Uit de toon van zijn schrijven is het voor hen thuis duidelijk, dat hij het best naar de zin heeft en dat het zeemansleven aan boord van het oorlogsschip juist iets is, dat strookt met zijn karakter.

Vader heeft gezegd, dat het nog maar pas een begin is. Geert zal er nog wel eens anders over gaan denken als het nieuwtje er af zal zijn. Moeder heeft er weer anders over gedacht en daarvan getuigen de woorden, die Dirk haar hoort spreken over de indruk, die Geerts brief op haar gemaakt heeft.

„k Ben de goede God dankbaar, dat de jongen het naar de zin heeft,” heeft ze gezegd.

Zou het niet verschrikkelijk zijn, als hij nu al berouw kreeg van het feit, dat hij zich voor de tijd van zes jaar verbonden heeft?

„Nee, nee, zijn brief zou mij van harte gelukkig maken, als er maar eens iets in had doorgeschemerd van een geloof dat opziet naar Boven, om vandaar hulp en steun te verwachten in de gevaren en moeilijkheden die hem toch ongetwijfeld wachten op de weg die hij zich heeft gekozen.”

Dirk tracht nog even de gedachte aan zijn broer Geert vast te houden, doch het lukt hem niet want telkens betrapt hij er zich op dat de vluchtige ontmoeting met die schamele bloemenverkoopster hem door het hoofd speelt.

Hij moest er aan denken, hoe treurig ze haar papieren bloemen weer in het mandje legde, toen hij ze afwees en hoe beschroomd dankbaar haar donkere ogen hem aanblikten, toen hij geen geld terugverlangde van de frank, die hij haar gegeven had.

De jonge schipper had haar slechts met een vluchtige blik opgenomen, doch het was hem opgevallen, dat ze, ondanks haar schamele kleren, toch iets over zich had, wat hij niet best in overeenstemming kon brengen met een soort straatnegotie, zoals het te koop aanbieden van papieren rozen.

Zozeer houdt de gedachte aan het vreemde meisje Dirk bezig, dat hij in 't minst geen acht slaat op de weg, die hij volgt. Nu blijft hij even staan en kijkt onderzoekend om zich heen.

Hij bevindt zich op 't ogenblik in een smalle straat. Zonder de bij deze feestelijke gelegenheid voor de raamkozijnen brandende olielampjes en hier en daar tussen slingers van gekleurd papier glimmende vetpotjes, zou het er tamelijk donker geweest zijn. 't Is hier niet meer zo druk ook en het jonge volk, dat zo nu en dan zingend en joelend de straat vult, spoedt zich in dezelfde richting voort.

Dirk is boos op zichzelf en hoorbaar mompelt hij: „Wat loop ik nu te suffen; 'k dobber net rond als een schuit zonder roer. Wat maal ik toch om een wildvreemd schepsel, dat ik voor 't eerst van mijn leven zie, en dat ik tien tegen één nooit meer onder de ogen krijgen zal.

Kom, daarginds is alweer een dwarsstraat. 'k Zal daar maar eens naar de weg vragen; anders blijf ik dwalen en kom veel te laat aan boord.”

Recht vooruit op de hoek van de dwarsstraat is een lichte plek op de hobbelige straatkeien. Dat komt, doordat een tamelijk helder brandende scheepslantaarn aan het ijzeren uit-hangbord van een kleine kruidenierswinkel is opgehangen.

„'k Zal eens horen of ze daar tabak verkopen en tegelijkertijd eens informeren, waar ik heen moet om aan de Scheldekant te komen,” denkt Dirk.

Juist echter als hij aan dat voornemen gevolg geven wil, gaat de tamelijk vervelozige deur open en Dirk herkent in het meisje, dat met haar mandje aan de arm het winkeltje verlaat, de bloemenverkoopster van wie hij daarstraks die papieren rozen kocht.

Met vlugge tred steekt ze dwars de straat over en verdwijnt om de hoek.

Als de jonge schipper de deur van het winkeltje opendoet, gaat er met schelle klank een belletje over. Op dat geluid verschijnt een stevige, reeds tamelijk bejaarde vrouw achter de toonbank.

„Kan ik hier een ons rooktabak bekomen, juffrouw?” vraagt

Dirk en met sterk Vlaamse tongval zegt ze, dat het wel gaan zal.

De jongeman wil de puntzak, die de juffrouw hem met een „alstublieft, meneer” overhandigt, in de binnenzak van zijn duffelse jekker steken, maar hij stuit bij die poging op de daar reeds opgeborggen papieren rozen. Hij moet onwillekeurig lachen om zijn zorg voor die dingen, die voor hem niet de minste waarde hebben en die hij toch niet wil wegwerpen.

„’t Is hier volop feest in Antwerpen,” zegt de schipper. „Door de drukte op straat ben ik totaal de koers kwijt geraakt. Kunt u mij zeggen, welke kant ik op moet om de Schelde in de kortst mogelijke tijd te bereiken?”

Als de vrouw hem in haar koddige Vlaams zo goed mogelijk de weg heeft gewezen, die hij gaan moet om bij zijn vaarttuig te komen, betaalt hij zijn tabak met een vijffrancstuk en terwijl de juffrouw hem geld teruggeeft, merkt Dirk op: „De stad is mooi versierd; als ik me niet vergis, zit er bij het volk de stemming wel in om vanavond de francs te laten rollen, denkt u ook niet, juffrouw?”

„O ja, dat zal wel,” antwoordt de spraakzame winkelierster; „dat zal wel! Om pret te kunnen maken, laat men de frankskes wel rollen en als men het niet beter wist, zou men kunnen denken, dat er hier in Antwerpen geen leed en geen armoede is.

Even voor u hier binnenkwam ging er nog een meisje mijn winkeltje uit van wie ik zeker weet, dat ze vanmiddag met een zo goed als lege maag de straat is opgegaan, om te trachten met een kleine negotie wat te verdienen.”

Wat de juffrouw daar zegt, treft de goedhartige Zeeuw en hoewel hij anders niet gewoon is, zonder geldige redenen, met vreemde mensen een gesprek aan te knopen, wil hij toch in dit geval meer trachten te weten te komen van het meisje over wie de vrouw spreekt.

„Voor ik aan het dwalen raakte en nog zo ongeveer wist, waar ik was, zag ik op de hoek van een straat een meisje staan, dat

mij papieren rozen wilde verkopen. Kan dat soms het meisje zijn, dat u bedoelt?" vraagt Dirk Ruishoek.

De schipper vraagt naar de bekende weg, doch hij doet het met de listige bedoeling om de winkelierster aan 't praten te krijgen.

De vrouw gaat er dadelijk op in door te zeggen: „Er lopen natuurlijk bij deze gelegenheid wel meer bloemenverkoopsters in de stad. Was het een bleek meisje met donker uiterlijk en een grijze wollen doek?"

„Ja juist, dat moet ze zijn," valt Dirk haar in de rede. „Hoevel ik haar natuurlijk maar heel vluchtig heb gezien, viel het me toch op hoe fatsoenlijk ze er uit zag, ondanks haar schamele plunje. Ik kocht een paar van haar papieren rozen, hoewel ik niet weet, wat ik er mee moet doen."

„U hebt goed gezien mijnheer, Marie Dreibach is fatsoenlijk en zo eerlijk als goud."

„Is ze dan zó arm, dat ze broodsgebrek heeft?" vraagt de schipper weer. „Mij dunkt, dat er voor een jong meisje, dat gezond is en werken wil, allicht iets te vinden is, dat haar beter zou lijken, dan met een soort straatnegotie, zoals zij drijft, de kost op te scharrelen."

Dirk heeft op zijn gemak het geld, dat de winkelierster hem al babbelend ter hand stelt, in zijn beurs opgeborgen en knoopt zijn jekker dicht.

Maar de dikke vrouw achter de toonbank meent de jongeman nog antwoord schuldig te zijn op zijn laatste bewering en voegt hem toe: „Daar hebt u gelijk in, mijnheer. Marie Dreibach zou wel iets beters kunnen doen, dan met papieren bloemen langs de straat te lopen en ze zou dat ook zeker doen, als ze enkel voor zichzelf te zorgen had. Ze heeft betere dagen gekend, het arme kind en feitelijk hoort ze hier in deze buurt niet thuis.

Haar vader is eigenlijk een Zwitser, doch is reeds jong naar hier gekomen. Hij was een bekwaam horlogemaker en is hier met een Antwerpse vrouw getrouwd, die jong gestorven is.

Ze woonden toen op een goede stand en hadden een behoorlijk burgerbestaan. Ze hadden twee kinderen, Marie en Peter, maar laatstgenoemde is aan één been lam en bijna altijd ziekelijk.

Toen is langzamerhand het ongeluk over de arme mensen gekomen. De vader begon met zijn ogen te sukkelen en kon ten slotte het fijne horlogemakerswerk niet meer uitvoeren. Hij heeft het zolang volgehouden tot hij half blind was en toen kwam de armoe.

Toen ze hier in de buurt kwamen wonen, zal Marie een jaar of zestien geweest zijn. Ze schenen nog wat spaarduitjes te hebben, want ze zaten allen goed in de kleren; dat is nog wel een paar jaar zo gebleven, doch thans . . . 't is ellendig.

Marie, die voor het huishoudentje te zorgen heeft, moet bovendien haar zieke broer verplegen en is verleden zomer begonnen met bloemen, die ze zelf maakt, op straat te verkopen. Maar voor zulk werk is ze eigenlijk te schuchter . . . te bescheiden.

Mijn hart breekt, als ik haar met haar mandje aan de arm hierlangs zie gaan en straks, toen ze hier was, huiverde ze van koude in haar dunne kleren. Toch was ze nog blijmoedig gestemd.

Ik zag, dat ze nogal wat van haar koopwaar in het mandje had en toen ik tegen haar zei: „Je hebt er nog aardig wat over, Marie,” glimlachte ze.

„En toch heb ik een goede dag gehad, Moeder Verschaer, of laat ik liever zeggen: een goede avond. Misschien had ik al mijn rozen wel kunnen verkopen, maar — het jonge volk is zó uitgelaten, dat ik bang was, dat ze mij in hun kring zouden trekken. Telkens als ik een troep zag komen aanstormen, ging ik om de hoek staan.”

„Maar kind,” zei ik, „dan heb je toch geen goede dag gehad?”

„Ja zeker, Moeder Verschaer; ja zeker, toch wel, want juist toen ik naar huis meende te gaan, zag ik een jongeman, die bedaard kwam aanstappen. Toen ik hem mijn bloemen voor-

hield, lachte hij. Wat hij feitelijk tegen mij zei, weet ik niet meer, want hij sprak met vreemde tongval en liep door.

Hij scheen zich te bedenken en keerde zich weer naar mij toe. Hij kocht een paar rozen en gaf mij een franc. Ik had geen geld terug en toen ik vroeg of hij het niet passen kon, zei hij lachend: „Laat maar zitten”, frommelde de rozen in de binnenzak van zijn jas en vervolgde zijn weg.”

Ze was blij, het arme kind,” ging Moeder Verschaer voort, „ze was blij en kocht een half ons tabak en een onsje koffie.

„Nu kunnen vader, Peter en ik vanavond ook nog feestvieren, Moederke Verschaer.” Ze ging gauw naar huis.

Ja, ja, mijnheer, men laat hier vanavond in Antwerpen de frankskes rollen op het feest, maar dat éne frankske, dat een medelijdende vreemdeling de bloemenverkoopster in de hand drukte voor haar rozen, kan toch ook nog dienen om arme lieden feest te laten vieren met een pijpje tabak voor de bijna blinde vader en voor hun drieën een kopje koffie. . . .”

Met zijn hand aan de klink van de winkel deur heeft Dirk Ruishoek naar het gebabbel van de winkelierster geluisterd.

O zeker, de jonge schipper weet evengoed als ieder ander, dat er in een grote stad, zoals Antwerpen, naast weelde en overdaad veel armoede en gebrek geleden wordt. Men neemt dat aan als iets vanzelfsprekends, dat altijd blijven zal.

Zeer waarschijnlijk zou Dirk Ruishoek niet zo geduldig naar het gebabbel van deze Vlaamse vrouw geluisterd hebben, als die bloemenverkoopster een ruw straattype geweest was.

Het treft de welgestelde Zeeuwse schipperszoon diep, dat daar een arm kind voor een bijna blinde vader en een half lamme broer vecht tegen het gebrek en dat zijn armzalige franc nodig was om tenminste voor één avond wat licht te brengen in hun droevig bestaan.

Plotseling laat hij de klink van de deur los, stapt weer naar de toonbank en trekt zijn beurs uit de zak.

Moeder Verschaer kijkt verwonderd op als de schipper een

rijksdaalder voor haar neerlegt, met de vraag: „Je kent toch zeker de waarde wel van Hollands geld, nietwaar?”

„Ja zeker, mijnheer, dat is immers een rijksdaalder, maar. . .”

„Nu, zet die dan om in francs en geef die arme mensen daar winkelwaar voor. Goedenavond.”

„Mijnheer, mijnheer, wacht eens even. Van wie moet ik zeggen dat het komt, want dat zal Marie Dreibach beslist willen weten.”

De schipper wenkt afwerend met de hand. „Zeg maar wat je wilt, of liever, zeg maar dat het van jezelf komt.”

„O nee, mijnheer, dan neemt ze het niet aan, want ik heb haar al eens gezegd, dat ze toch wel een paar boodschappen krijgen kan, als ze op het ogenblik geen geld had, maar dat wees ze beslist van de hand.

„Nee, nee, Moeder Verschaer, schuld maken doe ik niet. Je bent zelf een weduwe, die hard zorgen moet om met je kleinkinderen door de wereld te komen. . . .”

„Zeg haar, wat je wilt; dat komt wel in orde. 'k Vertrouw je dat best toe,” en lachend klapt de jonge schipper de deur dicht, zodat het belletje rinkelt.

„Door het gebabbel van die dikke, ouwe tante ben ik weer glad vergeten, wat ze me gezegd heeft over de weg, die ik gaan moet om uit deze doolhof bij de haven te komen,” mompelt Dirk.

Thans aarzelt hij niet langer. Als hij aan een voorbijganger om inlichtingen gevraagd heeft, is hij spoedig op een plek, waar hij enigszins bekend is.

Als Dirk aan boord van „De Roerdomp” komt, is zijn vader al een poosje terug van zijn bezoek aan zijn buurman, zoals de schipper gewoon is de gezagvoerder van een naast zijn vaarttuig liggend schip te noemen.

Toen hijzelf weer terug was, had schipper Ruishoek de knecht nog de wal laten opgaan, met de stellige opdracht om niet te laat aan boord te komen; 't was feest voor de Belgen en niet voor Zeeuwse schippers, had hij er bijgevoegd.

't Gebeurt maar hoogst zelden dat Dirk zolang wegblijft, als hij in een of andere stad aan wal gaat en daarom klinkt het deze niets vreemd in de oren als zijn vader tot hem zegt: „Zo zo, Dirk; je hebt het nogal uitgehouden in het rumoerige Antwerpen. Ik hoop waarlijk niet — voegt hij er glimlachend aan toe, — dat je net gaat doen als Geert.”

Dirk vertelt dat het kantoor, waar hij hun lastbrief moest ontvangen, reeds gesloten was, toen hij zich daar aanmeldde.

Hij vertelt iets van de mooie versiering en van de prachtige verlichting, die hij op straten en pleinen, aan huizen en kerken, kortom overal gezien heeft.

„Ja ja, ik weet hoe Antwerpen bij zulke gelegenheden als nu feestvieren kan. Als Geert nog bij ons aan boord geweest was, geloof ik niet, dat ik deze vracht voor Antwerpen aangenomen had, hoewel de baten lang niet slecht zijn; want de verleiding om met de vrolijke Belgen mee feest te vieren, zou voor onze Geert te sterk geweest zijn om er weerstand aan te kunnen bieden.”

Als schipper Ruishoek deze woorden spreekt, schudt hij zachtjes het hoofd en er komt een weemoedige trek op zijn verweerd gelaat.

Altijd lag hij met Geert overhoop en toch. . . . in de grond van zijn hart hield hij zielsveel van die zoon, die nooit onder zijn ijzeren wil wilde bukken en die nu als matroos bij de marine de wereldzeeën, inplaats van de Zeeuwse stromen en Hollandse rivieren bevaart.

Zeker, de nieuwe knecht op „De Roerdomp” is een flinke, brave jongen, die nooit tegenpruttelt, als de schipper eens driftig of bars optreedt. Maar toch, als men gezamenlijk een kop koffie drinkt in 't achteronder, kan het de schipper pijn doen, als hij Jan Dalem op Geerts plaatsje ziet zitten.

Ook Dirk heeft zijn jongere broer, met wie hij altijd prettig samengewerkt heeft (al liepen hun karakters ook sterk uiteen), in het begin erg gemist. Maar hij is er van overtuigd, dat het

zowel voor vader als voor Geert het beste geweest is, dat hun wegen uiteen liepen.

Dirk heeft inmiddels zijn jekker uitgetrokken en een bankje, dat hij doorgaans voor zitplaats gebruikt, bij het kleine potkachelkje geschoven.

't Is lekker warm in 't gezellige achteronder, waar beide mannen een poosje zwijgend hun pijpen roken.

De schipper denkt aan zijn afwezige zoon en de gedachten van Dirk kunnen zich nog maar niet losmaken van die arme verkleumde bloemenverkoopster, die alleen en zonder hulp van vriend of bloedverwant, vecht voor een kommervol bestaan.

„Trokken die lichtjes en dat groen in de stad je zo aan, dat je er al die tijd hebt doorgebracht, sinds je van boord gegaan bent, Dirk?” vraagt de schipper ten slotte.

De jongeman haalt de schouders op. „Welnee, vader; daar had ik gauw genoeg van, maar ik kwam in de gelegenheid om op te merken, dat er — ondanks de rijke versiering en het jubelende volk in de straten — hier in de stad bittere armoede geleden wordt.”

Dirk vertelt in 't kort, wat de oorzaak is van zijn langer dan gewoonlijk uitblijven, maar hij verzwijgt wat hij zelf gedaan heeft.

„Ja, armoede wordt er genoeg geleden,” meent schipper Ruishoek. „Doch je moet niet zonder meer alles geloven, wat een babbelachtige Vlaamse koopvrouw je wijs maakt. . . . Daar komt Jan; we gaan naar de kooi.”

Schipper Ruishoek is allesbehalve een hardvochtig man, die koud en ongevoelig blijft voor armoede en nood, maar hij heeft een hekel aan Antwerpen, waar Geert altijd in de verzoeking kwam en uit de band sprong. . . .

EEN, TWEE, DRIE! IN GODS NAAM!

Na de storm, die de „Sumbawa” doorstaan heeft in de Indische Zee, verloopt het verdere gedeelte van de reis zeer voorspoedig.

Ongeveer zes dagen nadat de arme Jan Wegland een zeemansgraf gevonden heeft in de peilloos diepe wateren van de Java Zee, werpt het oorlogsschip de ankers uit op de rede van Batavia.

Geert Ruishoek is luchthartig en maar zelden ziet hij de dingen van de ernstige kant. Doch het ogenblik, waarop het in zeildoek genaaide lijk van Jan Wegland overboord ging, zou hij niet gemakkelijk vergeten.

De begrafenis van een schepeling aan boord van een oorlogsschip is op zichzelf reeds een diep-aangrijpende plechtigheid. Te meer voor Geert, omdat de zo ongelukkig om het leven gekomen matroos een goed kameraad geweest is en bovendien een Zeeuw van 't eiland Schouwen-Duiveland, evenals hij.

De commandant van de „Sumbawa” is een gelovig man en voor het „Een, twee, drie! In Gods Naam” klonk, had hij een kort, maar ernstig woord tot de bemanning en inzonderheid tot de jonge matrozen gericht.

In kloeke, mannelijke taal had hij hen gewezen op de broosheid van het menselijk leven, dat heden bloeit en morgen wegvault in de dood.

„Mannen,” had hij er met zijn indrukwekkende stem aan toegevoegd, „of het kort of nog lang duren zal eer voor ons het doodsuur slaat, kómen doet het gewis.

Wie zal zeggen, hoevelen er in het voortrollen der eeuwen een graf in de zee gevonden hebben, gedurende de reis van 't vaderland naar de Oost, evenals deze jongeman. Maar eens, eens komt de dag, dat de zee haar doden zal teruggeven; dan zal het de oordeelsdag zijn, mannen!

Voor die Rechter, die dan zal oordelen, is geen enkele daad van ons leven hier op aarde verborgen; ook al is het een daad, die door geen menselijk oog wordt gezien en door geen menselijk oor wordt gehoord. . . .”

Zo had de commandant gesproken en zwijgend had de bemanning toegeluisterd. Allen waren onder de indruk van het gesprokene bij het lijk van Jan Wegland.

Misschien dat die indruk bij sommigen reeds weer verdwenen is, zodra alles aan boord weer zijn gewone gang gaat. Bij Geert Ruishoek is dat echter niet het geval. Hij blijft er over peinzen en mijmeren, als hij die nacht mee de wacht betreft aan dek.

Nu ligt die arme Wegland op de bodem van de Javazee, in die huiveringwekkende, geheimzinnige diepte, als tenminste de haaien, de tijgers der zee, hem nog niet verslonden hebben.

De gloeiende zon der tropen zal de plek blijven beschijnen, waar hij onderging; de golven zullen er overheen blijven rollen in zachte deining of in woeste door de orkaan opgezweepte baren.

Duizenden jaren zal dat misschien nog voortduren, maar eens komt de dag, dat ook daaraan een einde komt. . . .

Dat heeft de commandant gezegd en Geert Ruishoek weet dat ook wel. Want al heeft hij, vooral in de laatste jaren, onverschillig en betrekkelijk afzijdig geluisterd naar vaders een-tonige stem, als deze aan boord van „De Roerdomp” zeker tweemaal daags een hoofdstuk uit de Bijbel voorlas, kan hij zich toch nog wel de daarop betrekking hebbende woorden uit de Openbaring van Johannes herinneren.

Moeder heeft hem een Bijbeltje meegegeven, toen hij naar zee ging en toen hij met verlof thuis was, had ze hem, toen ze een ogenblik samen waren, op de man af gevraagd: „Zeg Geert, je leest toch immers nog wel in Gods Woord, mijn jongen? Denk er aan, dat de Bijbel je grootvader altijd vergezelde op

al zijn zwerftochten en hoe hij er troost en kracht uit putte, ook onder de moeilijkste omstandigheden.”

Geert heeft, zolang hij aan boord van de „Sumbawa” is, nog niet veel naar het boekje, dat moeder hem gaf, omgekeken. Eigenlijk zit het nog in hetzelfde papier verpakt, waarin zij het hem overhandigde.

„Ja ja, moeder,” heeft hij toen ontwijkend geantwoord, „grootvader was gezagvoerder op „De Zeezwaluw” en als zodanig volkomen vrij in zijn handelingen, doch ik ben maar lichtmatroos op de „Sumbawa” en altijd zijn er maats om mij heen. . . .”

Moeder heeft hem recht in de ogen gekeken en gezegd: „Dus dat wil zeggen, dat je feitelijk nooit in de gelegenheid bent om eens vrijuit in je Bijbel te lezen? Nee, nee, Geert, dat zal wel niet zo zijn.

Waar een wil is, is een weg, doch als die wil er niet is, wijst men zo dikwijls en zo lichtvaardig de Heiland af, als Hij aan de deur van ons hart klopt.”

Dat heeft moeder tegen hem gezegd. Hij heeft over haar woorden niet veel meer gedacht en al spoedig was hij ze vergeten.

Nu echter, met het beeld van Jan Wegland voor ogen, terwijl de indrukwekkende stem van de commandant hem als het ware nog in de oren klinkt, komen moeders woorden, die ze in de vriendelijke huiskamer van „Avondrust” tot hem gesproken heeft, hem weer duidelijk voor de geest.

Na afloop van de wacht zoekt Geert niet direct zijn kooi op om te gaan slapen, doch haalt na enig zoeken het Bijbeltje uit zijn koffer te voorschijn. Hij wil het hoofdstuk lezen, waarin voorkomt, dat de zee eens haar doden weergeven zal. Na enig zoeken en bladeren vindt hij het.

Vreemd toch, hij heeft datzelfde hoofdstuk reeds dikwijls horen lezen, zowel op zijn vaders schuit als thuis aan de wal, doch nooit heeft het indruk op hem gemaakt. Nu maakt het

hem onrustig en voor zijn geest rijzen gedachten op aan vreselijke gerichten.

Die sombere gedachten houden hem nog bezig in de slaap, daar verwarde dromen, waarin hij telkens het strakke, dode gelaat van Jan Wegland voor zich ziet, hem kwellen en doen opschrikken, drijvend in het zweet.

Als de volgende dag de tropische morgenzon haar gloed en glans uitstraalt over de kalme zee, die in lange deining rustig voortgolft, verdwijnen die nachtelijke schrikbeelden weer even snel uit zijn geest, als de rode morgenwolkjes voor de stijgende zon.

Onder vrolijke scherts en ruwe kwinkslagen doet de bemanning het werk aan boord. Een jonge matroos in Geerts nabijheid zegt tegen hem: „Wat zie jij er verward uit, Ruishoek; zit de schrik je nog in 't lijf van wat er met Wegland gebeurd is?”

„O nee, dat juist niet; maar 'k heb slecht geslapen, nadat ik van de wacht kwam. Ik denk dat het zo'n soort nachtmerrie geweest is.”

Niet lang daarna lacht en schertst Geert evenals de anderen.

De „Sumbawa” ligt op de rede van Batavia en een van zijn kanonnen heeft de donderende welkomstgroet aan het schone Java gebracht.

De dienst aan boord is afgelopen voor de manschappen, die verlof gekregen hebben om te gaan passagieren. In de eerste sloep die van het oorlogsschip koers zet naar het land, bevindt zich ook Geert Ruishoek.

Vóór de sloep vertrok, had de dienstdoende officier de jongere leden van de bemanning nog eens met klem op het hart gedrukt, zich aan wal behoorlijk te gedragen en zich niet te buiten te gaan aan het eten van de hun nog onbekende tropische vruchten en het drinken van sterke drank.

In het eerste geval voorspelde hij hun buikpijn of nog erger en in het tweede geval bedreigde hen, bij eventueel te laat aan boord komen als gevolg van dronkenschap, de onverbiddelijke

lijke straf: niet meer naar de wal te mogen, gedurende de tijd, dat hun schip op de rede van Batavia zou blijven liggen.

Met ernstige gezichten had het jonge scheepsvolk van de „Sumbawa” geluisterd naar de barse stem van de officier, doch de indruk daarvan ging spoedig verloren door wat om hen heen te zien was.

't Lijkt Geert Ruishoek alsof hij hier in een geheel andere wereld aan land gekomen is. Telkens maken de jonge scheepelingen van de „Sumbawa” elkander opmerkzaam op het een of ander vreemdsoortig vaartuigje met bruine, halfnaakte inlanders bemand, dat hen voorbij vaart of tegemoet komt op de Tjiliwong.

Machtige kantoorgebouwen en enorme magazijnen en pakhuizen aan weerszijden van het water duiden aan, dat hier de hartader klopt van het drukke handelsverkeer. Het doet de jonge Hollanders een ogenblik denken aan de grote havenplaatsen in 't oude vaderland.

Die indruk verdwijnt onmiddellijk als hun oog even blijft rusten op de in het felle zonlicht door elkander krioelende koelies en inlandse kooplieden, die in tentjes met een houten afdak hun geurige, verfrissende vruchten te koop aanbieden.

De meesten van de schepelingen, die zo pas, na het tolkantoor te zijn gepasseerd, voet aan wal zetten, blijven aanstonds bij die tentjes hangen, waar hun onmiddellijk door de inlandse kooplieden op dringende manier wordt verzocht, om voor lage prijs iets van hun waren te kopen.

Niet allen hebben lust zich hier langer op te houden, dan ze noodzakelijk achten, want een der matrozen, die reeds een keer in Batavia geweest is, schuift een paar Chinezen terzijde, die hem met alle geweld grillige, uit zachte steen gesneden snuisterijen willen verkopen en roept met luide stem: „Kom, jongens! Wie meer van Batavia wil zien dan de kaden van de Tjiliwong, moet hier niet blijven hangen. Wat hier te koop is, kunnen we

in de Oost overal krijgen en kantoren en magazijnen staan er bij ons in Rotterdam ook genoeg."

Geert Ruishoek en nog twee jonge matrozen voegen zich bij de Rotterdammer; de anderen blijven achter en willen reeds aanstonds kennis maken met de hun zo aanlokkelijk toeschijnende vruchten.

„Jij bent meer hier geweest Van Gorzen, me dunkt dat wij niet beter kunnen doen, dan in jouw kielzog varen, als je het goed vindt."

„Daar zul je geen berouw van hebben, Ruishoek, want dan maak je tenminste kans om niet direct je fortuin te zoeken in de eerste de beste drankgelegenheid, die je tegenkomt. Dat is toch ook jouw bedoeling niet, is 't wel?"

De Rotterdammer Van Gorzen is wel een vrolijke, levenslustige knaap, maar niettemin een plichtsgetrouw en goed matroos, die bij zijn superieuren gunstig staat aangeschreven en alle kans maakt spoedig matroos eerste klas te worden.

„Nee, nee, zeker niet Van Gorzen, maar dat neemt toch niet weg, dat je hier in deze smoorhitte allicht last van dorst krijgt," merkt Geert op.

„Ik zeg ook niet, dat je geen druppel te drinken zult krijgen, als je bij me blijft," zegt de Rotterdammer lachend, „maar we moeten er niet te veel tijd mee vermorsen, dat is eigenlijk mijn bedoeling."

Lachend en schertsend, elkander telkens opmerkzaam makend op het vreemde en voor hen ongewone, dat ze om zich heen zien, wandelen de matrozen op hun gemak verder de stad in.

Lang kan dit echter niet duren, daarvoor is de hitte te drukkend. Van Gorzen is de eerste, die het voorstel doet iets te gaan gebruiken in een soort Indisch theehuis, dat hij juist in het oog krijgt.

Onder de schaduw van het afdak der brede galerij, die langs het front van het daarachter liggende, naar Chinese trant

gebouwde huis loopt, nemen de matrozen plaats op de lichte, van bamboe gevlochten, stoelen.

Onmiddellijk staat de eigenaar van de zaak, een dikke in het wit geklede Chinees voor hen, die met veel strijkages en buigingen vraagt, waarmede hij de blanke toewans van dienst kan zijn.

„Wat heb je zoal, waarmee we onze dorst kunnen verslaan?” vraagt de Rotterdammer aan de Chinese waard.

Als deze met radde tong, half in het Hollands, half in het Maleis vertelt, waarover hij zoal te beschikken heeft, zijn de Hollanders nog niet veel wijzer geworden, omdat men er zo-wat niets van verstaan heeft.

„Weet je, wat je doet?” zegt Van Gorzen lachend, „breng ons maar iets fris; 't doet er niet toe, wat het is.”

Geruime tijd blijven de schepelingen van de „Sumbawa” in het theehuis. De Chinese waard, die zo ongeveer van alles verkoopt, zorgt voor rijst, vis en een paar gebraden kippen. Het jonge, gezonde zeevolk laat zich een en ander goed smaken, al verklaart Geert Ruishoek, dat die rijst zodanig gepeperd en gekruid is, dat het in zijn keel brandt.

Nadat met de Chinees tot wederzijds genoegen is afgerekend, besluit men de tocht voort te zetten. Als het kan liever niet te voet, want een der matrozen is van mening, dat men gaat pas-sagieren voor zijn genoegen en niet om een lange mars te maken, terwijl men het gevoel heeft, alsof men in een gloeiende oven zit.

Nauwelijks is hij uitgesproken of de waard, wie niets ontgaat, komt buigend een paar passen naderbij. Na zich te hebben verontschuldigd, dat hij zich ongeroepen in hun gesprek mengt, zegt hij, dat hij hen desgewenst tegen billijke prijs een ponniewagentje met vertrouwde bestuurder kan verschaffen.

Het voorstel van de Chinese waard vindt dadelijk instem-ming, doch Van Gorzen meent daar niet zonder meer op te moeten ingaan.

„Wat noem je een billijke prijs?” vraagt de Rotterdammer en hij kijkt de Chinees met vaste blik in de smalle, schuinstaande ogen.

Deze begrijpt aanstonds de bedoeling van de zeeman en noemt met een zekere waardigheid, in tamelijk goed Hollands, de prijs per uur voor het gebruik van een ponniewagentje met bestuurder.

„’t Staat de toewans natuurlijk vrij, of zij van mijn aanbod gebruik willen maken of niet.”

„Nou, Van Gorzen, mij dunkt, dat daar niet veel op af te dingen valt,” meent Geert Ruishoek lachend. Ook de anderen hebben niet het minste bezwaar tegen de door de waard genoemde prijs.

Spoedig staat nu, door de bemoeiing van deze, een met een kleine ponnie bespannen tweewielig karretje voor de galerij en de koetsier, een tengere bruine Javaan, vraagt in gebroken Hollands, waarheen de toewans willen rijden.

„Dat doet er niet toe; als je maar zorgt, dat we weer tijdig aan de Tjiliwong zijn, want we hebben geen nachtpermissie,” zegt Van Gorzen.

„Jawel, toewan, jawel!” antwoordt de bruine koetsier en de kleine, taaie ponnie draaft spoedig in draf door de straten van het oude Batavia naar buiten, waar tenminste hier en daar wat lommerrijke bomen langs de weg groeien.

„’t Gaat Geert uitstekend naar de zin en zijn maats eveneens, want onder het tentdoek van het karretje, nu ze hier op de buitenwegen iets van het verfrissende zeewindje voelen, kunnen ze de hitte wel verdragen.

Hier en daar wordt even gestopt om langs de weg wat vruchten te kopen en onder lach en scherts vliegt de tijd snel voorbij, zodat de korte schemering reeds invalt, voor men er erg in heeft.

De bruine koetsier heeft er wel degelijk erg in, want hij keert zich om op zijn zitbankje en met zijn lange zweep de

richting aanwijzend, zegt hij: „Daar de Tjiliwong, toewans.”

Men stapt uit het wagentje. De bruine koetsier krijgt van allen een footje en daar de pas van een lange reis aan wal gekomen zeeman zelden karig is, is het, bij elkaar genomen, in het oog van de arme inlander een vorstelijke gift. Al buigend en dankend bestijgt hij snel zijn karretje en rijdt met zulk een vaart weg, alsof hij vreest, dat de matrozen er berouw van zullen krijgen.

„Nou, Van Gorzen,” zegt Geert Ruishoek, „’k ben blij, dat ik met jou meegegaan ben; ’k vond het een buitengewoon genoeglijk tochtje met dat karretje.”

In die geest spreken ook de andere maats en de Rotterdammer, die de oudste van het troepje is, antwoordt hierop met een zekere vaderlijkheid: „Kijk eens, jongens, leer dit van mij: we zijn marineklanten en we varen om oost en west, maar als we onze ogen opendoen en helder om ons heen kijken, nou, dan is het wereldje toch mooi, niet?”

Daar staat tegenover, dat ik zeelui ontmoet heb, die heel hun leven gevaren hebben en je zowat niets anders wisten te vertellen, dan waar men voor weinig geld de grootste borrels verkocht.

Ik hoop, dat je me begrijpt jongens en het doet me plezier, dat je tenminste wat meer van Batavia gezien hebt dan enkel de kantoren en magazijnen langs de Tjiliwong.”

O zeker, ’t is voor Geert en zijn makkers een mooie dag geweest; doch . . . de dag is nog niet ten einde. Weinig kunnen ze bevroeden, dat het einde allesbehalve mooi zal zijn.

Het volk van de „Sumbawa”, dat geen nachtpermissie heeft, moet zorgen op een bepaalde tijd op de plaats te zijn, waar het deze morgen geland is, want daar zou de sloep wachten, waarmee men weer naar boord moet terugkeren.

Misschien een half uur voor de bestemde tijd zijn Geert Ruishoek en zijn maats op hun gemak naar de aanlegplaats gewandeld. ’t Valt hen op, hoe stil en verlaten de oevers van

de Tjiliwong thans zijn in tegenstelling met de rumoerige drukte, die hier vanmorgen heerste, toen ze voet aan wal zetten.

Spoedig echter wordt die stilte om hen heen verstoord door ruwe stemmen, die verward door elkaar een Hollands drinkliedje zingen.

„Dat zijn onze maats van de „Sumbawa”. Als ik me niet vergis, hebben ze hun tijd op een andere manier dan wij doorgebracht,” merkt Van Gorzen terloops op.

Het zijn een paar matrozen en enige mariniers, die zonder bepaald beschonken te zijn, toch zoveel gedronken hebben, dat ze rumoerig en uitgelaten zijn.

’t Staat Geert Ruishoek niet erg aan, dat een der mariniers korporaal Lippe is. Hij twijfelt er geen ogenblik aan, dat deze thans de gelegenheid waarnemen zal, de bedreigingen, die hij tegen hem aan boord geuit heeft, in daden om te zetten.

Nauwelijks zijn de groepjes elkaar genaderd of korporaal Lippe, die nog het minst van allen beschonken is, vertoont, zodra hij Ruishoek in ’t oog krijgt, geen spoor van uitgelaten pret meer.

Regelrecht stapt hij op de jonge Zeeuw toe en zich vlak voor hem plaatsend, zegt hij op dreigende toon: „Weet je nog, wat je me in de schoenen geschoven hebt, toen we in Genua waren en ik per ongeluk tegen je opliep, Zeeuwse boerenschipper?”

Onmiddellijk stijgt het onstuimige bloed van de driftige Geert Ruishoek naar boven en kleurt zijn wangen donkerrood.

„Ja zeker, korporaal Lippe, dat weet ik nog zeer goed en ik vraag je hier nog eens, of de stoot, waarmee je mij tegen die arme tobber opwierp, opzet was of niet?”

„’t Was opzet, kinkel en je zou dat al dadelijk ondervonden hebben als de commandant er niet aan te pas gekomen was. Maar hier rekenen we af.”

Terwijl de korporaal de Zeeuw deze woorden toebuldert, wil hij zich op hem werpen, maar de Rotterdammer Van Gorzen

werpt hem met een forse stoot opzij. „Ben je bezeten, korporaal, als je met alle geweld amok maken wilt, ben ik ook van de partij.”

Hoogstwaarschijnlijk zou het op een algemene vechtpartij uitgelopen zijn, als Geert Ruishoek het niet verhinderd had, door het losbrekend tumult te overschreeuwen: „Terug Van Gorzen, 't is tussen mij en korporaal Lippe; hij kan het niet hebben, dat een Zeeuwse boerenschipper tegen hem opgewassen is. Daarom allemaal je handen thuis! Kom op, korporaal!”

Geen seconde later of beide rappe, gespierde jongemannen zijn handgemeen. De anderen staan er opgewonden, zich met moeite bedwingend, omheen.

De korporaal der mariniers is misschien wat beter getraind dan de jongste zoon van schipper Ruishoek, doch Geerts razende woede en het besef, dat hem onrecht en geweld wordt aangedaan, verdubbelt zijn kracht en maakt hem tot een ontembare tegenstander.

Geruime tijd duurt het weerzinwekkend toneel, waarin beide sterke jongemannen hun uiterste krachten inspanssen elkaar er onder te krijgen.

Aanvankelijk schijnt het, dat de korporaal de overhand zal behouden, want hij kent verschillende trucs en handgrepen, die de Zeeuw onbekend zijn.

Reeds twee- of driemaal is het hem gelukt, zijn tegenstander ondersteboven te krijgen, doch als een stalen veer, die zich ontspant, is deze telkens weer opgevlogen om briesend van woede de korporaal op het lijf te vliegen.

Lippe deed alles wat mogelijk was om zijn armen vrij te krijgen, om zo mogelijk met een paar goedgerichte vuistslagen de bijna razende matroos buiten gevecht te stellen.

't Gelukt hem niet, want Geert weet veel te goed, dat zijn enige kans om het tegen de geduchte korporaal uit te houden, hierin bestaat, dat hij deze belet zijn vuisten vrij te maken.

Zonder ook maar een ogenblik die poging te staken, worstelt

hij door, todat het uithoudingsvermogen van de tegenstander uitgeput raakt en de adem hem begeeft. Nog even houdt hij vol, zijn kracht is gebroken en met een smak wordt hij door Geert tegen de grond geworpen en doet geen enkele poging meer om overeind te komen.

In de hoogste opwindning staan de schepelingen van de „Sumbawa” om de vechtende kameraden en op enige afstand van hen groept schuw, doch vol intense belangstelling, een steeds toenemend aantal inboorlingen, echter bevreesd om al te kort bij het voor hen zo geduchte marinevolk te komen.

Tot nu toe heeft niemand getracht tussenbeide te komen, maar als Geert Ruishoek zijn knie op de borst van de korporaal zet en de gebalde vuist omhoog vliegt voor een felle slag, is het matroos Van Gorzen, die er zich in mengt en niemand tracht hem dit te beletten.

„Geen gevallen man slaan, Ruishoek; daarvoor ben je een veel te ferme kerel. Laat hem los, 't is genoeg.”

Helder en scherp klinkt de stem van de Rotterdammer. Geert laat zijn arm zinken. 't Is immers waar, een gevallen vijand slaan is laf. Hij rijst op met hijgende borst. 't bloed vloeit hem langs het gelaat en morgen zal hij letterlijk ontoonbaar zijn, evenals zijn tegenstander, die door de mariniers overeind geholpen wordt en ternauwernood op zijn benen kan blijven staan.

Nauwelijks is korporaal Lippe weer iets op zijn verhaal gekomen of hij wendt zich tot het groepje matrozen, in wier midden Ruishoek met zijn zakdoek het bloed van zijn gelaat wist.

„We hebben eerlijk geprobeerd, wie van ons beiden de sterkste is, Ruishoek, en 't is gebleken, dat jij dat bent. Dat wilde ik enkel maar weten en nu weet ik het voor goed. Je zult voortaan geen last meer van mij hebben.” Waarna hij zich kort op de hielen omkeert en rechttop naar zijn makkers, de andere mariniers, toestapt.

Geen vijf minuten later verkondigt een krachtige, regelmatige

riemslag de wachtende schepelingen van de „Sumbawa”, dat de sloep, die hen komt ha'len, in aantocht is.

Zo eindigt voor Geert Ruishoek de eerste dag, die hij na de lange zeereis in de Oost aan wal heeft doorgebracht. Eerst als hij goed en wel aan boord van de oorlogsbodem op zijn kooi ligt, komt er enige kalmte in zijn door de gebeurtenissen van die dag stormachtig bewogen gemoed.

PAPIEREN ROZEN

't Is nog enkele dagen voor Kerstmis; het wintert geducht. Eerst was er tegen het einde van november strenge vorst gekomen, daarna weer dooi met storm en regen. De regen werd vervangen door sneeuw, de wind liep langzamerhand van het westen naar het oosten en de vorst zette weer met vernieuwde kracht in.

Reeds enige dagen ligt „De Roerdomp” te Brouwershaven voor de wal. Met zeer veel moeite was Hendrik Ruishoek met zijn vaartuig op zijn bestemming kunnen komen, want op de benedenrivieren was alles reeds vol drijfijis.

't Doet moeder Lida altijd een stil genoegen als „De Roerdomp” voor de wal ligt en haar manvolk bij haar op „Avondrust” is. 't Kan zo echt gezellig zijn in de vriendelijke huiskamer van de schipperswoning, waar niemand van het kleine gezin de onderlinge vrede verstoort, nu Geert er niet meer is.

Maar toch, ondanks het feit dat de jonge woelwater de harmonie in het ouderlijk huis of op vaders schuit niet meer verstoort, zouden ze hem weer gaarne in hun midden hebben.

Doch Geert zwerft over de grote wateren en slechts in gedachten kunnen ze hem volgen op die door hem zelf gekozen weg.

Vroeg in de middag hebben Dirk en Truus nog een poosje schaatsen gereden. Op aandringen van zijn zuster is de jonge schipper meegegaan.

„'k Voel er niet veel voor,” heeft hij schouderophalend gezegd. „Er staat mij te veel wind en dat zal er waarschijnlijk niet beter op worden.”

„Dirk heeft gelijk, Truus; de oostenwind is veel te sterk. 'k Zou maar rustig bij moeder blijven; 't is hier warm en

gezellig. 'k Wed dat je aanstonds tintelende vingers en oren hebt als je tegen de wind optornen moet."

Maar Truus heeft het er op gezet om te gaan schaatsenrijden en ze weet precies hoe ze het moet aanleggen om haar broer over te halen met haar mee te gaan.

Als Dirk even later naar de schuur gaat om hout te halen voor de haard, is ze in een ogenblik bij hem.

„Toe Dirk, ga jij nu ook rijden; dan maakt vader geen bezwaar om mij te laten gaan. Anders zegt hij straks kortaf: „Blijf maar thuis, Truus, 't waait te hard; 't is nu geen gelegenheid voor een meisje om te gaan schaatsenrijden."

Ze heeft haar beide handen op zijn brede schouders gelegd en belet hem met zijn mand hout de schuur te verlaten.

Dirk fronst de wenkbrauwen en merkt terloops op: „Daar zou vader schoon gelijk in hebben en zanik nu maar niet, want ik heb er geen zin in."

„Kom, kom, Dirk; een beer van een jongen, zoals jij en een varengast, die weer en wind gewoon is, zo gehard als een zeehond, moet jij nu bang zijn voor een koude neus, omdat de wind uit het oosten blaast?"

Dirk is al meer dan half gewonnen, doch hij wil haar nog wat plagen en tracht zijn schouders vrij te maken van haar handen, maar ze houdt hem stevig vast.

„Toe nou, Dirk, je gaat mee hè? ja, ja, je gaat mee."

„Nu, als je dan niet ophoudt, wil ik wel een uurtje meegaan, maar . . . stuurman Wiggels van de „Benny" is er toch niet, die moest vandaag in Vlissingen zijn, waar de bark ligt, dus. . . ."

Ze krijgt een kleur en terwijl haar handen van de schouders van haar broer glijden, keert ze gauw om.

„Je gaat toch, hè Dirk? Je bent een goeie jongen. . . ."

Ze zijn samen naar het ijs gegaan en moeder Lida heeft lachend gezegd: „Ik dacht het wel, Hendrik, dat ze Dirk bepraten zou, want hij gaat nu enkel mee voor haar genoegen."

De schipper heeft enige malen met het hoofd geknikt en

gezegd: „Ja, moeder, Dirk is een goede lobbess van een jongen; met een vriendelijk woord kan men alles van hem gedaan krijgen en . . . dat kon jij van Geert ook, maar tegen mij kwam hij altijd in verzet, hoewel. . . .”

Ruishoek gaat er niet verder op in, doch moeder Lida weet wel, dat het voor hem nog altijd een pijnlijke plek in zijn gemoed blijft, dat zijn zoon op een ander schip vaart en niet op „De Roerdomp”; al vaart hij dan ook op een oorlogsschip.

Inmiddels zijn Truus en Dirk naar de ijsbaan gestapt. Als ze er aankomen zegt de jonge schipper tegen zijn zuster: „Zie je nu, Truus, dat er zeer weinig mensen op het ijs zijn? Ik heb het je wel gezegd; het waait te hard.”

Nauwelijks echter heeft men de schaatsen ondergebonden of van het andere eind van de lange baan komt met lange, brede slagen een knappe, jonge man op hen toe rijden, die hen met een vrolijk: „Zo, zo, zijn jullie ook niet bang voor 't oostenwindje? Dat doet me plezier,” verwelkomt.

't Is stuurman Wiggels van de „Benny”. Dirk en Truus kennen hem al van hun kinderjaren af, want hij is de zoon van de havenmeester, die ginds op de hoek woont met het spitse trapgeveltje.

Ze hebben een poosje met elkaar de baan op en neer gereden. Dirk begrijpt, dat hij eigenlijk overbodig is in hun gezelschap en als nog een jonge varengast met zijn meisje zich bij hen voegt, blijft hij achter om een praatje te maken met de zoon van een zeilmakersbaas.

„Rijden jullie maar door,” roept hij de stuurman toe, „'k moet Frans van de zeilmaker even spreken.”

Terwijl de anderen tegen de steeds krachtiger wordende wind optornen, vertelt Dirk de zeilmakerszoon, dat zijn vader een nieuw fokkezeil voor „De Roerdomp” komt bestellen.

Dirk Ruishoek rijdt met hem de baan op. Er komen nog een paar bekende schippers bij, maar allen verklaren ten slotte, dat ze liever de wal opgaan, dan in de felle wind over het ijs te

blijven laveren. De zeilmaker is de eerste, die het opgeeft en als de anderen volgen, wacht Dirk aan het eind van de baan op zijn zuster, om haar te zeggen, dat hij er meer dan genoeg van heeft.

„Maar Ruishoek, ik kan niet vinden, dat het nu bepaald harder gaat waaien; mij dunkt dat tegen het vallen van de avond de wind allicht iets krimpt en dan zul je wel eens zien. . . .”

„Ja, dan krijgen we een labberkoeltje uit het zuiden, wil je zeker zeggen. Mij dunkt, stuurman Wiggers, dat je tegen je roergangers op de „Benny” wel enigszins anders zou redeneren, als je bij deze gelegenheid onder zeil was,” voegt de schipper er lachend bij.

Hij gespt de schaatsen af en als Truus vraagt: „Ga jij regelrecht naar huis, Dirk?” geeft hij droogjes ten antwoord: „Denk je soms, dat ik bij deze mooie gelegenheid nog eens door Brouwershaven en omstreken ga wandelen? Nee, kind, ik ga nu aanstonds „Avondrust” opzoeken, daar vind ik het gezelliger dan hier op de ijsbaan en ik wil jou de goede raad geven, om daar ook maar niet lang mee te wachten.”

Dirk is op zijn gemak naar huis gewandeld. Als hij door de achterdeur naar binnen komt, treft hem, evenals wanneer hij na een reis met „De Roerdomp” weer 't ouderlijk huis betreedt, die sfeer van rustige gezelligheid. Onder de schouw vlammen de blokken hout tussen de netjes opgestapelde turven, die als het ware een gloeiende oven vormen.

De grote, vierkante tafel staat zó dicht bij de haard geschoven, dat de schipper, als hij op de hoek zit, nog net zijn voeten, gestoken in leren pantoffels, op de warme vuurplaat kan zetten.

Vóór hem op de tafel staat zijn mooie, geelkoperen tabakspot vlak binnen zijn bereik en zijn pijp ligt er naast.

Aan de andere kant van de tafel zit de schippersvrouw; ze breit met lust en ijver aan een bruinwollen trui voor haar man. Voor Dirk heeft ze er al een klaar liggen.

„Zo, Dirk; heb jij je bekomst al van het ijs? Ik dacht het

wel," zegt de schipper glimlachend. „Je hebt je door Truus laten ompraten. Waarom heb je haar niet meegebracht? Ik denk, dat er maar bitter weinig jong volk geweest zal zijn, dat dwaas genoeg was om met zo'n felle oostenwind te gaan schaatsenrijden."

„Nou, dat viel niet tegen," merkt Dirk op. „Er waren er meer dan ik dacht en als je met de wind in de rug reed, ging het aardig."

„Ja, allicht," meent de schipper lakoniek. En dan zijn tabakspot naar voren schuivend, zegt hij: „Stop eens en zeg me, hoe jou die tabak bevalt. 'k Heb ze Jan Dalem, de knecht, laten halen, toen we de laatste keer te Antwerpen voor de wal lagen, omdat ik zonder zat; anders koop ik ze liever hier in Brouwershaven."

Dirk trekt zijn duffelse jekker uit, schuift een stoel bij de haard en haalt zijn korte, houten pijp te voorschijn.

De schipper is in de beste stemming en terwijl buiten de korte winterdag overgaat in de schemering, heerst in de schipperswoning werkelijk avondrust.

Kort na Dirk is ook Truus thuisgekomen; haar wangen zien paarsrood van de koude oostenwind. Als vader haar toevoegt, dat het toch eigenlijk dwaasheid geweest is om nu naar de ijsbaan te gaan, verklaart Truus, dat ze toch werkelijk prettig heeft geschaatst. Dat meent ze van ganser harte.

„We zullen maar niet te laat aan de koffieboterham beginnen, moeder," zegt de schipper als het schemeruurtje voorbij is en de vrouw des huizes de grote staande porseleinen lamp aansteekt. „'k Wou vanavond nog naar de zeilmaker om over onze nieuwe fok te spreken, maar ik kan niet zeggen dat ik er erg veel zin in heb, temeer omdat de oude baas me doorgaans lang aan de praat houdt."

„'k Heb er juist vanmiddag nog met zijn zoon Frans over gesproken. Hij vertelde mij, dat ze het in de zeilmakerij verbazend druk hadden," zegt Dirk.

„'t Zal wel zo erg niet zijn, want anders had Frans geen schaatsen kunnen rijden,” merkt de schipper koeltjes op. „'k Zal echter toch maar gaan; dan kan ik hem op 't gemoed drukken, dat ik mijn fok beslist wil hebben voor de dooi invalt en ik weer los kom.”

Met gezonde eetlust gebruikt men 't eenvoudige, stevige maal, tenminste wat de schipper en zijn beide kinderen betreft. Moeder Lida eet weinig en al is Ruishoek dit van zijn vrouw gewoon, toch kan het hem vaak enigszins ongerust maken.

Reeds dikwijls heeft hij tegen haar gezegd, dat ze toch eigenlijk veel te weinig eet; dat kan niet goed zijn. Met haar gewone opgewekte manier van spreken zei ze dan: „Zou je dan willen, dat ik net zoveel at als jullie, grote kerels? Ik ben immers maar een klein vrouwtje.”

Haar stem en haar glimlach stellen de schipper wel weer gerust, maar toch mompelt hij vaak binnensmonds: „Ze wordt er niet sterker op.”

Nog even is hij bij de haard blijven zitten om een en ander met Dirk te bepraten, maar als zijn pijp leeggerookt is, staat hij op, trekt de zware jekker aan en zet zijn ruige schippersmuts op.

„Nou, moeder, 'k ga naar de zeilmaker en als ik een poosje wegblijf, moet je maar denken, dat hij mij aan de praat houdt, want de oude baas is een gezellige babbelaar, dat is zeker.”

Als de schipper vertrokken is en de beide vrouwen rustig achter de tafel hun bezigheden verrichten, voorziet Dirk met veel beleid de haard van nieuwe brandstof. Als hij daarmee gereed is, gaat hij naar de schuur en komt terug met een tamelijk grote, geoliede zak.

„Wat ga jij doen, Dirk?” vraagt Truus. „'k Hoop, dat je geen rommel gaat maken; je bent hier niet op „De Roerdomp”.

„Nee, rommel maak ik niet; 'k wou enkel een oud net, waar we wel eens winkelwaar of aardappelen in halen, repareren. We hebben het te dicht bij ons kachelkje gehangen en toen is er een gat ingebrand.”

Terwijl Dirk aan zijn zuster deze verklaring aflegt, haalt hij het net uit de zak, benevens bindgaren en wat hij verder nodig heeft. Spoedig is hij, zachtjes fluitend, in zijn arbeid verdiept.

Als hij er bijna mee gereed is, zoekt hij naar dun touw, om het net aan de ijzeren beugel te bevestigen. Als hij het niet spoedig vinden kan, haalt hij alles wat in de zak zit naar voren.

Op dit moment valt juist de blik van Truus op de zak, waarin allerlei eindjes touw, leren riemen, gereedschap en andere ingrediënten, die tot het schippersbedrijf behoren, door elkaar liggen; doch daar slaat het meisje geen acht op, iets anders trekt haar aandacht en lachend zegt ze: „Maar lieve deugd, Dirk, hoe kom jij nu aan papieren rozen?”

Ook moeder glimlacht en kijkt de jonge schipper vragend aan. Dirk bergt inmiddels de spullen weer in de zak, want hij heeft gevonden, wat hij zocht. Doch de papieren rozen legt hij voor zich op tafel neer en met een medelijdende klank in zijn stem zegt hij: „Wie weet, welk een gebrek en ellende het arme kind lijdt, dat deze rozen gemaakt heeft. . . .”

Hij voegt er verder niets meer bij, doch die weinige woorden hebben de nieuwsgierigheid van zijn zuster opgewekt en ze vraagt onmiddellijk: „Heb jij die rozen van een arm kind gekocht, Dirk? Waar was dat en hoe kwam je daartoe? Zover ik weet, heb jij je nooit veel om levende bloemen bekommerd, laat staan om papieren.”

De jongeman schijnt niet veel lust te hebben om veel over het simpele geval te spreken; simpel voor anderen, doch niet zo direct voor hem, want telkens weer komt de gestalte van de arme bloemenverkoopster hem voor de geest, zoals zij hem, bescheiden en schroomvallig, haar koopwaar aanbood.

„Ja, ja, Truus; ik kocht die dingen van een arm meisje in Antwerpen, toen wij daar de laatste keer voor de wal lagen. Niet om die rozen natuurlijk, maar omdat ik zag, dat ze feitelijk niet geschikt was voor dat soort werk. Daarom kreeg ik meelij met haar; vind je dat zo vreemd?”

De forse vingers van de jonge schipper knopen handig en vlug de mazen van het netje aan de ijzeren beugel en hij begint volgens gewoonte weer te fluiten.

Truus is echter met zijn korte verklaring niet tevreden gesteld en laat haar broer voorlopig nog niet met rust.

„Waar zag je dat zo gauw aan, dat ze voor haar negotie niet geschikt was? Mij dunkt, dat ze buitengewoon bij de hand was, om kans te zien jou met papieren rozen op te knappen, waar je totaal niets mee op hebt.”

„'k Zou Truus maar vertellen, wat ze toch met alle geweld weten wil, Dirk. Je komt toch niet van haar af,” zegt moeder Lida met haar stille glimlach.

De jongeman is nu na een poosje zwijgend en slechts met een paar hoofdknikken zijn moeder antwoord gevend, te hebben doorgewerkt, met zijn arbeid gereed gekomen en bergt alles weer in de geoliede zak.

De papieren bloemen laat hij echter voor zich op de tafel liggen. Hij stopt zijn korte houten pijp, trekt een brandende splinter hout uit de haard en steekt de brand in zijn tabak.

„Nou, je vraagt me waaraan ik bemerkte dat die bloemenverkoopster voor haar negotie niet geschikt was. Dat kan ik je wel even vertellen en dan zul je dat ook onmiddellijk begrijpen.

Het was juist feest in Antwerpen toen we daar met „De Roerdomp” voor de wal lagen,” begint Dirk.

„Vader had mij de wal opgestuurd om aan het kantoor, waarvoor we lading moesten innemen, de lastbrief te gaan halen, maar toen ik daar aankwam, was de zaak vanwege het feest gesloten, dus kon ik onverrichterzake weer naar boord teruggaan.

’k Had echter volop de tijd, want vader was gaan buurten bij een naast ons liggende Zeeuwse schipper; dus ik bleef wat rondwandelen in de stad.

Alles was daar mooi versierd, want dat kunnen de Belgen goed, en ik bekeek zo hier en daar de gevels van de fraai op-

getuigde herenhuizen en andere grote gebouwen. Doch zo langzamerhand kwam ik in tamelijk onbekend vaarwater.

Maar 'k had de tijd en ik rekende er op dat ik ten slotte toch wel weer aan de waterkant zou terecht komen en dan wist ik „De Roerdomp” best te vinden, daar was ik niets bang voor. Evenwel, hoe langer ik liep, hoe verder ik uit de koers raakte en toen overal de straatlantaarns begonnen te branden, was ik in een warnet van nauwe straatjes verzeild geraakt, waarin ik totaal de koers kwijt was. 't Werd daar bovendien druk en woelig, troepen jong volk trokken zingend en springend en met papieren bloemen op de borst voorbij of kwamen me tegemoet.

Ik kreeg er toen meer dan genoeg van en ik keek uit of ik niet een rustige voorbijganger naar de kortste weg kon vragen om aan de oever van de Schelde te komen.

Net toen ik weer een hoek wilde omslaan stond daar een meisje met een mandje papieren bloemen aan de arm en hield mij er een paar voor.

„Koopt u een paar rozen van mij, mijnheer,” vroeg ze, maar ik moest al lachen om het idee dat Dirk Ruishoek met papieren rozen op zijn jekker aan boord van „De Roerdomp” zou verschijnen.

„Nee kind,” zei ik, „ik doe mijn best om zo gauw mogelijk hier weg te komen.”

Ze zei niets meer, doch toen ik mij omkeerde om mijn weg te vervolgen, hoorde ik haar zuchten en toen ik omkeek zag ik dat ze bibberend van de koude haar dunne doekje om de schouders trok.

Zie moeder, dat kon ik niet best hebben. Ik stapte weer naar haar toe en kocht die twee dingen die daar op tafel liggen. Ze had geen geld terug van een franc en ik liet haar die maar behouden.”

„Daar heb je goed aan gedaan, Dirk,” zegt moeder Lida, „want als een jong meisje op die manier moet trachten iets te

verdienen, wijst dat toch wel op grote armoede, en dan is jouw franc in ieder geval goed besteed."

De jongeman meent dat dit onderwerp afgehandeld is, doch zijn zuster blijkt het daarmee nog niet eens te zijn want ze gaat er op door.

„Ja dat is nu allemaal goed en wel, maar waarom is die Antwerpse bloemenverkoopster voor haar negotie niet geschikt?" vraagt Truus en ze voegt er dadelijk aan toe: „Mij dunkt, dat ze toch kans zag haar rozen te verkopen aan een vreemde schipper, die bijna geen onderscheid weet tussen een roos en een tulp, begrijpt u er wat van moeder?"

„Ja Truus, dat kan ik wel begrijpen. Toen Dirk haar afwees, drong ze niet verder bij hem aan en dat was voor Dirk zeker bewijs genoeg om te geloven, dat ze voor dit werk niet vrijmoedig genoeg was, is het zo niet Dirk?"

„Nou ja, gedeeltelijk is dat wel zo moeder, maar toevallig vernam ik een poosje later iets meer van haar.

Toen begreep ik beter, dat die bloemenverkoopster eigenlijk niet thuis behoorde in de omgeving, waarin ik haar aantrof."

„Vertel ons dat dan Dirk, mij dunkt, dat je vanavond telkens zo blijft steken, of is het soms iets wat wij niet mogen weten, mij dunkt . . ."

„Welnee, welnee, wees jij maar niet zo nieuwsgierig Truus, 't is de eenvoudige geschiedenis van doodarme mensen die het voordien goed gehad hebben. Zo zijn er in een stad als Antwerpen misschien zoveel. Toen ik die dingen daar in mijn zak gestopt had, begon ik onmiddellijk uit te kijken en naar een gelegenheid te zoeken om daar de weg te kunnen vragen. Na nog een paar straatjes te zijn doorgelopen, zag ik een kleine winkel en daar ging ik op af. Juist toen ik er wilde binnengaan, kwam die bloemenverkoopster er uit en liep vlug de hoek van het straatje om. Ik stapte naar binnen en vroeg een ons tabak aan de stevige Vlaamse vrouw achter de toonbank.

Terwijl ze mij aan tabak hielp, vroeg ik haar naar de weg om bij de Schelde te komen en toen ze mij dat zo goed mogelijk had duidelijk gemaakt en ik mijn tabak betaalde met een vijf-francstuk, maakte ik de opmerking dat het volop feest was in Antwerpen en dat men de francs wel zou laten rollen.

„Ja, ja, mijnheer, om pret te maken laat men de frankskes wel rollen, maar je moet niet denken dat er hier in Antwerpen thans geen leed en armoede is.”

De vrouw was een babbelaarster, doch 't was er een van de goede soort en ik hoor die Vlamingen wel eens gaarne klappen,” zegt Dirk met een glimlach.

„Er ging daar net een meisje bij me de deur uit, juist voor je hier binnenkwam en ik weet zeker, dat ze vanmiddag met een lege maag de straat opgegaan is om iets te verdienen met een kleine negotie.”

Ik maakte tegen de dikke vrouw achter de toonbank de opmerking, dat er voor een gezond jongmens toch altijd wel iets beters te vinden is om zijn brood te verdienen.

„Ja zeker, daar hebt u gelijk in en zij zou dat zeker ook doen, als ze maar alleen voor zichzelf had te zorgen. En toen vertelde ze mij, dat die bloemenverkoopster feitelijk in deze omgeving niet thuis hoorde.

Haar vader was een Zwitser, die al jong naar Antwerpen was gekomen; hij was een bekwaam horlogemaker en verdiende ruim zijn brood.

Nog maar kort was hij in Antwerpen of hij trouwde met een Vlaamse vrouw, die echter jong gestorven is.

Een tijdlang bleef alles goed gaan, de mensen leefden op een goede stand en hadden ruimschoots hun brood.

Maar 't liep mis, want de bekwame horlogemaker begon met zijn ogen te tobben, doch hij heeft zijn arbeid volgehouden, totdat hij half blind was en het fijne werk niet meer kon doen.

Natuurlijk kwam langzamerhand de armoe en toen het meisje,

dat zoëven mijn winkeltje uitging, zo ongeveer een jaar of zestien was, zijn ze hier in de buurt komen wonen.

Ze moeten nog wel wat spaarduitjes gehad hebben, want dat was nog aan hun kleren en aan hun uiterlijk te zien, maar nu. . . .

De mensen zijn met hun drieën; behalve het meisje en haar bijna blinde en ziekelijke vader is er nog een half lamme broer, die ook vaak ziek en hulpbehoevend is.

Begrijpt u, waarom het arme kind, dat voor vader en broer moet zorgen en hun huishoudentje in orde houden geen ander werk kan verrichten, dan hetgeen ze op het feest geprobeerd heeft?

Straks toen ze hier was, bibberde ze van kou. Toch was ze nog blijmoedig gestemd.

„'k Had misschien al mijn rozen wel kunnen verkopen, maar ik durfde niet, want het jonge volk was zo uitgelaten,” vertelde ze mij.

Maar ze had toch een goede avond gehad, want een vreemde jongeman had een paar rozen van haar gekocht en haar een franc gegeven zonder geld terug te willen hebben.

Ze kocht een half ons tabak en een onsje koffie en toen ze wegging, voegde ze me nog toe: „Nou kunnen we vanavond toch ook nog feestvieren, Moeder Verschaer.”

Dirk Ruishoek zwijgt en stopt een verse pijp. Dat hij de dikke, praatzieke vrouw uit het winkeltje nog een rijksdaalder had gegeven voor het arme gezin van de blinde horlogemaker, vertelt hij niet.

Een poosje blijft het stil in de nette woonkamer van „Avondrust” en Dirk staat op om zijn geoliede zak, waarin hij ook het pas gerepareerde boodschappennetje gestopt heeft, weer op te bergen.

Nu neemt hij de verkreukelde papieren rozen op en blijft er even aarzelend mee staan. Zal hij ze in het vuur werpen, of maar weer in de zak stoppen? Dirk vindt zich een kinderachtige kerel. Waarom zou hij die nutteloze dingen bewaren?

Maar voor hij ze in het vuur werpen kan, grijpt Truus ze uit zijn handen en nu ziet Dirk dat bij zijn vrolijke, nieuwsgierige zus een paar dikke tranen langs de wangen biggelen; daar kijkt hij vreemd van op.

„Geef ze mij maar; 'k vind ze toch wel aardig, al heb jij ze lelijk verkreukeld,” zegt ze.

Als de jonge schipper weer terug komt en zich op zijn plaatsje bij de haard neerzet, heeft Truus de straks in haar oog waarde-loze prullen in haar latafeltje weggeborgen en dat wat Dirk daarstraks van de bloemenverkoopster verteld heeft nog haar denken vervult, blijkt uit de vraag, die ze tot haar broer richt.

„Maar Dirk, zulke arme mensen worden toch overal geholpen? Er zijn toch hier ook wel van die tobbers die, waar ze zelf de honger niet buiten de deur kunnen houden, door andere mensen geholpen worden; men laat toch niemand van gebrek omkomen?”

De jonge schipper knikt even en zegt: „Die babbelachtige juffrouw uit het winkeltje vertelde mij, dat zij zelf die bloemenverkoopster wel krediet wilde geven, omdat ze zeer goed begreep dat de mensen vaak gebrek leden. Doch ze wees dat beslist van de hand; ze wilde niets kopen, wat ze niet kon betalen.

Nee Truus, zolang dergelijke lui nog iets kunnen verdienen, of wat kunnen te gelde maken van wat hun nog overbleef, zullen ze van de vreemde geen aalmoes vragen. Zou jij het doen?”

„Nou, ik vind het ellendig en ik wou dat je het ons maar niet verteld had,” zegt de schippersdochter verdrietig.

„Nu nog mooier; je vraagt me het hart uit het lijf en nu zou je me nog een verwijt maken, omdat ik je zin heb gedaan. Nee, met vrouwvolk is geen wind te bezeilen,” moppert Dirk.

Moeder Lida moet even lachen om de verontwaardiging van haar oudste zoon en ze zegt: „Feitelijk heeft Dirk gelijk, Truus; je hebt er op aangedrongen, dat hij je de herkomst van die papieren bloemen duidelijk zou maken. Toch kan ik begrijpen,

dat het leed van die arme mensen je ter harte gaat. Laten we één ding toch nooit vergeten: op deze wereld is veel ellende en smart; sommige mensen krijgen daarvan ruim hun deel en anderen weer niet. Ofschoon wij niet kunnen begrijpen het waarom, zo weet toch onze Vader, die in de hemelen is, wat ieder van Zijn schepselen wedervaart; Zijn alziend oog ziet ook wel de moeilijke weg van die arme bloemenverkoopster in de sombere straatjes van Antwerpen.

Maar wat jou betreft Dirk, ik zou zo zeggen als „De Roerdomp” in Antwerpen voor de wal ligt, ga dan weer eens tabak kopen in datzelfde winkeltje; koop voor een gulden of wat winkelwaren en laat het door de winkelierster bij die arme mensen bezorgen, dan weet zij immers toch niet van wie het komt. Zul je dat doen Dirk?”

NIET MEER ALLEEN

De winter was wel streng geweest, doch tot grote vreugde van de schippers duurde hij niet lang, want voor het nieuwe jaar veertien dagen oud was, konden ze weer, zij het ook nog tussen de ijsschotsen door, de haven verlaten en hun zeilen hijsen om het ruime sop te kiezen.

Ook „De Roerdomp”, die in Brouwershaven lading heeft ingenomen, is uitgevaren met bestemming Rotterdam.

Het is schipper Hendrik Ruishoek een waar genot, dat de bolle zuidwestenwind weer door zijn haren woelt en de zeilen van zijn kloek vaarttuig doet zwellen onder zijn druk. Zeker, „Avondrust” heeft hij lief en zijn kleine vrouw bemint hij boven alles, maar toch — hij heeft gedurende die gedwongen rust zijn jongste zoon gemist.

Twee jaar geleden was men ook ingevroren en had „De Roerdomp” eveneens een paar weken in Brouwershaven overwinterd, maar toen was Geert nog bij hen geweest.

Hij had ook toen vaak reden tot ergernis gegeven, hij was later bij zijn makkers gebleven dan de schipper oorbaar had geacht.

Hij was betrokken geweest bij een twist met vreemd varensvolk en had gevochten.

Vaak genoeg had de schipper in drift zijn stopwoord „bij zon en maan” de knaap toegebulderd, doch die drift was weer dadelijk voorbij. Dan had hij weer hartelijk gelachen als de vrolijke woelwater zong en stoeide met zijn zus of zijn kracht beproefde tegenover die van zijn broer Dirk, tegen wiens oerkracht hij niet opgewassen was.

Deze keer echter had schipper Ruishoek geen enkele maal zijn stopwoord gebruikt en al had Dirk of Truus er niet veel

van gemerkt dat vader onrustiger was dan anders, moeder Lida zag het wel, dat haar man zijn jongen miste.

Langer dan twee jaar was Geert reeds bij de marine en het kon wel twee jaar of langer duren voor hij terugkeerde in het vaderland, als God hem tenminste door de gevaren hielp, die de oorlogsmatroos, in die dagen vooral, bedreigden. Niet alleen het vreselijke noodweer, dat in de tropische wateren dikwijls de schepeling in doodsgevaar brengt, doch vooral de oorlog met de inboorlingen, die zich soms zo moeilijk kunnen schikken onder het bestuur der hen overheersende blanken.

Zeker, hij heeft hen gedurende die tijd wel een paar keer een brief geschreven, doch — al liet de schipper er zich tegen niemand over uit — hij verbeeldde zich toch, dat Geert niet tot hem, doch bovenal tot zijn moeder en ook wel tot zijn zuster en broer het woord richtte.

In zijn laatste brief had hij vrolijk en opgewekt geschreven over het laatste gedeelte van de reis met de „Sumbawa” naar Indië. Er had ook wel een ernstige toon in doorgeklonken, als hij in 't kort melding maakte van de dood van de Zeeuwse matroos Jan Wegland, doch over het algemeen was er in zijn schrijven niets te bespeuren van enig berouw over het feit, dat hij „De Roerdomp” had verwisseld voor de „Sumbawa”.

De brief was uit Batavia verzonden en Geert had geschreven: „Moeder, ik heb grootvader zo vaak horen vertellen over de aankomst van zijn schip in Batavia, dat het mij was als moest ik op de rede tussen de andere schepen ook „De Zeezwaluw” zien liggen.”

Zoals gezegd, schipper Ruishoek is nog meer verheugd dat het gedwongen stilliggen voor de wal voorbij is, dan anders. Doordat wind en stroom medewerken, is de Rotterdamse haven spoediger bereikt dan men gedacht heeft.

In de haven van de drukke, woelige handelsstad valt het schipper Ruishoek niet moeilijk weer nieuwe lading te krijgen,

want doordat de vorst een poos de vaart gestremd heeft, is er nu volop behoefte aan scheepsruimte.

Nog geen uur ligt „De Roerdomp” voor de wal gemeerd of reeds wordt hij op het kantoor ontboden, waarvoor hij lading heeft meegebracht uit Brouwershaven en voor men begon te lossen, heeft hij opdracht om nieuwe lading in te nemen voor Antwerpen.

’t Is vreemd en dat vindt Dirk zelf ook, terwijl het hem anders tamelijk onverschillig is, waar de eerstvolgende reis van „De Roerdomp” heen gaat, voelt hij thans een soort voorliefde voor Antwerpen.

Zo gauw mogelijk vangt men met het lossen van de lading aan en nauwelijks is men daarmee gereed of het brede en diepe ruim van „De Roerdomp” wordt met andere goederen volgeladen.

Gedurende de reis van Rotterdam naar Antwerpen heeft men nogal veel met het drijfwijs te kampen gehad en de bemanning van „De Roerdomp” is ten slotte blij, dat men zonder averij of langdurig oponthoud veilig voor de wal ligt.

Nu heeft men niet zoveel haast meer en als de sjouwerlieden, die de lading lossen, het vaartuig hebben verlaten en schipper Ruishoek met zijn zoon in ’t achteronder is, heeft laatstgenoemde gezegd: „k Ga vanavond de wal op vader. Hebben we nog iets nodig, dat ik meebrengen moet?”

De schipper haalt de schouders op. „k Zou waarlijk niet weten wat, Dirk; we hebben immers in Rotterdam nogal wat ingeslagen en wat we soms verder nodig hebben, kunnen we hier vlakbij aan de haven wel krijgen, dus. . . .”

„Nou, dan ga ik toch maar de wal op,” meent Dirk. „’t Is nog vroeg en ik hoop bijtijds terug te zijn.”

’t Kost deze keer de jonge schipper niet veel moeite de weg te vinden naar het winkeltje van Moeder Verschaer. Dirk Ruishoek treft het, dat er niemand voor de toonbank staat. Als het belletje rinkelt, komt de dikke winkelierster door een glazen

deurtje uit haar woonkamertje om de binnentredende klant te bedienen.

Ze schijnt de kloeke varensman in de schemerige ruimte niet te herkennen, want terwijl ze de laag brandende olielamp wat opdraait, vraagt ze: „Wat zal het zijn schipper?”

Nu herkent ze, bij het helderder licht, dat de lamp uitstraalt aanstonds de jongeman voor de toonbank.

„Ha! u bent die mijnheer die aan die arme Marie Dreibach weldadigheid heeft bewezen.

’k Ben blij, dat ik u weer terugzie,” gaat ze in één adem door. Twee dagen na de avond van het feest kwam ze hier, nog bleker en droeviger dan anders en met tranen in de ogen vertelde ze mij, dat de toestand van haar zieke broer zó erg was, dat ze de hulp van de armendokter, die juist in de buurt was, had ingeroepen.

Deze was gekomen. Na een kort onderzoek had hij het hoofd geschud en het een hopeloos geval genoemd.

Hij had wat medicijnen achtergelaten en gezegd, dat hij de volgende dag nog wel eens zou terugkomen; dan zou hij ook haar vader onderzoeken, want ook deze scheen iets te hebben, dat zijn levenskracht ondermijnde.

Ze moest voor haar vader maar wat lichte melkspijs koken en dat kon zij haar broer ook geven, als deze er tenminste iets van binnen kon krijgen.

Toen was het voor het eerst, dat het arme kind mij met tranen in de ogen vroeg of ik haar aan wat melk en bloem kon helpen. Er was nog een gouden horloge en een kostbaar Zwitsers klokje in hun huis. Een van die twee dingen wilde ze, zodra ze thuis weg kon, verkopen. ’t Was het laatste wat de mensen nog van waarde in hun bezit hadden.

Toen vertelde ik haar, dat een vreemde schipper bij mij een rijksdaalder Hollands geld had achtergelaten en dat zij, Marie Dreibach, daar winkelwaar voor kon krijgen, zoals ze zelf verkoos.

Ach, mijnheer, het leek wel of het kind er van schrok, want ze kreeg een kleur en schudde het hoofd.

„Nee, Moeder Verschaer, dat moet een vergissing zijn, want wij hebben hier immers geen vrienden of kennissen en zeker geen mensen, die met de scheepvaart in betrekking staan. Nee, Moeder Verschaer, dat kan ik niet aannemen.”

Toen heb ik haar gevraagd of ze zich nog herinneren kon, wie haar papieren rozen met een franc betaalde en direct antwoordde ze: „Ja zeker, Moeder Verschaer, een blonde, breedgeschouderde jongeman was het, maar die kan het niet zijn, want ik heb hem van te voren nooit gezien.”

’k Wist toen niet beter te doen dan maar ronduit haar te vertellen, dat ik aan ’t klappen was geweest tegen de vreemde varensman. Toen ik ten slotte uitgepraat was aarzelde ze nog om aan te nemen, waar ze toch recht op had.

„Maar Moeder Verschaer, waarom, zeg mij waarom gaf die vreemde jongeman zulk een gift?”

Waarom gaf hij jou die franc, Marie? Was het niet omdat hij zag, dat je arm en koud was? Wat gaf hij om papieren rozen? Hij had deernis met je omdat hij zag, dat het soort negotie je eigenlijk niet gemakkelijk afging.

„O, Moeder Verschaer, als het uit zuiver medelijden met mijn armoe was, dan moge de goede God het hem belonen, want dan ben ik er nu toch mee geholpen, dat ik u niet lastig behoef te vallen.”

De tranen liepen haar langs de wangen, toen ze haar boodschappen in het mandje deed en ik haar de francs terug gaf die over waren van het Hollandse zilverstuk.”

„Nou, de arme mensen zullen waarlijk met die ene rijksdaalder niet ver gekomen zijn,” meent Dirk uit de grond van zijn hart.

Nauwelijks heeft hij dat gezegd of reeds neemt de winkelster weer het woord: „Och nee, schipper, voor Marie Dreibach is de toestand geheel anders geworden, want toen

de volgende dag de armendokter terugkwam was haar broer juist gestorven en de dokter, die toen eerst inzag hoe wanhopig arm de mensen waren, zorgde er voor, dat haar vader in het ziekenhuis opgenomen werd.

De dokter was een braaf man, al leek hij hardvochtig, want toen hij zag, dat het mensen waren die eigenlijk niet in onze buurt thuis hoorden, kreeg hij bepaald medelijden met Marie en haar blinde vader. Toen de oude Zwitser in het ziekenhuis lag, nam hij Marie mee naar zijn huis en door zijn bemiddeling is ze bij een gegoede familie als dienstmeisje geplaatst."

Dit alles kwam Dirk Ruishoek van Moeder Verschaer te weten en al kostte het hem moeite de winkelierster in haar plat Vlaams te volgen, hij kwam voldoende op de hoogte om te kunnen begrijpen, dat de arme bloemenverkoopster tenminste uit haar grootste armoede verlost was.

De jonge schipper heeft behalve tabak nog enkele dingen gekocht, die hij eigenlijk niet nodig heeft en terwijl hij reeds de deur opent om weg te gaan, schiet hem nog iets in de gedachte, dat hij weten wil.

„Zeg Moeder Verschaer, was die Marie Dreibach ook katholiek, evenals de meeste mensen hier in Antwerpen?"

De dikke winkelierster schudt bij die vraag nadrukkelijk het hoofd.

„Nee, nee, mijnheer, dat was zij juist niet. 'k Heb haar dikwijls 's zondagsmorgens, met haar bijna blinde vader aan de arm, naar het protestantse kerkje zien gaan. Dat is alweer een poos geleden, toen ze nog in wat betere toestand verkeerden."

Dirk Ruishoek is naar „De Roerdomp" teruggekeerd en met zijn vader spreekt hij niet over de bloemenverkoopster en wat de Vlaamse koopvrouw hem van haar heeft verteld.

Doch toen men weer terug was in Brouwershaven, was het Truus die, zodra hij de voet in de huiskamer op „Avondrust" gezet had, hem onmiddellijk aanklampie, om iets te horen van

het arme vreemde meisje wier droevig lot haar belangstelling heeft gaande gemaakt.

„Wacht jij nou toch eens even Truus, tot vader en Dirk behoorlijk aan tafel zitten en schenk vast koffie in,” zei moeder Lida tegen haar dochter.

Even heeft schipper Ruishoek de zware wenkbrauwen gefronst en daarna terloops tegen zijn zoon gezegd: „Wat bedoelt Truus nu eigenlijk, Dirk; ben jij misschien in Antwerpen die bloemenverkoopster weer wezen opzoeken, van wie je op de vorige reis die papieren dingen kocht? Wat weet Truus daarvan, me dunkt. . . .”

„Nee, nee, vader, denk maar niets, want het is niets.”

En op zijn gewone, eenvoudige, rondborstige manier vertelt de jonge schipper, wat hij bij Moeder Verschaer in haar winkeltje heeft gehoord.

„Och,” meent moeder Lida, „dat arme kind heeft wel een droeve jeugd achter de rug, doch misschien is deze donkere weg haar nog wel tot zegen; wie zal zeggen waar het goed voor is. Dat weet Hij alleen, Die vaak licht schept, waar wij niets zien dan duisternis.”

De schipper knikt; nimmer zal hij zijn vrouw tegenspreken, als deze de blik richt naar hogere dingen. Toch haalt hij even de schouders op als hij tot zijn zoon zegt: „Zeker Dirk, ik zal de laatste zijn om het je kwalijk te nemen als je uit medelijden een arme ziel een franc in de hand stopt, maar als dat een jonge deern is, die in Antwerpen op de hoek van een straat papieren bloemen verkoopt aan 't jonge volk, ga dan door en kijk niet meer om.”

„Dat was ik ook van plan; kon ik het helpen, dat ze juist bij Moeder Verschaer het winkeltje uitkwam, toen ik er binnen ging?”

't Gesprek in de huiskamer van „Avondrust” neemt een andere wending en er wordt over het onderwerp, dat de schipper blijkbaar niet aangenaam is, verder niet meer gesproken.

Het leven gaat inmiddels voor de bemanning van „De Roerdomp” vrijwel zijn gewone gang. Men vaart van de ene haven naar de andere; men keert terug naar „Avondrust” en vaart weer uit.

Zo gaan een paar jaar voorbij, zonder dat er iets verandert in de levensomstandigheden van het schippersgezin; tenminste niets wat diep ingrijpt in hun onderlinge verhouding.

Gedurende die tijd is „De Roerdomp” een paar keer in Antwerpen geweest, doch Dirk Ruishoek heeft het winkeltje van Moeder Verschaer niet meer opgezocht. Waarom zal hij het eigenlijk ook doen? heeft hij vaak bij zichzelf gedacht, wanneer de lust daartoe onwillekeurig bij hem opkomt.

De jonge schipper begrijpt feitelijk zelf niet hoe het komt, dat hij het nietige voorval op die feestavond nog niet vergeten is. Hij zal die Marie Dreibach immers tien tegen één toch nooit meer terugzien?

’t Zal blijken, dat Dirk zich hierin vergist, hetgeen later op onverwachte wijze blijkt.

„DeRoerdomp” heeft een onfortuinlijke reis achter de rug, een reis, waarbij de schipper stellig gehoopt had zaterdag, misschien nog wel vrijdagavond laat te Brouwershaven binnen te lopen.

Een plotseling opgekomen onweersbui, gepaard gaande met een vliegende storm, heeft hem belet uit te varen, zodat hij genoodzaakt was de zondag over te blijven in de haven van Antwerpen.

Als het maar enigszins mogelijk is, brengt de schipper de zondag op „Avondrust” door, kon dat niet (wat vaak gebeurde), dan zocht hij een goede ankerplaats of liep de naastbijzijnde haven binnen.

’t Was midden in de zomer en van het noodweer dat een paar dagen heeft gewoed, is thans geen spoor meer over, of het moest zijn, dat alles opgefrist is door de overvloedig gevallen regen.

Doorgaans gaat bij zulk een gelegenheid Dirk met zijn vader

naar een of andere kerk, doch nu was het daarvoor wat laat geworden en bleef de schipper liever aan boord.

De morgen is echter zo schoon en de lucht zo helderblauw, dat Dirk besluit de wal op te gaan, om tenminste wat te genieten van de eigenaardige stilte, die vaak de zondagmorgen kenmerkt en die in de altijd woelige havenomgeving zeker niet te vinden is.

Zonder veel op de straten te letten, waardoor hij zijn weg neemt, ligt het toch in zijn bedoeling om de buitenkant van de stad op te zoeken en na een tamelijk lange wandeling schijnt hij zijn doel te hebben bereikt.

De stratencomplexen vormen niet langer aaneengesloten huizenrijen, doch zo hier en daar staan, door tuinen en geboomte omringd, gebouwen.

Voor een dergelijk huis blijft Dirk Ruishoek even staan, omdat er in een vijver, die vanaf de straatzijde achter het gebouw omloopt, een troep eenden en andere watervogels rondzwemmen, waarvan sommige door hun prachtig gevederde de aandacht van de jonge schipper trekken.

Rechts van hem is de sierlijke houten brug met de hoge ijzeren poort, waardoor men het huis kan bereiken, doch vanaf die poort tot aan het bordes loopt een bijna manshoge, dubbele heg van dicht in elkaar gegroeid heestergewas.

Dirk Ruishoek is zo vol belangstelling voor de zwemmende en duikende watervogels, dat hij er niets van bemerkt heeft, dat een hoogst eenvoudig, net gekleed meisje tussen de haag is doorgekomen en op de brug blijft staan, waar haar donkere ogen de jonge schipper opmerkzaam blijven aanstaren.

Een ogenblik blijft ze aarzelend en weifelend staan en dan komt ze schroomvallig een paar voetstappen nader in zijn richting. Nu kijkt de jonge schipper op en aanstonds glanst in zijn eerlijke blauwe ogen een blik van herkenning.

Een bos stijgt haar naar de nu niet meer bleke wangen en in het Vlaams, dat echter lang zo plat niet klinkt als dat van

Moeder Verschaer, zegt ze op zachte toon: „Mijnheer, u zult het u wel niet meer herinneren, doch ruim twee en een half jaar geleden gaf u een arme bloemenverkoopster een franc voor haar papieren rozen en uit zuiver medelijden gaf u in het winkeltje, waar ik juist voor uw franc wat gekocht had, de winkelierster een Hollands zilverstuk om een doodarm en u geheel vreemd gezin te steunen. God moge het u vergelden, mijnheer, en ik voel me gelukkig, dat ik u dat thans zeggen kan. . . .”

Haar ogen staan vol tranen, terwijl zij hem toeknikt en zich haastig omwendt om haar weg te vervolgen.

Dirk Ruishoek treedt haar opzij en zegt met een brede glimlach op zijn gebruind gelaat: „Daarover niet meer spreken, juffrouw; laat ik u liever vertellen dat ik thuis, toen ik teruggekeerd was van de reis, in een oude zak, die ik van boord had meegenomen, naar touw zocht en toen je papieren rozen, die ik daarin had opgeborgen, voor de dag kwamen.

Nauwelijks had mijn negentienjarige zus die opgemerkt, of ze wilde met alle geweld weten, hoe ter wereld ik daaraan kwam. Ze rustte niet voor ze precies alles wist, wat Moeder Verschaer uit het winkeltje mij van de bloemenverkoopster uit Antwerpen had verteld.

„Ja,” vervolgt Dirk, „toen kwamen de waterlanders en moeder droeg mij op om, als ons vaartuig weer eens in Antwerpen lag, naar dat winkeltje te gaan en voor een gulden of wat winkelwaar bij die arme mensen te laten bezorgen, zonder dat ze behoefden te weten van wie het kwam.

’k Heb het gedaan, juffrouw; maar Moeder Verschaer vertelde mij, dat uw broer gestorven, uw vader in ’t ziekenhuis lag en dat u ergens in dienstbetrekking was. Dus moeders opdracht kon ik niet uitvoeren.”

Terwijl de jonge schipper op zijn gemoedelijke manier, alsof hij haar reeds jarenlang kent, deze opheldering geeft, stappen ze naast elkaar voort, zonder dat Dirk er zich om schijnt te bekommeren, waar zij heen gaat.

Wat de Zeeuwse schipper haar vertelt, ontroert haar dieper, dan ze in woorden uit kan drukken.

„Och, mijnheer, ik kan dat zo niet zeggen, maar als men het vroeger goed gehad heeft en men gaat dan langzamerhand zo achteruit, dat men de armoede leert kennen, stoot men zich dikwijls aan de harde kant van het leven; zodat men het dubbel, dubbel diepgevoelt, als men eens werkelijk nobel medelijden ontmoet.

Ik heb dat Goddank ontmoet,” gaat ze bewogen voort. „Eerst in Moeder Verschaer, die zelf een arme weduwe is en bovendien nog moet zorgen voor een paar kleinkinderen. Zij was mij tot hulp en steun, zoveel ze kon.

En dan bovenal van de vreemdeling, die niet vroeg of die bloemenverkoopster met haar papieren rozen het waard was, doch die zijn goede hart liet spreken, toen hij haar armoede en koude zag. . . .”

Dirk zwaait afwerend met de hand. „Spreek daar toch niet meer over; 't is immers de moeite niet waard. Vertel mij liever hoe het u verder gegaan is.”

„Dat is spoedig gezegd, mijnheer. Mijn vader heeft niet lang meer geleefd; hij had veel geleden en de dood van mijn broer bracht hem een schok toe, die hij niet meer te boven kwam.”

„Bent u nu geheel zonder familie? Geheel alleen?” vraagt Dirk en in zijn stem klinkt een gevoel van deernis, dat het meisje naast hem weldadig aandoet.

„Familie heb ik hier in Antwerpen niet meer; misschien wel in Zwitserland, want mijn vader was een Zwitser, doch daar weet ik niets van. Maar in Moeder Verschaer heb ik een trouwe vriendin en bij haar vind ik een tehuis als ik mijn vrije dag heb, zoals nu.”

„Dus u bent nu op weg naar haar winkeltje?” vraagt Dirk.

Als het meisje op zijn vraag bevestigend knikt, vervolgt hij: „Vindt u het goed, als ik zover met u meestap? Als ik in die buurt kom, weet ik juist de weg naar onze schuit te vinden. Hier ben ik, zover ik zien kan, nooit geweest.”

Met een snelle blik kijkt zij de jonge schipper in de ogen, want ach, ze kent maar al te goed de gevaarlijke kant van het leven. Zij is immers jong, mooi en arm. Doch nee, in de blik van die kalme, blauwe ogen ligt geen bedrog of bijbedoeling; dat staat reeds bij haar vast.

„Ja zeker, mijnheer,” zegt ze eenvoudig, „ja zeker, waarom niet? Het is trouwens voor u ook de kortste weg naar de haven.”

Op hun gemak — want ook het meisje maakt niet veel haast, — wandelen ze voort en als zij vraagt of hij ver weg woont en of hij lang moet varen, voor hij bij zijn moeder en zijn zuster is, vertelt Dirk van „De Roerdomp” en van „Avondrust”, van zijn ouders en zijn zuster en ook van zijn broer, die het op hun schuit niet meer naar de zin had en nu als matroos bij de marine op de wijde zeeën rondzwakt.

„Ik kan dat niet begrijpen, hoe men weg wil; die grote koude wereld in, terwijl men nog ouders, nog een moeder en een vriendelijk tehuis bezit. „'k Zou mij niets heerlijkers kunnen indenken”, zegt het meisje op zachte toon en de jonge schipper hoort in haar stem de weemoed trillen; zij mist immers dat alles, zij staat alleen. . . .

Nu staan ze op de hoek van het straatje, bijna op dezelfde plek, waar zij de vreemde schipper haar papieren rozen heeft aangeboden op die koude feestavond.

„Ik ben op mijn bestemming, mijnheer. Als u straks rechtsom slaat en langs dat grachtje doorloopt tot aan de brug. . . .”

„O, ja ja; de weg kan ik nu wel vinden,” valt hij haar in de rede, „maar wat ik zeggen wil, noem een schippersgast nooit „mijnheer”, want daar gaat hij niet mee accoord; noem mij maar Dirk Ruishoek, dan doet Marie Dreibach mij een groot plezier.”

Hij steekt haar de hand toe en als zij met een blos op de wangen de hare omklemd voelt door die brede, sterke vuist, is het haar alsof ze niet meer zo alleen in de wereld staat.

Als hij vraagt: „Vind je het goed, dat ik bij Moeder Verschaer

kom horen of ik je ergens kan ontmoeten, Marie, of . . . . heb je liever dat de vreemde Zeeuwse schipper niet meer in je vaarwater komt? Zeg mij dat dan ronduit."

Dan kijkt ze hem in de ogen en zegt: „Als je dat wilt, doe het dan gerust, Ruishoek; je hebt immers bij de poort van het huis waar ik dien, toch wel kunnen bemerken, dat de arme Marie Dreibach nog niet vergeten is, dat een jonge varensman medelijden met haar had."

DONKER EN.... GEEN LICHT VOORUIT....

't Is nog betrekkelijk vroeg in de morgen. Toch brandt de tropenzon reeds onbarmhartig op de schepelingen van de „Hidra”, een oorlogsfregat van de Nederlandse marine.

Reeds geruime tijd kruist het oorlogsschip in deze wateren tussen de eilanden Sumatra en Borneo. Het is hoofdzakelijk om te letten op de inboorlingen van deze kusten, die zich herhaaldelijk schuldig maken aan de brutaalste zeeroof.

't Is hoogst moeilijk voor de bemanning van de Hollandse oorlogsvaartuigen om de hand te leggen op deze drieste, gevaarlijke piraten, die zich bij voorkeur schuil houden tussen de eilanden langs de rotsige kust.

Het is aan boord van de „Hidra” dat we Geert Ruishoek thans aantreffen.

Reeds bijna vier jaar heeft hij gediend en twee keer is hij overgeplaatst op een ander schip. Als deze tocht tegen de inlandse zeeroovers achter de rug is, zal de „Hidra” naar het vaderland terugkeren en dan zullen ook de zes jaar, waarvoor hij zich heeft verbonden, gauw genoeg achter de rug zijn.

Geert Ruishoek heeft in ruime mate zijn deel gehad in de ontberingen en gevaren, die destijds het leven van de marineschepeling kenmerkten, als zijn schip zich lange tijd in de Indische wateren ophield.

Kort na die, hem door de korporaal der mariniers Lippe opgedrongen vechtpartij aan de Tjiliwong te Batavia, was Geert Ruishoek overgeplaatst op een kustvaartuig, dat voortdurend tussen de eilanden kruiste.

Vooraf in die woelige dagen, toen er telkens opstanden uitbarstten op het eiland Java of elders, gingen vaak de detachementen van de marine aan wal om in verband met de krijgs-

verrichtingen der landmacht deel te nemen aan de verbitterde strijd tegen de inboorlingen.

't Lag geheel in het karakter van Geert om ook in deze strijd zijn man te staan. Dat dat door zijn superieuren gewaardeerd werd, bleek wel uit de twee medailles, die zijn borst sierden, als hij aan wal ging passagieren.

Het bleek echter nog meer uit het brede litteken dat de lanspunt van een bruine krijgsman op zijn linkerwang had achtergelaten.

Korporaal Lippe had hij na zijn vertrek van de „Sumbawa” niet meer teruggezien en nu was hij al weer bijna een jaar als matroos eerste klas aan boord van de „Hidra”.

„Wacht maar, als je een poosje bij de marine bent geweest, zul je er gauw genoeg van hebben. . . .”

In die geest had zijn vader tot hem gesproken, toen Geert nog op „De Roerdomp” was en naar zee wilde. Schipper Ruishoek had zich tot dusver hierin vergist, want zijn jongste zoon had nog geen ogenblik berouw gehad dat hij het varen op de Hollandse rivieren en de Zeeuwse stromen had verwisseld met de vaart op de wereldzeeën.

Zeker, genoeg kwamen er dingen en toestanden voor, die hem tegen de borst stuitten, doch dat waren bijkomstige omstandigheden, die hij nimmer op rekening van de dienst stelde, want dat was in zijn oog altijd in orde.

Aan boord deed hij met ijver en nauwgezetheid zijn plicht en zo dwars en weerbarstig hij vaak op „De Roerdomp” kon zijn, zo goed en plichtsgetrouw verrichtte hij op de oorlogschepen, waar hij diende, iedere taak die hem werd opgedragen.

Aan de wal was hij, zowel bij het passagieren als op expeditie steeds vol opmerkzaamheid en belangstelling voor alles wat hem in de tropenwereld omringde. Hij vond allicht onder de vele jongemannen in zijn omgeving één of meer makkers van gelijke gezindheid als hij.

Mannen als Geert Ruishoek worden bijna zonder uitzonde-

ring door hun meerderen goed behandeld; dat is natuurlijk van zeer veel invloed op hun goede stemming en doet hen opgewekt en tevreden arbeid verrichten, waartoe anderen moeten worden gedwongen.

Dit alles nam echter niet weg, dat de jonge matroos dikwijls dacht aan zijn ouderlijk huis en aan hen, die hem lief waren in het oude vaderland, waarvan hij zo ver verwijderd was.

Zo nu en dan bereikte hem een brief van huis, doch in die dagen ging het langs een moeilijke en lange weg, eer de overal heen zwervende schepelingen hun brief in handen kregen.

Wat moeder schreef, bracht Geert een paar dagen in een voor hem ongewoon ernstige stemming en 't kon hem dan zijn, alsof hij weer als knaap naast zijn moeder op grootvaders bank zat, ginds op „Avondrust”.

Telkens moest hij er aan denken, hoe hij nooit zijn gedachten er bij kon bepalen, als hij 's zondagsmorgens met vader en Dirk in de kerk te Brouwershaven zat en moest luisteren naar de preek.

Och, neen, 't was niet de schuld geweest van de dominé, dat diens woorden over hem heen waren gegaan, zonder de minste indruk bij hem achter te laten.

't Was niet de schuld van de dominé, dat Geert destijds niets liever van hem hoorde dan het woord „Amen”.

Maar als hij zo eens met moeder samen was en zij hem op ongezochte wijze sprak van de hogere dingen en hem een blik deed werpen op wat er leefde in haar ziel, klopte het hart van Geert vaak onrustig.

Onrustig, als ze hem haar God voorstelde als de rechtvaardige Rechter, voor Wiens alziend oog niets verborgen is.

Hoe kon het Geert tot in de ziel ontroeren, als ze tot hem sprak van de Heiland, die zich als het ware plaatste tussen die rechtvaardige Rechter en de in zichzelf verloren mens, om diens schuld op Zich te nemen en voor hem te lijden en te sterven aan het kruis.

Moeder trachtte het hem duidelijk te maken, dat de Heiland nimmer de zondaar had afgewezen, die met berouw en schuldgevoel in 't hart om hulp en bijstand bad.

„Onthoud het Geert, onthoud het, mijn jongen,” had ze hem toegevoegd, „er kunnen donkere uren komen in je leven, maar nooit kunnen ze zo donker zijn of een gebed uit de diepte wordt door God gehoord. Dan kan er nog hulp komen in het bangst gevaar en al moge het dan zijn, dat er geen hulp komt voor het tijdelijke leven, welnu, dan helpe je Gods almacht door de duisternis van de dood naar 't eeuwig licht, terwille van des Heilands bloed, dat ook voor jou vloeide aan Golgotha's kruis.”

Zoals gezegd, wanneer Geert een brief kreeg van huis, bleef hij altijd enige dagen rondlopen met dergelijke herinneringen en dan kon hij zich voornemen om eens wat ernst te maken met het leven.

Zo nu en dan, als de dienst aan boord het toeliet nam hij zich voor in zijn bijbeltje te lezen, dat steeds in het bruine papier, dat moeder er om gedaan had, op de bodem van zijn koffer lag.

Er was tot dusver echter nog niets van gekomen en na enige dagen dacht Geert niet meer aan huis en ook niet meer aan zijn ernstige voornemens.

Zo ogenschijnlijk is alles rustig aan boord van het oorlogsfregat de „Hydra” en in de brandende zonnehitte op het dek en in het kleine beetje schaduw, dat de bakboordverschansing nog afwerpt, werken matrozen en mariniers; zij verrichten die arbeid tamelijk sloom.

Toch is die trage rust schijn, want de matroos op de uitkijk, daarboven in het „kraaijenest”, heeft eerst gerapporteerd, dat een Hollandse kanonneerboot te loever in dezelfde richting vaart als de „Hydra”.

De commandant schijnt er van te weten, want op zijn commando worden er vlaggeseinen gegeven en door hun scheepskijkers kunnen de officieren op de brug duidelijk waarnemen,

dat de kanonneerboot in de verte die seinen beantwoordt.

Tussen de beide oorlogsschepen in vaart een ander soort vaartuig. 't Is een grote inlandse prauw; met zijn breed uitgespannen zeil van vreemde vorm tracht het ieder zuchtje wind op te vangen, ten einde een voorsprong te krijgen op de hem bedreigende oorlogsbodems.

Het vaartuig, dat nu alle mogelijke moeite doet om een der eilanden langs de kust te bereiken, is een roofschip, dat met nog een andere prauw een kleine Portugese schoener heeft aangevallen en overmeesterd. Het ongelukkige schip is uitgeplunderd, nadat de bemanning omgebracht is. Daarna heeft men als naar gewoonte een gat in de bodem gehakt om het te laten zinken, zoals er reeds zoveel rijkgeladen Chinese jonken en kleine Europese koopvaarders spoorloos verdwenen zijn in deze wateren.

Alvorens het Portugese schip onder de zeespiegel verdwijnt, daagt de „Hidra” op en juist als de korte dagschemering zijn vale lichtschijn over de zee werpt, bespeuren de zeerovers de nadering van hun geduchte vijand.

Onmiddellijk en zoveel mogelijk partij trekkend van de voor hen gunstige morgenwind, hebben ze hun grote zeilen gehesen en trachten ze zich in van elkander afwijkende richting uit de voeten te maken.

Voor één der beide roofschepen blijkt dit reeds te laat, want een kanonschot van de „Hidra” gaat door zijn zeil. Dit is voor de rovers een dwingend bevel om het zeil te strijken en zich over te geven. Dit doen ze echter niet, maar enigszins van koers veranderend, varen zij zo snel mogelijk voort in de hoop nog te kunnen ontkomen.

Twee keer nog dreunen de kanonnen van de „Hidra” en de prauw met zijn bemanning verdwijnt evenals daarstraks het ongelukkige Portugese schip.

De andere prauw is het inmiddels gelukt in de morgennevel, die nog boven de kalme waterspiegel hangt, voor het ogenblik

tenminste, buiten de gezichtskring van de bemanning van de „Hidra” te komen.

Een poos later, als de stijgende zon haar warmte met kracht begint uit te stralen, klaart de morgennevel op en de uitkijk in het „kraaienest” krijgt spoedig het roofschip in het oog.

De prauw, die niet alleen het voordeel heeft van zijn lichte scherpe bouw, doch ook door zijn weinige diepgang gemakkelijk over de hier kort bij de kust aanwezige klippen en onder de zeeoppervlakte verborgen rotsen kan heenvaren, zou zeer waarschijnlijk het oorlogsschip, dat hem vervolgde, hebben kunnen ontkomen, als er zich niet iets anders had voorgedaan.

Bijna gelijktijdig dat de man op de uitkijk het roofschip heeft gerapporteerd, bemerkt een der officieren op de brug de kanonneerboot, reeds van te voren door de uitkijk van uit het „kraaienest” gesignaleerd.

Nu trachten beide Hollandse oorlogsschepen de rover de pas af te snijden naar de talrijke eilanden die zich aan het eind van de Straat van Malakka bevinden.

Kan de prauw een dier eilanden bereiken, dan is het niet gemakkelijk er de hand op te leggen, want in de eerste plaats moet het oorlogsschip zorgen niet binnen de gevaarlijke klippen-gordel te komen. Gaat men er met gewapende sloepen op af, dan is er alle kans dat de bemanning van uit de bosranden hevig beschoten wordt, zonder dat men zelf de vijand ziet.

Als de vervolging enige uren heeft geduurd, is de afstand die het roofschip van de „Hidra” scheidt, eer groter dan kleiner geworden, doch dit heeft ten gevolge, dat de prauw korter bij de kanonneerboot komt.

Duidelijk ziet men vanaf de „Hidra” dat een witte wolk van kruitdamp uit de stuurboordzijde van de kanonneerboot opstijgt, gevolgd door de doffe dreun van het kanonschot.

’t Schot schijnt de prauw niet te hebben gedeerd, doch ’t is voor het roofschip een duidelijke aanwijzing, dat het langs die kant niet ontkomen kan; het is daardoor gedwongen van koers

te veranderen. Dit brengt het noodgedwongen in de nabijheid van de „Hidra”, wat even ongewenst is.

Als het verder voortgaan in deze richting voor beide schepen niet zo hoogst gevaarlijk geweest was, zou men zonder twijfel de rover wel onder schot gekregen hebben. Hoe langer hoe meer duidt een lichte branding de plekken aan, waar de verraderlijke klippen even onder de waterspiegel liggen.

't Is niet geraden zich nog verder in de nabijheid van de eilandengroep, die thans duidelijk zichtbaar voor hen ligt, te wagen. Dit wil nog niet zeggen, dat men de vervolging van het roofschip opgeeft.

Het schijnt alsof alle traagheid en sloomheid plotseling wijkt bij de bemanning van de „Hidra”.

In minder dan geen tijd zijn de zeilen van het fregat geborgen, de zware ankers neergelaten en een grote barkas vol gewapende matrozen en mariniers te water gelaten.

Thans krijgt de vervolging een geheel ander karakter, want de barkas, door het jonge, sterke scheepsvolk, dat zich met alle kracht op de riemen werpt, voortbewogen, vliegt over het kalme water.

Men wint zienderogen op de prauw, want, daar de wind bijna geheel is gaan liggen, doet zijn groot, zo goed als slaphangend zeil hem niet veel nut.

Dat de inboorlingen het gevaar, dat hen nu snel nadert, duidelijk beseffen, blijkt wel uit hun pogingen om met behulp van de pagaaïen de snelheid van hun vaartuig te vergroten.

Evenwel ondervinden ze thans veel last van het feit, dat ze tamelijk zwaar beladen zijn met de uit het Portugese schip geroofde goederen, waarvan ze al enkele kisten buiten boord hebben geworpen.

Eén ding hebben de piraten op de hen vervolgende blanken voor, namelijk hun grote bekendheid met de ligging van de klippen en rotspunten.

Thans verheft zich een hoog boven het water uitstekende

and van rotsen, die als een gesloten, laag voorgebergte, het voor hen liggende gedeelte van het eiland als het ware afsluit.

De prauw vaart er recht op aan, als wil het vaartuig er zich tegen te pletter lopen. Doch op dit oogenblik commandeert de luitenant, die de mariniers onder zijn bevel heeft en tevens het oppercommando voert:

„Aan, mannen!” De mariniers, die reeds voorin de barkas met de geweren in de aanslag zitten, brengen de vinger aan de trekker. Bij het „vuur!” van de luitenant knettert het salvo. In de prauw tuimelen een paar pagaaierende inlanders overboord. Het volgend oogenblik verdwijnt het lange, smalle vaartuig, alsof de lichte branding, die voor de rotsen bruist, het heeft opgeslokt.

„k Dacht het wel,” broemt de bootzman, „er is een doorgang en tien tegen één of we zijn ze kwijt.”

„Dat zullen we zien,” meent de jonge luitenant.

Terwijl de mariniers hun geweren weer schietvaardig maken, roeien de matrozen met volle kracht in de richting, waarin de roversprauw hen voorging.

De ervaren bootzman, die de barkas bestuurt, heeft zo zuiver koers weten te houden, dat men in de klippenrand die vlak voor hen ligt, duidelijk de doorgang kan zien, waardoor de piraten zich aan hun oog hebben weten te onttrekken.

„Dat dacht ik wel,” broemt de bootzman, „de prauw kan er wel, maar de barkas kan er niet door; dat wisten die bruine rakkers wel.”

De luitenant, die voorin de barkas staat, stampvoet van ergernis. Hij denkt er niet aan om de vervolging op te geven en een bootshaak grijpend, steekt hij die voor zich in het water om de diepte te peilen.

„Ha!” roept hij; „er staat maar een goede drie voet water. We krijgen die piraten wel!”

Op bevel van de officier blijft een klein gedeelte der matrozen met de bootzman in de barkas achter; de anderen springen man voor man overboord, evenals de mariniers.

Het water is niet diep, het reikt de kleinste der mannen nauwelijks tot aan de borst en de klippenrand is op dit punt zeer smal. Toch moet men zich aan elkander vastgrijpen om niet door de woelige branding van de been te raken.

Vlak voor hen ligt een zacht glooiende, zanderige kust, doch daar achter begint onmiddellijk laag, ruw struikgewas, dat overgaat in dicht, tropisch oerwoud.

De zeerovers hebben de prauw zo hoog mogelijk op het strand gezet en beginnen juist met man en macht de geroofde lading te lossen.

Het krioelt van bruine, bijna naakte gestalten om de prauw en verderop tegen de helling. Reeds gaan enige kleinere voorwerpen, die behoord hebben aan de ongelukkige schepelingen van de Portugese schoener, van hand tot hand. Thans treden de gehate blanken tussenbeide.

De luitenant is de voorste en de degen trekkend, wijst hij naar de inlanders om de prauw en commandeert: „Vuur!” De mannen van de „Hidra”, nog tot het middel in het water staand, zenden hun dodend lood midden tussen de bruine vijand.

Een wild gehuil beantwoordt de aanval der blanken, doch het wordt onmiddellijk gevolgd door een losbranden van verscheidene gewerschoten uit de trompladers van de zeerovers, want sommigen van hen zijn in het bezit van geroofde vuurwapenen.

Om de prauw liggen reeds doden en verschillende gewonden worden in allerijl weggedragen naar de beschermende bosrand. Het is de luitenant en zijn mannen reeds duidelijk, dat de piraten niet zonder strijd de prauw met de geroofde en voor hen kostbare inhoud zullen prijsgeven.

Onmiddellijk ontbrandt het gevecht; de blanken vuren nog een salvo af, dat door het verwarde vuur van de inboorlingen wordt beantwoord. Dan vormen zij op commando een kleine, vast aaneengesloten colonne en met een donderend „Hoera! leve de koning!” gaan ze tot de stormaanval over.

Bijna nooit hield een inlandse vijand stand tegen zo'n met kracht doorgezette bajonetaanval van blanke soldaten of marinevolk.

Ook thans stuiven zij uit elkaar, voor de gevreesde bajonetten hen kunnen bereiken. Doch de jonge, vurige luitenant zet de achtervolging door tot binnen de bosrand, met de bedoeling om zo mogelijk enige piraten gevangen te nemen, opdat ze volgens de Nederlandse wet gestraft kunnen worden.

Dat dit voor hem, gezien de kleine macht waarover hij beschikt, hoogst gevaarlijk is, zal spoedig blijken.

Eerst gaat het in de snelste stormpas tegen de helling van het strand op en daarna, de vluchtende vijand op de voet volgend, moet men zich een weg banen door aanvankelijk laag struikgewas of kruipplanten vol doorns en taaie ranken.

't Licht voor de hand, dat slechts de sterkste en vlugste mannen de luitenant kunnen volgen op diens wedloop met de op dit terrein volkomen thuis zijnde inlanders.

Slechts een drietal mariniers en twee matrozen blijven vlak achter hem. De voorste van die mannen is de matroos eerste klas Ruishoek; de anderen zijn, de één na de ander, hijgend en buiten adem achtergebleven.

De jonge luitenant, een door en door getrainde sportman, schijnt het er nu eenmaal op gezet te hebben tenminste een paar zeerovers geboeid in de barkas mee te nemen naar de „Hidra”, met hun prauw op sleeptouw.

Vlak voor hen uit stuift nog een vier- of vijftal rovers, de anderen hebben kans gezien zich rechts en links uit de voeten te maken, wat hun niet moeilijk valt, want reeds is men onder hoogstammig geboomte, waar de zon slechts schaars door het bladerdak dringt.

Plotseling dreunt op korte afstand een schot en de achterste marinier van de kleine troep stort dodelijk getroffen op de met bladeren bedekte en met helgroene varens begroeide bosgrond neer.

Onmiddellijk wenden de voor hen uit vluchtende piraten zich om en terwijl er van achter de bomen zich meerdere inlanders bij hen voegen, trekken ze bliksemsnel hun krissen of klewangs en werpen zich onverschrokken op de kleine, thans vijf man sterke groep blanken.

Te laat begrijpt de jonge officier, dat hij onvoorzichtig gehandeld heeft door zo diep het bos in te dringen, want ook achter hen klinken enkele schoten van de trompladers der inboorlingen.

't Is voor de luitenant en de zijnen het bewijs, dat ook de andere schepelingen van de „Hidra” in het woud aangevallen en van achter de bomen besprongen worden.

De jonge officier zou zeer waarschijnlijk reeds dadelijk de dood hebben gevonden, als Geert Ruishoek hem niet gered had, want door het plotseling inhouden van zijn snelle loop struikelt hij over een boomwortel en valt voorover op de grond.

Reeds suist de scherpe klewang van een reusachtige piraat boven hem, doch diens moordende houw kan de luitenant niet treffen, omdat een felle kolfstoot van Geert de inlander tegen de naakte borst treft en hem met een smak achterover doet storten.

Als een losgelaten veer, die zich ontspant, vliegt de luitenant overeind. Nu begint een woest gevecht van man tegen man, waarin de blanken slechts hun betere bewapening en meerdere geoefendheid op de inlanders voor hebben. Dit kan echter niet opwegen tegen de overmacht, waarover dezen momenteel kunnen beschikken.

Een paar goed gerichte geweerschoten van de twee nog overeind staande mariniers doen twee piraten in het zand bijten. Maar nu krijgt niemand meer de tijd om een patroon in de kamer van zijn geweer te schuiven.

De luitenant is een behendig schermer en zowel de beide matrozen als de mariniers zijn geoefende bajonetvechters, zodat, ondanks hun overmacht, het de inboorlingen niet zo spoedig gelukt met de gehate blanken af te rekenen.

Lang kan het niet duren, dat de marinemannen zich staande kunnen houden; de eerste die viel was een matroos, bijna onmiddellijk gevolgd door de beide mariniers.

Geert Ruishoek staat nog overeind en daar een klewanghouw zijn bajonet afgeslagen heeft, verdedigt hij zich nog met zijn geweercolf.

Vlak voor hem ligt de luitenant op de grond; een verraderlijke lansstoot heeft hem in de rug getroffen en doen ineenzinken. Hoewel hij nog helder bij het bewustzijn is, kan toch zijn vuist de degen niet meer voeren.

Zoals gezegd, Geert Ruishoek staat nog overeind en zijn geweercolf suist met zulk een kracht in het rond, dat de opdringende piraten telkens weer afdeinzen.

„Houd moed, Ruishoek, er komt hulp!” roept de gewonde luitenant en ook Geert hoort van tamelijk kortbij het scherpe knallen van achterlaadgeweren.

Ook voor deze geduchte kampvechter dreigt echter alle hulp te laat te zullen komen, want reeds stroomt hem het bloed uit een wond in de linkerschouder, waar een lansstoot hem trof. 't Volgend ogenblik kan hij maar half een klewanghouw op zijn geweerloop opvangen, zodat het wegeketsende wapen hem nog een diepe wond in het voorhoofd, even boven het linkeroog, toebrengt.

Nog slaat hij verwoed om zich heen, maar de wond in zijn schouder verlamt zijn kracht en eerst nu wordt Geert zich bewust, dat hij het volgend ogenblik waarschijnlijk de dood zal vinden onder de wrede handen van die bruine piraten, met hun van haat en bloeddorst gloeiende ogen.

Daar klinkt hem plotseling een heldere, forse mannenstem in de oren en als door een nevel ziet hij nog, dat een lange, slanke sergeant der mariniers zich met gevelde bajonet midden tussen de woedende inlanders werpt. „Hoera! leve de koning!”

Die wapenkreet verkondigt Geert Ruishoek, dat er hulp nadert, want ook van tussen het geboomte klinkt die roep hem in de oren.

Ook de bruine vijand weet, dat daar weer blanke mannen komen aanstormen en voor ze afdeinzen doen ze nog een uiterste poging om die geduchte matroos, die hun reeds een paar doden en meerdere gewonden heeft bezorgd, neer te vellen.

Vijf of zes piraten houwen en steken met klewang, lans of kris op de beide schepelingen in, doch het is alsof de komst van die lange sergeant de bijna bezwijkende kracht van Geert weer opwekt, want als een geweldige houw het hout van zijn geweercolf versplintert en de gewonde schouder de kracht van zijn linkerarm verlamt, slingert hij het geweer tegen de vijand in en trekt bliksemsnel de sloopssabel.

Doch bloedverlies en uitputting doen hem op één knie neerzinken vlak naast de luitenant, die, als hij de matroos, die hem zo onverschrokken verdedigd heeft, ziet, smartelijk begint te kreunen.

Reeds buigt een in elkander gehurkte inlander zich met opgeheven kris over hem heen, doch de sergeant der mariniers doorboort deze met een bajonetstoot.

„Hoera! leve de koning!” Geweerschoten knallen en van twee kanten stormen matrozen en mariniers nader.

't Gevecht is afgelopen; de vijand is met achterlating van zijn doden en een paar zwaar gewonden verdwenen. De mannen van de marine denken er niet aan hen op dit terrein te achtervolgen.

Nu omringen zij de plek, waar de luitenant met zijn mannen werd aangevallen.

De sergeant der mariniers, die zo flink Geert Ruishoek ter hulp gesnel was, commandeerde een groep mariniers van de kanonneerboot, maar zij waren op een ander punt van de kust geland. Door het geweervuur dat hun de richting wees en een ogenblik later door het woeste geschreeuw der inlanders, hadden ze begrepen, dat er mannen van de „Hydra” in een hinderlaag gevallen waren.

Ze hadden hun sergeant, die vlug als een hert voor hen uit-

snelde, niet bij kunnen houden in zijn snelle loop en ze waren te laat gekomen om hem te kunnen redden.

Geert Ruishoek doet nog een poging om op de been te komen, doch het bloedverlies heeft zijn kracht uitgeput en terwijl hij weer terugzinkt, grijpen een paar hijgende mariniers hem onder de armen en helpen hem overeind.

Nu valt zijn blik op de gestalte van de lange sergeant, die, dwars over het lichaam van de luitenant, achterover op de grond ligt.

De sergeant heeft de ogen open en ademt moeilijk en zwaar. Over zijn zoëven nog donkerrood, verhit gelaat trekt langzaam de vale doodskleur.

Terwijl zijn bajonetstoot Geert het leven redde, trof hem een dodelijke lansstreek in de linkerborst.

„Bent u het, korporaal; of nee, sergeant Lippe, bent u het, die daar zo dapper voor mij in de bres sprong en moet je nu voor mij de tol betalen?”

De tranen vloeien Geert uit de ogen en vermengen zich met het bloed dat langs zijn wang sijpelt uit de wond boven het linkeroog.

„Laat mij maar los, mannen,” zegt hij tegen de mariniers, die hem ondersteunen en 't volgend ogenblik ligt hij geknield naast de sergeant en buigt zich over hem heen.

„Kent u me nog, sergeant Lippe? Kent u me nog?”

„Ja, ja, Ruishoek,” fluistert de gewonde en zijn reeds glazig wordende ogen kijken de matroos aan.

„k Heb je slecht behandeld, Ruishoek... maar nu... is het... vereffend...”

Geert wil wat zeggen, maar zijn stem stokt en hij smoort een snik in de keel.

Nog eenmaal fluistert de stervende en op zijn vaalwit gelaat komt een trek als van angst. Slechts de over hem heen gebogen matroos hoort die laatste woorden; hij huivert en zal ze nimmer vergeten.

„Donker.. donker.. niets.. niets.. geen licht vooruit..”

„LAAT HAAR LOS, DIRK; LAAT HAAR LOS”

Neen, 't was schipper Hendrik Ruishoek niet naar de zinn geweest, dat Dirk, zodra „De Roerdomp” in de haven van Antwerpen lag, zo'n haast maakte om de wal op te gaan.

Aanvankelijk had hij er niets van willen zeggen; in de eerste plaats omdat Dirk tot nu toe uit eigen beweging nog niets gezegd had en ten tweede kwam de jonge schipper bepaald nooit laat terug aan boord.

Als Dirk op een avond — 't is vroeg in het voorjaar — iets later aan boord komt dan hij gewoon is, blijkt het dat schipper Ruishoek niet van plan is om nog langer af te wachten of zijn oudste zoon opheldering wil geven, waarom hij, geheel tegen zijn vroegere gewoonte in, zolang wegblijft, als hij te Antwerpen de wal opgaat.

„Goede avond, vader; 'k heb een zootje mosselen meegebracht. Zullen we ze nog even koken?”

Met deze woorden is Dirk het achteronder van „De Roerdomp” binnengekomen. De schipper, die bij het licht van de grote scheepslantaarn in een oude almanak heeft zitten bladeren, is klaarblijkelijk in geen beste luim.

„Als we mosselen willen eten, moet je vroeger thuiskomen, Dirk. Nu is het te laat; Jan de knecht ligt al onder de wol.”

„Dan eten we ze morgen, vader; ze zijn kersvers, dus ze kunnen nog best een poosje liggen,” meent Dirk.

„Zal ik een paar boterhammen klaarmaken?” voegt hij er bij en als de schipper zwijgend knikt, trekt de jongeman zijn jekker uit en begint met rappe hand hun avondmaal gereed te maken.

Als de beide mannen hebben gebeden en aan de maaltijd zijn begonnen, is het hoofdzakelijk Dirk, die zo nu en dan een opmerking maakt, doch de schipper is kortaf. Eerst als men

geheel klaar is en Dirk een en ander heeft weggeborgen zegt de schipper: „'k Had gedacht, Dirk, dat jij me uit eigen beweging zou hebben verteld, wat je toch bezielt om telkens, wanneer we hier in Antwerpen liggen, de wal op te gaan en eerst, evenals nu, des avonds laat naar boord te komen.

Van Geert kon ik dat destijds tenminste begrijpen, dat was nu eenmaal een pretmaker, maar dat ben jij niet, tenminste je bent het nooit geweest.”

De jonge schipper heeft deze vraag eigenlijk al lang verwacht en hij is er dan ook niet in het minst door verrast.

„Och, kijk eens vader, 'k zou u dat ook wel hebben verteld, doch ik meende er liever nog wat mee te wachten, omdat ik toch nooit van boord ga als er nog wat voor me te doen is, bepaald hinder heeft u er toch niet van.”

„Wat dat betreft, nee, daar heb ik geen hinder van; als je weggaat is het werk klaar, maar vroeger ging je zelden langer de wal op dan nodig was, om naar een kantoor te gaan of om iets in te slaan, wat we te kort kwamen. Dat doe je noch te Rotterdam noch onverschillig waar. Slechts hier in Antwerpen schijnt er iets te zijn wat je bijzonder aantrekt.”

„Ja juist vader, dat is het rechte woord; er is hier iets wat me geducht aantrekt.

Weet u nog vader, dat ik eens hier de wal op geweest ben, terwijl het feest was in de stad? Dat ik toen 's avonds aan boord kwam met een paar papieren rozen, die ik van een arm meisje had gekocht, dat er mee op de hoek van een straat stond?”

De schipper fronsde de zware wenkbrauwen en op stugge toon zegt hij: „Je wilt toch zeker niet beweren, dat het om die meid is, dat je er zo op gebrand bent, om hier de wal op te gaan?”

„Jawel vader, met dat meisje heb ik kennis aangeknoopt en als ik in Antwerpen kom, tracht ik haar te ontmoeten.

Maar,” zo gaat de jongeman op zijn gewone, kalme manier voort: „U zegt daar zo minachtend „die meid”; dat moest u niet doen vader, want je kent haar niet”.

„'k Wil haar liever niet kennen ook,” valt de schippre zijn zoon driftig in de rede en toornig voegt hij er bij: „Ik heb twee zoons, en men is in Brouwershaven gewoon ze de jongens van „De Roerdomp” te noemen, doch eerst heeft Geert bij mij aan boord de boel bedorven en al praat ik er niet veel over, toch doet het mij nog pijn, dat hij nu, als een oorlogsbonk, buitengaats omzwerft.

En nu kom jij, op wie ik meende te kunnen vertrouwen, me vertellen, dat je bezig bent je te verslingeren aan een Antwerpse bloemenmeid, die langs de straat papieren rommel loopt uit te venten. Maar daar komt niets van Dirk; dat moest je toch zelf begrijpen. Laat haar los, jongen, laat haar los, voor het te laat is!”

De jongeman heeft rustig de harde woorden van zijn vader over zich heen laten gaan en dan, als deze is uitgesproken, zegt hij: „U schijnt te denken dat die „bloemenmeid” er een is van het soort, dat met de eerste de beste matroos of schippersgast naar een danshuis gaat om pret te maken; ik geef je de verzekering vader, dat dit alles behalve met haar het geval is.

Maar we zullen er niet meer over praten, doch dit wil ik enkel nog zeggen: Marie Dreibach is wel arm, dat is waar, maar ze is thans van niemand afhankelijk, want ze verdient als „fatsoenlijke dienstbode” eerlijk haar brood. Nu alleen dit nog, vader”, vervolgt Dirk, „u zegt daar: laat haar los; maar zolang ze mij dat zelf niet zegt, zal ik dat van mijn kant nooit doen; versta dat goed vader. Ik zal Marie Dreibach nooit laten varen, al moest ik ook als sjouwerman hier aan de haven voor haar werken.”

De schipper wordt donkerrood in het gezicht en zijn vuist balt zich op de tafel, waarvoor hij nu staat, want hij is opgesprongen van zijn bank.

Zal hij weer, evenals destijds met Geert, met de vuist op tafel slaan en de zoon, die tegen zijn wil in verzet komt, toe-bulderen, dat hij „bij zon en maan” schipper is op „De Roerdomp”, en dat hij aan boord verzet duldt van niemand?

Een ogenblik schijnt dat wel zo, maar er is iets in de houding en in de rustige blik van Dirk, dat de verbolgen man waarschuwt niet verder te gaan.

Hij keert zich wrevelig om en Dirk schijnt het gesprek als geëindigd te beschouwen, want hij gaat naar de hoek van het achteronder, waar zijn kooi is en begint zich op zijn gemak te ontkleden.

Sinds het vertrek van zijn jongste zoon heeft schipper Ruishoek niet zulk een verdrietige thuisreis met „De Roerdomp” gehad. Zelf is hij voortdurend slecht geluimd en Dirk, die evenals altijd rustig zijn arbeid verricht, spreekt en lacht wel zoals gewoonlijk mat Jan Dalem, doch de schipper verbeeldt zich, (waarschijnlijk ten onrechte), dat Dirk hem ontwijkt.

Eerst zaterdagmiddag is men in Brouwershaven voor de wal gekomen. Als Dirk nog even de stad in moet om bij een paar zakenmensen te gaan zeggen, dat „De Roerdomp” binnen is en vracht voor hen aan boord heeft, zet de schipper zich op zijn gemak bij de tafel om zijn vrouw deelgenote te maken van wat hem kwelt.

„Nu weet ik, moeder, waarom Dirk zo dikwijls we in Antwerpen liggen en hij niets meer aan boord heeft te doen, zo graag de wal op gaat en zo lang wegblijft.”

Zo begint schipper Ruishoek en vertelt met stijgende verontwaardiging, wat Dirk hem, zo kalm alsof het de gewoonste zaak was, heeft medegedeeld.

Stil en zonder de driftige man in de rede te vallen, heeft het kleine, tengere vrouwtje naar hem geluisterd. Als hij ten slotte zwijgt en haar aankijkt, om als het ware ook in haar ogen de afkeuring over het gedrag van hun oudste zoon te lezen, bespeurt hij daarvan niets, doch veeleer ziet hij een glimlach om haar mond.

„Vind je dat nu zo erg, dat Dirk, die al bijna negen en twintig jaar is, het op een meisje gemunt heeft, dat hij waarschijnlijk tot vrouw begeert?”

Verwonderd kijkt de schipper bij deze woorden zijn vrouw aan.
„Maar Lida, je wilt toch ook geen schoondochter, die met papieren rozen heeft lopen venten langs de straat?”

„Weet je de reden, waarom het arme kind papieren rozen verkocht, Hendrik? Weet je dat wel goed?”

Nee, dat wist de schipper niet en dat behoeft hij ook niet te weten; het is een feit en daarom. . . .

„Luister nu eens Hendrik, dan zal ik het je eens vertellen, zoals Dirk het mij en Truus heeft verteld.”

Eerst onwillig, maar dan met belangstelling luistert hij naar de zachte stem van zijn vrouw, die altijd, als ze op die toon tot hem spreekt, de weg vindt tot zijn in de grond goed en nobel hart.

Als ze is uitgesproken, zegt hij, nu op geheel andere toon dan zoëven: „Ja, kijk, zo heeft Dirk het mij niet verteld.”

„Je hebt er hem waarschijnlijk de tijd niet voor gegund, Hendrik,” merkt moeder Lida hoofdschuddend op, om er dan ernstig bij te voegen: „’k Bemerkt wel dat je hard tegen Dirk geweest bent, doch wees daar voorzichtig mee.

Onze oudste jongen is kalm en geduldig en hij heeft een hart van goud, maar nu hij klaarblijkelijk zijn zinnen op dat vreemde meisje heeft gezet, zal hij haar trouw blijven, al moet hij er „De Roerdomp” en zijn ouders om verlaten, als je hem de voet dwars zet en van hem eist, dat hij haar vaarwel zegt.”

De schipper schuift onrustig op zijn stoel heen en weer; hij stopt zijn pijp en legt hem weer op de tafel.

„Ja vrouw, je hebt gelijk, het is zo en niet anders; de jongen heeft het zelf tegen mij gezegd, toen ik hem zei, dat hij die vreemde meid moest loslaten.”

„’k Zal Marie Dreibach nooit loslaten, zolang ze dat zelf niet wil, al moet ik ook als sjouwer hier aan de haven voor haar werken.” „Dat voegde hij mij net zo kalm en rustig toe alsof het vanzelf sprak.”

„Dat wist ik wel Hendrik en reken er maar vast op, dat hij

het doen zal ook, als het niet anders kan — en dat zou je toch niet willen, Hendrik?”

„Nee, nee, vrouw. God alleen weet, hoe zwaar het mij viel, toen Geert mij in de steek liet; maar Dirk zou ik niet op „De Roerdomp” kunnen missen, nog liever. . . .”

„Stil, Hendrik, stil; ik hoor dat niet graag. Als het God behaagt het liefste van ons weg te nemen, wat we hier op aarde bezitten, dan moeten we het missen; laten we dat nimmer vergeten.”

„Maar wat dan, moeder, wat dan? Moeten we hem laten begaan? . . . 't Is een Belgische en misschien nog Rooms ook.”

„Dat geloof ik niet, want haar vader was een Zwitser. Weet je wat we doen zullen? Als straks Dirk thuis komt, praten we eens met hem. Zorg jij dan dat je niet dadelijk kwaad wordt, want daarmee heb je nog nooit wat goeds bereikt, is 't wel?”

„Ja maar, men kan toch niet alles goedvinden? Mij dunkt, Lida, dat jij er ten slotte nog een goede kant aan ziet,” merkt de schipper op, reeds meer dan half overwonnen.

„Juist Hendrik, dat doe ik ook. Kijk eens, het volgend voorjaar gaat Truus trouwen en gaat in Vlissingen wonen, waar het schip van stuurman Wiggers thuis hoort. En och, 't ligt nog alles in de toekomst, maar 't is wel eens goed om ook aan de toekomst te denken, al weet de christen, dat de toekomst in de hand van God is.

Als Truus weg is, kan ik wel hulp krijgen voor het huishoudelijk werk, doch dat blijft dan toch in elk geval vreemde hulp. Zou je het dan ook niet liever zien, dat Dirk een goede vrouw had, die hier op „Avondrust” met mij op de mannen van „De Roerdomp” wacht?”

„Daar is wel wat voor te zeggen,” meent de schipper, „maar waarom moet het dan juist zo'n vreemd schepsel zijn?”

Een glimlach speelt om de mond van de schippersvrouw, doch ze geeft geen antwoord op zijn laatste bezwaar. Ze weet

wel, dat ze de soms zo onhandelbare schipper voor haar plan gewonnen heeft.

Een poosje later komt Truus thuis; ze heeft de gewone zaterdagse inkopen gedaan en als ze haar vader met een kus verwelkomt heeft, evenals toen ze nog een kind was, pakt ze vlug haar boodschappen uit en bergt alles weg.

Intussen zorgt moeder Lida voor de koffieboterham. Als Dirk een half uur later ook op komt dagen en op zijn gewone manier zijn vader verslag uitbrengt van zijn verrichtingen, de schipperij betreffende, valt het hem op, dat vader klaarblijkelijk in goede stemming verkeert. Dat doet Dirk werkelijk genoegen.

Een goed half uur later zitten allen om de tafel; de lamp brandt en de blauwe rookwolkjes uit de tabakspijpen der mannen kringelen omhoog naar de zware zolderbalken.

Truus is druk bezig met haar naaiwerk en moeder Lida heeft een poosje stil aan een paar nieuwe sokken voor haar man zitten breien, doch thans richt ze het woord tot haar zoon.

„Zeg eens, Dirk, jij hebt aan vader verteld, dat je verkering hebt met een meisje in Antwerpen. Mij dunkt, dat je daar ons toch ook wel eens mee in kennis had kunnen stellen.”

Dirk legt bedachtzaam zijn pijp op de grote ijzeren asbak en zegt rustig en bedaard: „Ja moeder, dat is waar; vader vroeg me, waarom ik zo graag in Antwerpen de wal opging. Toen heb ik gezegd, dat ik de kennis aanhield met datzelfde meisje van wie ik eens een paar papieren rozen had gekocht.

’k Zou het hier ook wel verteld hebben, doch ik meende dat ik daarmee nog wel wat kon wachten. Maar vader vroeg mij naar de reden van mijn vertoeven aan de wal, dus moest ik wel spreken, niet waar?’”

De jonge schipper meent thans genoeg gezegd te hebben en grijpt weer naar zijn pijp, doch moeder Lida denkt daar anders over en voegt hem toe: „Nee Dirk, wacht eens even; je hebt ons indertijd wel het een en ander van dat bloemenmeisje meegedeeld, maar zeg nu eens hoe en waar je haar weer hebt

ontmoet, want je bent geen jongen van zeventien of achttien jaar meer, maar een jongeman van bijna negen-en-twintig.

Het is een zaak van gewicht voor je volgend leven, en niet alleen voor jou, doch ook voor ons. Daarom is het je plicht ons in te lichten omtrent het meisje dat je je tot vrouw wenst te nemen."

Enigszins onwillig haalt Dirk de schouders op. „Ik had vader een en ander van haar willen vertellen, maar hij wilde er niets van horen en verlangde zonder meer, dat ik van haar afzag. En dat alleen, omdat ze genoodzaakt was iets te verdienen. . . . uit bittere armoë. Alleen daarom liep ze met haar bloemen langs de straat."

„Ho! ho! Dirk, dat heb jij me zo niet verteld. Je zult me ook niet tegen kunnen spreken, dat het voor — nou laat ik zeggen — een burgermens, niet prettig is te vernemen, dat zijn zoon verkering zoekt met een vrouwspersoon, dat hem toevallig papieren rozen verkoopt. Hein Ruishoek is geen verwaande gek, die een hoge borst zou willen opzetten tegen een arm mens. Daarom zou ik zeggen, laat moeder ons eens vertellen, wat zij van de zaak denkt."

„O zeker vader, dat vind ik best," merkt Dirk op, „maar jullie kennen haar immers niet."

„Juist," valt moeder Lida hem in de rede, „we kennen Marie Dreibach niet en daarom zou ik je willen vragen, breng haar met ons in kennis als dat kan.

Maar eerst nog deze vraag, Dirk, is het meisje, dat jij tot vrouw begeert, van ons geloof of is ze, evenals zoveel mensen in België, Rooms?"

De jonge schipper schudt het hoofd: „Nee, wat dat betreft, kunt u gerust zijn, want toen ik de laatste keer op een zondag in Antwerpen was, heb ik haar bij de uitgang van de protestantse kerk opgewacht."

Dat schijnt de schipper genoeg te doen, want hij voegt zijn zoon toe: „Weet jij een geschikt middel om haar hier een poesje

bij moeder op „Avondrust” te krijgen? Dat zal misschien nogal wat voeten in de aarde hebben.”

Dirk denkt een ogenblik na en zegt wat aarzelend: „In de maand juli vertrekken de rijke lui waar Marie in dienstbetrekking is, voor enige weken naar een badplaats. Ze heeft me verteld, dat zij dan gedurende die tijd bij haar mevrouw in het badhotel kan blijven, doch ze kan ook met vergoeding zolang haar intrek nemen bij familie of kennissen.

Marie Dreibach heeft echter geen familie, dus moet ze vanzelf mee naar die badplaats.”

„Welnu, dan halen we haar hier,” meent Truus en ze voegt er bij, dat de reis van Antwerpen naar Brouwershaven best te doen is; desnoods wil zijzelf Marie Dreibach gaan afhalen, dat uitstapje lijkt haar wel.

„Loop jij nu de dingen niet vooruit, Truus,” zegt moeder Lida. „In de eerste plaats moet het meisje ook bereid zijn naar wildvreemde mensen te gaan. Als dat wel het geval is, kunnen we eens overleggen, op welke manier ze het best hier naar toe kan komen.”

„Dat is geen bezwaar,” beslist de schipper. „We komen deze zomer vaak genoeg in Antwerpen en als dat haar schikt, moet Dirk maar een nacht bij Jan in het vooronder slapen; dan kan zij van Dirks kooi gebruik maken. Als ze met een Zeeuwse schipper door het leven wil, kan het geen kwaad, als ze eens meevaart op zijn schip. Wat zeg jij daarvan, Dirk?”

Dirk zegt niet veel, maar schipper Ruishoek voelt, dat hij zijn oudste zoon thans vaster dan ooit aan zich verbonden heeft. Hij voelt ook, scherp en duidelijk, dat hij zonder de liefdevolle tact van moeder Lida mooi op weg was, ook Dirk te verliezen.

Op een mooie, zonnige lentedag, omstreeks half april, ligt „De Roerdomp” weer in Antwerpen en de schipper met zijn beide mannen heeft alles aan boord gereed gemaakt om de

volgende morgen, als het getij gunstig is, zo vroeg mogelijk de thuisreis te aanvaarden.

De schipper is in een beste luim; zijn vaartuig is met volle lading uit Brouwershaven vertrokken en nu hij gereed ligt om terug te keren, is „De Roerdomp” weer tot zinkens toe geladen.

„’k Geloof, dat er nu niets meer te doen valt, Dirk; dus als je de wal op wilt, kun je voor mijn part gaan.”

Als de jonge schipper een poosje later uit de roef komt, waar hij zich opgeknaapt heeft, kan Hendrik Ruishoek de vraag niet onderdrukken, die in zijn gemoed opkomt: „Kon zo’n jonge kerel nu geen ander meisje vinden, dan juist die bloemenverkoopster?”

Zoals Dirk daar staat in zijn keurig blauw-lakens pak, dat zijn forse gestalte met de brede schouders en de gewelfde borst zo goed kleedt, de zwarte, breedgerande hoed op het krullende blonde haar en het van gezondheid blozende gelaat met de goedige trek om de mond en de kalme, vastberaden blik in de heldere, blauwe ogen, maakt hij de indruk van de welgestelde schipperszoon uit de gegoede stand.

Schipper Ruishoek dringt onmiddellijk die onprettige gedachte terug.

De jongen heeft nu eenmaal zijn zinnen gezet op Marie Dreibach en . . . ’t kan nog wel meevallen.

„Nou vader, dan ga ik maar,” zegt Dirk, doch als hij de voet reeds op de brede plank (door de schippers een „gang” genoemd) heeft gezet, zegt zijn vader: „’t Is vandaag woensdag; tot hoe lang heeft je meisje nu vanavond vrijaf?”

„Tot tien uur; dan moet ze binnen de poort van de villa zijn,” antwoordt de jongeman.

„Nu, als je van plan bent met haar te bepraten om van de zomer naar „Avondrust” te komen om met moeder kennis te maken, zou ik zo zeggen: kom vanavond hier aan boord samen een kop koffie drinken. Ze kan dan meteen zien met welk

vaartuig ze de reis naar Brouwershaven moet maken, als ze dat wil."

„k Zal het haar vragen, vader. Ze zal er wel wat tegenop zien; toch zal ze het wel doen," meent Dirk glimlachend.

Als Dirk in Antwerpen is, is zijn eerste werk altijd met snelle pas de weg in te slaan, die hem zo gauw mogelijk in het winkeltje van Moeder Verschaer brengt. Hier kan hij altijd inlichtingen krijgen, waar hij Marie Dreibach vinden kan, want het meisje heeft geen andere kennissen in Antwerpen dan de oude Vlaamse vrouw en deze heeft haar lief, alsof ze een eigen dochter was.

Ook de ronde, Zeeuwse schipper heeft een grote plaats in haar hart en als hij bij haar komt binnenstappen klinkt hem haar welkomstgroet al tegen, voor hij de deur goed en wel achter zich heeft dichtgetrokken: „Ha! Zijde ge daor, schipperke Ruishoek? Da doe mij leute."

„Ja, Moeder Verschaer, ik kom tabak kopen," placht Dirk dan te zeggen; het scheen, alsof hij altijd tabak te kort kwam. Doch dan volgde direct de vraag: „Soms wat van Marie gehoord?" Daar ging het om.

Deze middag behoeft de jonge schipper deze vraag niet te doen, want het meisje heeft reeds zijn stem gehoord en herkend, zodra hij binnentreedt. Het is haar vrije middag en dan is haar eerste gang naar 't oude winkeltje, waar ze in de donkerste tijd van haar leven medelijden en medeleven heeft gevonden.

Marie Dreibach is nu niet meer zo bleek en tener, als toen ze van de vreemde varensman een franc ontving voor twee papieren rozen. Haar wangen zijn thans gekleurd en haar donkere ogen schitteren van blijdschap als ze haar hand omklemd voelt in zijn brede vuist.

Ze vertoeven maar kort bij Moeder Verschaer. Als er klanten uit de buurt komen, zegt Dirk: „Geef mij even mijn tabak; 't weer is te mooi om binnen te zitten."

Als zij hem de puntzak toereikt, legt hij een Hollandse gulden neer en terwijl zij in de lade onder de toonbank grijpt, pakt hij

haar hand en schudt die hartelijk met een: „Tot ziens, Moeder Verschaer!”

De pasmunt, die ze hem wil teruggeven, valt weer in de lade en als ze roept: „Maar jongen toch...” is hij al met het meisje de deur uit.

Dirk Ruishoek heeft haar nu veel te vertellen en als zij alles weet, wat hij haar meedeelt, is ze er stil van geworden. Ze blijft een poosje zwijgend naast hem lopen in de koesterende zonneschijn van de late namiddag.

Och, ze heeft wel eens tegen die jonge schipper gezegd, wat ook zijn vader tegen hem gezegd had: „Laat mij maar liever los, Dirk; jij bent een zoon van bemiddelde ouders; je vader vaart op zijn eigen schip en je moeder en zuster bewonen een eigen huis aan de wal en ik heb van bittere armoe papieren rozen verkocht langs de straat.”

Dirk had haar hetzelfde antwoord gegeven, dat hij zijn vader gaf: „Al moet ik als sjouwerman hier werken aan de haven voor jou, dan zal ik dat doen, of . . . je moet zelf willen, dat ik niet meer . . .”

Maar dan klemde zij zich vast aan zijn arm en met een stem, die hem ontroerde, had ze gezegd: „Nee, nee, Dirk; 'k heb immers niemand op de wereld om lief te hebben, dan jou.”

En nu op deze middag wandelen ze samen naar de Scheldekant. De jonge schipper, evenals altijd opgeruimd en kalm; doch het meisje is diep onder de indruk, dat ze thans in aanraking zal komen met het hoofd van Dirks familie.

„Tegen kennismaking met je moeder en je zuster zie ik niet op, die heb ik ook nog nooit ontmoet; 'k houd al veel van hen, omdat jij ook zoveel van hen houdt. Maar je vader; ja, ik kan begrijpen, dat hij een ander soort vrouw voor zijn zoon verlangt, dan een arm dienstmeisje.”

Dirk lacht zijn stille lach. „Vader is een beste kerel, maar je moet hem kennen,” zegt hij.

„k Geloof het graag Dirk, maar ik ken hem niet,” meent zij terecht.

Doch hij troost haar door te zeggen: „t Zal je meevallen, Marie, dat zal je zien.”

En 't valt mee; waarschijnlijk de schipper nog meer dan Marie Dreibach, want ze is nog geen tien minuten aan boord van „De Roerdomp”, of Hendrik Ruishoek heeft reeds de indruk gekregen, dat hij die „bloemenmeid” glad verkeerd heeft beoordeeld.

Zij verwonderde zich later altijd, hoe gauw die grote, stoere varensman haar algehele vertrouwen gewonnen had en hoe gauw ze met hem volkomen op haar gemak was geraakt.

ONDER DE NOTEBOOM

Op een prachtige zomeravond, midden in augustus, wandelt een bootsman van de marine met een zware koffer in de hand langs de huizen in een stille straat van Zierikzee.

Het is Geert Ruishoek. Hij is op weg om zich te kwijten van de treurige plicht de weduwe Wegland de laatste groet over te brengen van haar zoon, die kort bij Java's kust aan boord van de „Sumbawa” door een ongeluk de dood vond.

Hij trekt nogal de aandacht, die kloeke, slanke zeeman in zijn net uniform. Nee, de littekens ontsieren zijn gebronsd gelaat niet. Zie, daar passeert hem een grijsgebaarde Zeeuwse loods, die met de hand aan zijn zuidwester de militaire groet brengt.

Waarschijnlijk is die loods een oudgediende van de marine, en het is niet zozeer de flinke bootsman, die hij zo eerbiedig groet, doch hij heeft aan 't zijden lint het erekruis der dapperen, de militaire Willemsorde, zien blinken op de borst van die bootsman.

't Is al weer bijna drie jaar geleden, dat Geert zwaar gewond en tegelijk met de jonge luitenant, die hij zo heldhaftig had verdedigd tegen de vreselijke aanval der Sumatraanse zeerovers, naar het naastbijzijnde hospitaal was gebracht.

De diepe, gevaarlijke wonde in zijn schouder had hem op de rand van het graf gebracht. Naast God had hij het leven te danken aan de trouwe zorgen en de grote bekwaamheid van de geneesheer-directeur van het Engelse hospitaal, Sir William Heddington, te Singapore.

Wellicht zal Geert Ruishoek die Engelse dokter nooit weer terugzien, maar toch zal hij hem nimmer vergeten, want in de donkerste ure van zijn leven was hij het geweest, die de jonge Zeeuwse matroos geleerd had de handen te vouwen en

hulp te zoeken, waar het alleen te vinden is, als al het andere ons begeeft.

O neen, geen angst voor de dood had Geert het hart beklemd, toen hij tegen de piraten vocht, met tien kansen tegen één om in die ongelijke strijd de dood te vinden. Daar brandden hem de woede en de strijdlust tot in de toppen van zijn vingers en het ontzet kon immers ieder ogenblik voor hem opdagen, zoals het ook werkelijk gekomen is. Maar in dat sombere ziekenhuis, waar de wondkoorts zijn kracht verteerde en hij de dood als het ware aan zag komen en hij er zich niet tegen verweren kon. .

Telkens als de koorts hem het verstand niet benevelde, hoorde hij weer de stem van die stervende sergeant Lippe: „. . . . donker . . . . donker . . . . niets geen licht vooruit. . . .”

Voor Geert Ruishoek werd het even donker als het voor de sergeant geweest was in diens stervensure.

Toen was het, dat dokter Heddingson zich persoonlijk met hem bemoeide en deze, een christen in de volle zin van het woord, wist het zaad, door moeder Lida gezaaid in het hart van haar ongedurige jongen, tot wasdom te brengen, daar in dat hospitaal te Singapore.

Geert leerde de handen vouwen en bidden om licht van Boven, als de vrees voor de dood hem benauwde.

Dan week die vrees en het werd licht in zijn gemoed.

Een maand had hij in het hospitaal vertoefd en toen kon hij het geheel hersteld verlaten. De luitenant, die er tegelijk met hem was ingebracht, was reeds eerder vertrokken, hoewel hij nog niet in staat was dienst te doen. De luitenant had niet nagelaten bij de commandant van de „Hidra”, zodra hij daartoe in de gelegenheid kwam, met grote nadruk melding te maken op welk een onverschrokken manier de matroos eerste klas Geert Ruishoek zich had gedragen in het gevecht tegen de piraten.

't Gevolg van een en ander was, dat Ruishoek tot korporaal werd bevorderd en tevens, als bewijs voor moed en trouw, de

militaire Willemsorde ontving, de hoogste onderscheiding die wordt toegekend.

Altijd had Geert aan boord met lust en ijver zijn plicht gedaan, doch thans deed hij dat met nog meer nauwgezetheid en energie, want hij wilde al het mogelijke doen om, als hij naar Holland terugkeerde, de rang van onderofficier te hebben bereikt.

De zes jaar, waarvoor hij zich had verbonden, lagen achter hem, doch hij had geen ogenblik geaarzeld om weer bij te te tekenen in hetzelfde verband.

Met een thuisvarend oorlogsschip was hij toen naar 't vaderland gekomen en vanmorgen reeds bijtijds is hij in Vlissingen van boord gegaan om zijn veertien dagen verlof bij zijn ouders door te brengen.

Alvorens echter naar Brouwershaven te vertrekken, wil hij zich eerst van de droeve plicht kwijten, waartoe hij zich thans in Zierikzee bevindt.

Terwijl hij zo met de eigenaardige houding van iemand, die wat zoekt, rechts en links de huizen opneemt, valt zijn oog op een meisje, dat met een breikous in de handen voor de deur van een kleine, nette winkel in wollen goederen van de mooie avond staat te genieten.

„Ben ik hier bij de weduwe Wegland, juffrouw?” vraagt Geert en 't valt hem op, dat het meisje van kleur verschiet bij zijn eenvoudige vraag.

„Jawel, mijnheer. Wilt u moeder spreken?” Als hij bevestigend antwoordt, zegt ze beleefd: „Komt u maar binnen, dan zal ik haar roepen.”

Juist echter als hij achter haar aan de winkel binnenstapt, komt een flinke vrouw met vriendelijke trekken en reeds grijzend haar uit de achter de winkel gelegen woonkamer naar voren.

Een ogenblik later zit Geert in de huiskamer en brengt in zijn eenvoudige, ronde zeemanstaal de laatste groet over van de

stervende Jan Wegland, die zijn vriend was op de „Sumbawa”.

Ze had geschreid, de arme moeder, geschreid om de enige zoon, die, evenals eens haar man, een zeemansgraf vond bij Java's kust; want daar was ook eens het schip van haar man vergaan.

Ook het meisje snikte hartbrekend bij het met bewogen stem uitgesproken verhaal van die storm in de tropische wateren en het voor hen zo droevig gevolg daarvan.

Als de zeeman is uitgesproken, rijst hij op en grijpt naar zijn koffer. Doch nu droogt de moeder snel haar tranen. „Nee, o nee, bootsman, zo laten wij de vriend van mijn arme jongen, die mij door hem zijn laatste groet zond, niet gaan.”

Geert Ruishoek raakt met de beide vrouwen aan het praten. Als het laat wordt en hij een logement wil opzoeken in de stad, komt daar niets van, want ook nu wil men hem niet laten vertrekken en hij slaapt op het kamertje en in het bed, waarin eens de arme Jan sliep.

Op de villa, waar Marie Dreibach in dienstbetrekking is, ver-
toont iedere kamer in 't grote huis de duidelijke sporen van de
rijkdom der bezitters, maar voor haar is geen enkele kamer zo
aantrekkelijk, als de eenvoudige huiskamer op „Avondrust” in
Brouwershaven.

„Breng Marie vanavond mee, Dirk,” placht schipper Ruis-
hoek tegen zijn zoon te zeggen, als ze te Antwerpen voor de
wal lagen en Dirk zich gereed maakte om de stad in te gaan.

't Gebeurde wel, dat Dirk feitelijk liever een flinke wandeling
maakte, als de mooie zomeravond hem daartoe zo dringend uit-
lokte. Doch dat wees zij altijd lachend van de hand.

„Welnee, Dirk, men drinkt nergens in Antwerpen zo'n
lekkere kop koffie als aan boord van „De Roerdomp” en ik
babbel graag met je vader; dus we gaan naar boord, jongen.”

De julimaand is gekomen en de familie van de villa zal naar
de badplaats vertrekken, maar Marie Dreibach gaat niet mee,

want schipper Ruishoek heeft zelf gevraagd of zij die tijd wil doorbrengen bij zijn vrouw in Brouwershaven.

't Komt toevallig net zo uit, dat „De Roerdomp” de dag tevoren in Antwerpen aangekomen is en er een paar dagen blijft liggen om wat stukgoed in te nemen voor de thuisreis.

O neen, nu is Marie niet bang meer om in aanraking te komen met de familie van Dirk Ruishoek en op „De Roerdomp” voelt ze zich reeds zo thuis, dat de schipper tegen zijn zoon zegt: „Wil je wel geloven, Dirk, dat Marie, als het wezen moet, met plezier met je mee zal varen, als je op een schuit vaart en er geen woning aan de wal op overschieten kan?”

„Ja zeker, vader; ja zeker zou ze dat. Ik weet beslist, dat ze opgeruimd en tevrede het harde lot van een arme schippersvrouw zou aanvaarden als het wezen moest, want vergeet niet, wat ze in haar jonge leven heeft meegemaakt.”

Och, 't ligt er maar net aan met welke ogen men de dingen om zich heen bekijkt. Voor Marie Dreibach, die nooit buiten Antwerpen is geweest, lijkt alles even vreemd en mooi, als ze op die prachtige zomermorgen de brede Scheldestroom mee opvaart aan boord van „De Roerdomp”.

De frisse wind, die de geur van het vrije open veld met zich voert en die de zeilen van het schip doet zwellen, de voorbijvarende schepen, de telkens van aanblik veranderende oevers, 't is alles nieuw voor haar, nieuw en verrukkelijk schoon.

Bijna de gehele dag blijft ze bij de schipper aan het roer. Deze rookt genoeglijk zijn pijp en hij moet lachen als er een vaartuig voorbijvaart, waarop de schippersvrouw rustig onder het zonnetentje aardappelen schilt of ander huiselijk werk verricht.

„Zie toch, schipper Ruishoek, dat lijkt me toch een heerlijk leven, mee te varen met alles wat je lief is en er met lust je werk te doen.”

„Ho! ho! Marie, 't is altijd geen zomer en mooi weer. Nu lijkt alles jou mooi en goed, maar als de noord-ooster je om de oren waait en de sneeuwjacht om je heen stuift, zou

je er misschien anders over denken,” meent de schipper.

Ja zeker, dat gelooft Marie ook wel, dan was het zeer bar voor de mannen aan dek, maar daar in de roef in 't achter-onder kan het toch zeker wel warm en gezellig worden gemaakt, als het potkacheltje brandt en de schippersvrouw zorgt, dat er warmte en gezelligheid is, als de mannen beneden komen.

De schipper lacht; hij hoort haar gaarne keuvelen in die eigenaardige Vlaamse tongval, waarin toch nog iets doorklinkt, dat herinnert aan Duitse klanken. Haar vader was immers een Zwitser geweest.

„'t Is op het water veel kouder dan aan wal, Marie. Dat zal je eens ondervinden,” meent hij.

„Ach, 'k weet immers te goed wat koude is, schipper Ruishoek; als de wind de sneeuw door de reten van de dakpannen in ons kamertje joeg en ik geen brandstof meer in de vuurpot durfde doen omdat we anders de volgende dag niet konden stoken. Toen mijn vingers blauw en stijf waren, zodat ik bijna mijn papieren rozen niet maken kon, mijn broer Peter zo ziek en vader blind was, toen heb ik wel geleerd, wat kou en armoe is, maar heb ik ook leren bidden.”

Nu lacht de schipper niet meer; hij kijkt de andere kant uit en bijt harder op de hoornen steel van zijn pijp dan nodig is. Maar zij wijst alweer naar de groene oever en vraagt, welk dorp daar ligt, waarvan de torenspits uitsteekt boven het geboomte.

Zelf heeft schipper Ruishoek haar meegenomen naar zijn huis, terwijl Dirk nog wat aan boord heeft te beredderen. Als Marie Dreibach op die late zomeravond ter ruste gaat op het kleine slaapkamertje, waar Truus altijd geslapen heeft, schijnt het haar toe, alsof ze na lang zwerven eindelijk een tehuis gevonden heeft.

Slechts een paar dagen is „De Roerdomp” in Brouwershaven gebleven. Dan worden de zeilen gehesen en ligt weer een nieuwe bestemming voor de boeg.

„'k Ben blij, dat Marie bij moeder is, Dirk,” heeft de schipper

gezegd toen ze uitvoeren. „Moeder wordt er niet sterker op. Ze mist Truus, al laat ze dat zo niet blijken en al heeft ze nu een vreemde hulp voor het huiselijk werk. Vreemd is toch maar vreemd.”

„Maar vader,” merkt Dirk enigszins nuchter op, „ze kent Marie toch ook pas een paar dagen, dus die is toch ook feitelijk voor moeder nog vreemd.”

„Nee,” zegt de schipper op die besliste toon, die als het ware geen tegenspraak duldt, „nee, jij merkt dat niet zo op Dirk, maar ik heb het al gezien. Marie moet bij moeder blijven, daar ben ik sterk voor.”

„Ja maar vader, ze heeft slechts enkele weken vakantie; zodra de rijke lui, waar ze dient, terugkeren naar Antwerpen, moet Marie er ook zijn,” merkt Dirk terecht op.

De schipper haalt de schouders op en schijnt zich van wat zijn zoon daar zegt, niet veel aan te trekken.

„k Zal zelf wel eens met haar praten, als we weer thuis zijn,” zegt hij en daar blijft het bij.

Schipper Ruishoek, die nu niet bepaald een goede kijk op de dingen heeft, die buiten zijn beroep liggen, heeft toch dit keer goed gezien, als hij beweert, dat Marie Dreibach geen vreemde meer is voor moeder Lida.

Nooit is voor het meisje de tijd zo snel voortgesnel als sinds ze aan boord van „De Roerdomp” de haven van Antwerpen uitgevaren is.

In het — vooral in de laatste tijd, toen haar vader en broer nog leefden, — bitter harde bestaan, was de enige lichtstraal in haar lot de vriendschap van Moeder Verschaer geweest. Maar werkelijk liefde, zoals ze die hier bij de schippersvrouw ontmoet, heeft ze nimmer gekend.

En moeder Lida? Haar heldere blik heeft in het hart van Marie Dreibach kunnen lezen als in een open boek. Zij met haar scherpe kijk op de karakters van hen, in wie ze belang stelt en die ze liefheeft, slechts zij kon de bittere ellende peilen, waarin

Marie Dreibach heeft gestreden en geworsteld voor een brave vader en een zieke broeder.

Nu is het al weer veertien dagen geleden, dat schipper Ruishoek het Antwerpse meisje bij zijn vrouw op „Avondrust” bracht en in die veertien dagen heeft Marie Dreibach het ouderlijk huis van de jonge schipper, die eens haar papieren rozenkocht, leren beschouwen als het dierbaarste plekje op aarde.

Toen de vorige week „De Roerdomp” eerst zaterdagsavond laat was binnengevallen en reeds maandagsmiddag weer vertrok, had de schipper, toen hij even met zijn vrouw alleen was, gezegd: „Had ik geen gelijk, moeder, toen ik zei dat Dirk aan Marie een goede schippersvrouw zou krijgen? Heb ik dat niet gezegd, toen ze nog maar één keer in Antwerpen bij mij aan boord was geweest?”

„Ja, ja, Hendrik, dat heb je gezegd,” merkt moeder Lida op.

Er speelt even een glimlach om haar mond, als ze er aan denkt, hoe verbolgen hij aanvankelijk was, toen Dirk hem had gezegd, dat hij die „bloemenmeid” niet wilde loslaten.

„Marie moet maar bij ons blijven, moeder; ik zie het wel, dat je Truus mist. 'k Zal veel beter op mijn gemak zijn als ik wegvaar van Brouwershaven en zij bij jou is, op „Avondrust”, dan wanneer je hier alleen achter moet blijven met vreemde hulp.”

„'t Is waar, Hendrik; ze is nog maar een week bij mij, doch 't zal mij werkelijk hard vallen, als ze straks weer naar Antwerpen moet vertrekken.

Ze heeft zo'n stille opgeruimdheid en is overal dankbaar voor. 'k Ben blij, dat je haar hebt meegebracht.

Ze is arm, het kind; ze is doodarm, doch ze is mij liever dan de rijkste burgerdochter, Hendrik, want armoede en nood hebben haar gemoed niet verbitterd, doch hebben haar geleerd de handen te vouwen en verder te doen wat haar hand vindt om te doen.”

„Zo is het moeder en daarom moet ze bij je blijven. Als ik weer naar huis vaar, zal ik zelf wel met haar praten. Dat heb

ik trouwens al tegen Dirk gezegd ook, maar die maakte bezwaren, betreffende die rijke lui, waar ze in dienst is, maar dat komt wel in orde."

„Ziezo, nu zijn we toch wat vroeger voor de wal dan verleden week," heeft schipper Ruishoek zijn vrouw toegeroepen, toen hij een goed uur geleden met Dirk zijn intree had gedaan op „Avondrust".

't Is nog maar even in de namiddag en Marie heeft juist de sporen van hun maaltijd opgeruimd, als de mannen van „De Roerdomp" binnenkomen. Een blos kleurt haar wangen als de schipper lachend zegt: „Nu Marie, wij zijn weer in Antwerpen geweest, maar nu bleef Dirk rustig bij mij aan boord en hij had zelfs geen behoefte aan tabak. Heb jij daar een verklaring voor?"

't Meisje weet op het moment niet wat ze zeggen moet, doch de jonge schipper lacht zijn brede, goedige lach en helpt haar uit de verlegenheid door haar toe te voegen: „We drinken gauw een kop thee, Marie en dan zal ik je Brouwershaven eens laten zien. Anders ga je straks weer terug naar 't Belgenland, zonder iets anders van Zeeland te hebben gezien dan „Avondrust".

„Dat is mij genoeg, Dirk; ik vind het hier heerlijk!"

„Juist, juist, mijn kind, dat is een goed woord," meent de schipper en zich tot zijn zoon wendend, zegt hij: „Je hoort het Dirk, we blijven vandaag rustig thuis, want je zult nog best gelegenheid krijgen om Marie Brouwershaven te laten zien."

Nu zitten ze gezellig bij elkander op de oude bank van kapitein Tipstra en het brede lommer boven hen tempert de gloed van de hete augustuszon.

Op de tafel, die Dirk uit de keuken hierheen heeft gedragen, staat een grote stenen kan vol rode en witte rozen, die in weelderige overvloed in de tuin van „Avondrust" groeien. 't Is voor Marie een telkens terugkerende bron van vreugde te genieten van hun geur en kleur.

Zoëven heeft de schipper Dirk nog geplaagd, toen Marie

hem vroeg, waarom hij haar nooit verteld heeft, dat er bij hem thuis zulke prachtige rozen bloeien.

„'k Heb daar eigenlijk nooit erg in gehad, die dingen staan nogal wat achteraf,” merkt Dirk tamelijk onnozel op.

„Dirk weet niet eens, dat er hier iets van dien aard groeit,” zegt de schipper en lachend voegt hij er aan toe: „Voor Dirk bestaat er slechts één soort bloemen, dat waren die papieren rozen, die hij eens op een feestdag te Antwerpen kocht, want die bewaarde hij zorgvuldig in zijn oude plunjezak. Hij zal ze nog wel hebben, vraag het hem maar, Marie.”

Moeder Lida wil zeggen, dat zijn zus Truus ze voor hem bewaart, doch plotseling blijft ze in haar woorden steken.

Ze hoort de voordeur opengaan, een forse manntred in de gang en een moment later staat de slanke bootsman der marine, Geert Ruishoek, voor hen.

Enige maanden geleden had hen de laatste brief uit een Nederlands-Indische havenplaats bereikt en daarin had Geert wel vermeld, dat er kans bestond voor overplaatsing op een naar 't vaderland terugkerend schip, doch verder niets. Zodat zijn komst thans een volkomen verrassing voor hen is.

't Allereerst omhelst hij zijn moeder, maar dan komt een bezorgde trek op zijn door de tropenzon gebronsd gelaat: „Je bent er niet sterker op geworden, moedertje,” zegt hij.

In 't hart van de schippersvrouw is thans zoveel dankbaarheid, dat ze zijn onrust dadelijk wegpraat.

Nu keert de bootsman zich naar de schipper en deze kijkt zijn jongen, die nu als een man voor hem staat, vlak in de ogen.

Er is onrust naast vreugde in 't hart van Hendrik Ruishoek. Hij ziet de littekens in dat gebruinte gelaat, hij ziet het erekruis met andere medailles blinken op zijn brede borst; hij ziet de onderscheidingstekens van zijn rang op de uniform en hij weet thans, dat zijn jongen zich een weg heeft gebaand in het leven, dat hij zelf verkoos.

Zou die flinke jonge zeeman nog wrevel voelen in zijn hart

tegen de vader, die hem met harde hand had geregeerd, en die hem met geweld had willen terughouden van de weg, die hij zo gaarne op wilde?

Maar neen, onmiddellijk wijkt die onrust uit het gemoed van schipper Ruishoek, want hartelijk drukt Geert zijn hand. In diens vrije, open blik blinkt slechts de oprechte vreugde van 't wederzien.

„Wel vader, wat doet me dat een genoegen, dat jullie voor de wal liggen. 'k Heb vlaggen en wimpels gezien van alle mogelijke naties, maar geen enkele met meer plezier dan daarstraks, toen ik om de hoek kwam, de blauwe wimpel van „De Roerdomp.”

Dat woord doet de schipper goed en als de zeeman zich naar Dirk keert en diens brede hand in de zijne drukt, komt er weer iets van zijn oude hoogmoed in 't gemoed van Hendrik Ruishoek naar boven. Is die knappe jonge bootsman, op wiens borst het erekruis der dapperen blinkt, niet zijn jongen; is dat niet een van de jongens van „De Roerdomp”?

Moeder Lida heeft dat kruis ook wel gezien, maar zij denkt er anders over dan de schipper. Er gaat een huivering door haar tengere gestalte, want dat kruis wordt immers slechts daar verdiend, waar de strijd woedt en waar bloed vloeit? Het bloed van vriend en vijand en — ook het bloed van haar jongen, want ze ziet ook wel de littekens in zijn gebruind gelaat.

„O, God, ik dank U dat U hem nog behouden hebt doen huiswaarts keren.” Dat gebed gaat als een ademtocht door haar ziel.

Marie Dreibach houdt zich zoveel mogelijk op de achtergrond en kijkt met een gevoel van ontzag naar Geert Ruishoek, van wie Dirk haar altijd heeft gesproken als van een jongen, die het op „De Roerdomp” niet naar de zin had, en die feitelijk met een dwarse kop, zoals Dirk dat noemde, bij de marine was gegaan.

Marie had hem zich voorgesteld als een soort jonge pret-

maker, zoals ze die in Antwerpen bij troepjes had ontmoet. Maar deze ferme, jonge zeeman in zijn net uniform en met die vastberaden, kalme trek op het gelaat, maakt op haar een geheel andere indruk. Evenals bij moeder Lida, zij het dan ook in een andere vorm, komt ook bij haar de gedachte naar voren: deze jongeman heeft de ernst van het leven leren kennen.

Reeds grijpt schipper Ruishoek haar bij de hand en trekt haar zonder complimenten naar voren. „En kijk nou eens hier Geert, onze Truus is door stuurman Wiggers meegenomen naar Vlissingen, maar Dirk heeft ons op zijn manier een andere dochter en jou een andere zuster weten te bezorgen. Hoe lijkt jou dat? Ze heet Marie Dreibach.”

„Maar Hendrik, zover is het immers nog niet,” meent moeder Lida. „We willen toch hopen, dat het, zo God wil, daartoe komt; nietwaar, mijn kind?”

Nu schudt de zeeman Marie de hand en haar even in de donkere ogen kijkend zegt hij, half schertsend, half in ernst: „Blijf bij moeder, Marie en loop niet zo ver weg als ik, want hier op „Avondrust” is het goed; ’k heb er tenminste wel eens met weemoed aan teruggedacht. . . .”

Ze zitten bij elkander op de oude bank van kapitein Tipstra, waar Geert op ditzelfde plekje zo vaak luisterde naar de verhalen van de oude gezagvoerder van de „Zeezwaluw”. Nu luisteren ze naar de forse stem van de bootsman, die vertelt van wat hem wedervervoer op de wereldzeeën en in den vreemde aan de wal.

Slechts terloops spreekt hij van die korporaal der mariniers, die hem aan boord van de „Sumbawa” en aan de wal in Genua en te Batavia de voet dwars gezet heeft en twist met hem zocht.

„Wel, die kerel had ik. . . .” stuift de schipper op.

Geert legt hem de hand op de arm en vol diepe ernst klinkt zijn stem als hij zegt: „Stil vader, zonder sergeant Lippe lag ik nu reeds lang begraven op Sumatra’s kust bij de andere maats die om mij heen zijn gevallen.”

De schipper zwijgt en als Geert vertelt hoe sergeant Lippe de schuld aan hem met zijn hartebloed heeft betaald, buigt Hein Ruishoek de harde kop en wendt zich af, want hij wil niet weten, dat zijn ogen vochtig worden.

„Was je toen niet bang Geert, toen die bruine zeerovers je zo goed als onder de knie hadden?” vraagt Dirk met schorre, vreemd klinkende stem.

De zeeman schudt echter het hoofd. „Nee Dirk, terwijl ik vocht was ik niet bang, daarvoor heeft men feitelijk geen tijd, tenminste met mij was dat zo, maar weet je wanneer ik wel bang geweest ben? Toen ik te Singapore in 't hospitaal lag en de wondkoorts mij aan de rand van het graf bracht, toen was ik bang, Dirk. Toen beefde ik terug voor de donkere grafkuil en voor de eindeloze eeuwigheid. Daar vreesde ik de Rechter te zullen ontmoeten voor Wiens heilig oog niets verborgen is, daar werd het mij bang, Dirk. Maar daar in dat hospitaal te Singapore was een dokter,” gaat de bootsman voort, „die wel bemerkte, wat er in mij omging. Deze dokter, een voorname Engelsman, dank ik naast God, niet alleen mijn gezondheid, doch nog oneindig veel meer, want hij leerde mij de handen vouwen en hulp zoeken voor mijn angst en wanhoop, waar die alleen te vinden is.

De naam van die dokter, Sir William Heddingson, zegt u niet veel, maar ik zal die nimmer vergeten, want zonder hem, als God hem niet op mijn weg had gebracht en de dood mij daar opgeëist had, welnu, dan zou het voor mij juist zo geweest zijn als voor die arme sergeant Lippe; „donker . . . donker . . . en geen licht vooruit. . . .”

't Is een ogenblik stil op de bank onder het lommer van de oude boom, maar in het gemoed van moeder Lida is een dankbaar gevoel van vrede en geluk, omdat het gebed, dat ze iedere avond, voor zij ter ruste ging opzond naar omhoog, het gebed voor haar jongen die omzwierf in den vreemde, verhoord is door haar Hemelse Vader op Wie zij bouwt.

De schipper is de eerste, die de stilte verbreekt door te vragen: „Zeg Geert, hoe lang blijf je nu bij ons?”

„Vooreerst veertien dagen vader, want zo lang heb ik verlof. Dan ga ik naar het wachtschip te Vlissingen om daar te blijven tot men mij weer op een ander schip overplaatst.”

„Wie van jullie gaan er morgenochtend naar de kerk?” vraagt moeder. De eerste die zegt „ik”, is de bootsman.

Als de volgende morgen de kerkklok de gemeente oproept naar Gods huis, loopt de schipper met zijn beide zoons op het kerkpad. En zie, weer komt er iets van zijn oude trots naar boven als hij achter zich hoort mompelen: „Kijk, kijk, die lange bootsman van de marine met die medailles op de borst is ook een van de jongens van „De Roerdomp.”